

DRUGI CIKLUS STUDIJA
ARHITEKTONSKI FAKULTET | UNIVERZITET U SARAJEVU
PROGRAM | CURRICULUM | STUDIJA
po kreditnom sistemu bodovanja ECTS

Sadržaj

O studiju	4
Ustroj fakulteta.	5
Katedre	5
Pregled studijskih predmeta po semestrima	6
II ciklus studija - Magistarski studij	6
Opis programa obaveznih predmeta za I semestar II ciklusa studija.	9
Zaštita graditeljskog naslijeđa	9
Projektovanje 7	10
Projektovanje 9	11
Enterijeri i dizajn 2	12
Urbanističko projektovanje 4	13
Prostorno planiranje	14
Armirano-betonske arhitektonske konstrukcije 3	15
Drvene i metalne konstrukcije 3	16
Opis programa izbornih predmeta za I semestar II ciklusa studija	17
Vernekularna arhitektura 1	17
Arhitektonske intervencije na objektima i cjelinama graditeljskog naslijeđa	18
Objekti za djecu predškolskog uzrasta	19
Nacionalni i etno stilovi enterijera i namještaja	20
Gradski centri	21
Redizajn urbanog partera	22
Realizacija projekata - inženjerski konsalting	23
Opis programa obaveznih predmeta za II semestar II ciklusa studija	24
Metodologija i fenomenologija aktivnog pristupa graditeljskom naslijeđu	24
Historija arhitekture BiH	25
Projektovanje 10	26
Enterijeri i dizajn 3	27
Urbanističko projektovanje 5	28
Urbanističko planiranje 2	29
Urbane transformacije	30
Opis programa izbornih predmeta za II semestar II ciklusa studija	31
Geometrijski koncepti i strukturalni uzroci u arhitekturi	31
Zgrade za kulturu 1	32
Objekti zdravstvene zaštite	33
Prostori specifičnog stanovanja	34
Urbane transformacije za XXI stoljeće	35
Makro-urbani centri	36
Urbana antropologija	37
Bioklimatska arhitektura	38
Menadžment, programiranje, konstruiranje i gradnja arh. objekata	39
Spregnute i prednapregnute konstrukcije	40
Opis programa obaveznih predmeta za III semestar II ciklusa studija	41
Urbanističko projektovanje 6	41
Arhitektonska fizika 2	42
Sociologija naselja	43
Opis programa izbornih predmeta za III semestar II ciklusa studija	44
Očuvanje i razvoj historijskih gradskih cjelina	44
Integracija novih struktura u postojeće historijsko tkivo	45
Definiranje ambijentalnih cjelina (općina Stari grad Sarajevo)	46
Saobraćajni objekti	47
Komercijalni objekti	48
Zgrade za kulturu 2	49
Sajmišta i izložbe	50
Rekreacija - slobodno vrijeme	51
Arhitektura kao energetski sistem	52
Detalji i finalizacija suvremenih arhitektonskih konstrukcija	53
Rekonstrukcija zidanih objekata	54
Opis programa izbornih modula za III semestar II ciklusa studija	55
Primjena kompleksne geometrijske koncepcije u arh. projektovanju	55
Zaštita kulturno-historijskih cjelina i objekata	56
Intervencije u ambijentalnim cjelinama - metode zaštite grad. naslijeđa	57
Arhitektonske intervencije u historijskom urbanom kontekstu	58
Arhitektura posebne namjene i stanovanje	59
Arhitektura posebne namjene i stanovanje	60
Javne zgrade	61
Enterijeri i dizajn	62
Enterijeri i dizajn	63
Privredne zgrade	64
Stambeni objekti unutar arhitektonski specifičnog urbanog okružja	65
Urbanističko planiranje i projektiranje	66
Održivi urbanizam: izazovi, transformacije, simboli	67
Projektovanje po principima bioklimatske arhitekture	68
Okolišno usuglašeno arh. projektiranje i konstruiranje u dato okruženje	69
Opis programa izbornih predmeta za IV semestar II ciklusa studija	70
Definiranje ambijentalnih cjelina AU perioda u Sarajevu	70
Očuvanje i razvoj historijskih gradskih cjelina	71
Vizualna kultura	72
Arhitektonska konceptualizacija i arhitektonsko oblikovanje	73
Forma kuće i kultura	74
Ekološke konsekvence urbane organizacije i održivi razvoj	75
Upravljanje prostorom	76
Oblikovanje prostora	77
Konceptualizacija i materijalizacija granica arh. definiranog prostora	78
Otpornost konstrukcija na požar	79
Visoki objekti u arhitekturi	80

O studiju

Studij arhitekture na Arhitektonskom fakultetu u Sarajevu izvodi se po Bolonjskim principima kao redovni studij općeg smjera. Studij je usklađen sa evropskim kreditnim sistemom prenosa bodova (ECTS).

NASTAVA SE IZVODI U TRI CIKLUSA (3+2+3)

Prvi trogodišnji ciklus studija vodi do zvanja inženjer arhitekture - bakalaureat arhitekture.

Drugi dvogodišnji ciklus studija vodi do zvanja diplomirani inženjer arhitekture - magistar arhitekture.

Treći trogodišnji ciklus studija vodi do zvanja doktor tehničkih nauka, u oblasti arhitekture i urbanizma.

Prvi trogodišnji ciklus studija vrednovan je sa 180 ECTS bodova.

Drugi dvogodišnji ciklus vrednovan je sa 120 ECTS bodova.

Treći trogodišnji ciklus vrednovan je sa 180 ECTS bodova.

Nastava je organizirana semestralno. Na kraju semestra student dobiva zaključnu ocjenu za svaki predmet, koja uključuje bodove stečene u toku redovne nastave i bodove stečene na završnom ispitu. Nastava koja uključuje obavezne i izborne predmete, odvija se u vidu predavanja, vježbi, seminara i konsultacija.

Upis na svaki pojedinačni ciklus objavljen je javnim konkursom, u kome su definirani uslovi i kriteriji upisa.

Profesionalni status kvalifikacije po završavanju II ciklusa studija arhitekture na Arhitektonskom fakultetu:

Uz polaganje državnog ispita (gdje kandidat upoznaje legislativu iz oblasti arhitekture i urbanizma) kandidati koji završe drugi ciklus su osposobljeni da samostalno projektiraju, vode gradilište, odnosno da budu odgovorni inženjeri.

Ustroj fakulteta

Na Fakultetu su organizirane Katedre kao osnovne organizacione jedinice. U okviru katedri obavljaju se nastavne, naučno-istraživačke i stručne djelatnosti Fakulteta. Katedre obuhvaćaju srodne nastavne predmete užih skupina matičnog područja.

Katedre

Katedre su organizacione jedinice za nastavni, naučno-istraživački i stručni rad. Članovi katedre su svi nastavnici i saradnici koji učestvuju na predmetima Katedre. Katedrom rukovodi šef Katedre koga imenuje Nastavno-naučno vijeće na period od 4 godine.

Katedre imaju zadatak da:

- organizuju i izvode nastavu, naučno-istraživački rad prema Nastavnom planu i nastavnim programima,
- daju inicijativu za gostovanja i studijske boravke nastavnika i saradnika,
- predlože mjere popunjavanja upražnjenih radnih mjesta,
- daju mišljenje o odsustvima nastavnika i saradnika i o načinu njihovog zamjenjivanja,
- organizuju druge poslove vezane za nastavu, naučno-istraživački rad, kao i usavršavanje nastavnika i saradnika.

Katedre koje obuhvataju predmete užih skupina matičnog područja Arhitektonskog fakulteta :

01.01.00	KATEDRA ZA PROSTORNO I GRAFIČKO PRIKAZIVANJE
01.02.00	KATEDRA ZA TEORIJU I HISTORIJU ARHITEKTURE
01.03.00	KATEDRA ZA ARHITEKTONSKO PROJEKTOVANJE
01.04.00	KATEDRA ZA URBANIZAM I PROSTORNO PLANIRANJE
01.05.00	KATEDRA ZA ARHITEKTONSKE KONSTRUKCIJE I TEHNOLOGIJU GRAĐENJA
01.06.00	KATEDRA ZA KONSTRUKTIVNE SISTEME
01.07.00	OPĆI NASTAVNI PREDMETI

Pregled studijskih predmeta po semestrima

U strukturi studija arhitekture na Arhitektonskom fakultetu u Sarajevu, raspoređeni su obavezni i izborni predmeti. Izborni diplomski moduli su postavljeni u III semestar drugog ciklusa studija arhitekture.

II ciklus studija - Magistarski studij

120

 ECTS

I GODINA

I SEMESTAR

ŠIFRA PREDMETA	NAZIV PREDMETA	NASTAVNI SATI (P+V)	ECTS
01.02.08	ZAŠTITA GRADITELJSKOG NASLIJEĐA	2 (1+1)	3
01.03.11	PROJEKTOVANJE 7	2 (1+1)	3
01.03.13	PROJEKTOVANJE 9	4 (1+3)	6
01.03.19	ENTERIJERI I DIZAJN 2	1 (1+0)	2
01.04.04	URBANISTIČKO PROJEKTOVANJE 4	2 (1+1)	3
01.04.09	PROSTORNO PLANIRANJE	2 (2+0)	2
01.06.07	ARMIRANO-BETONSKE ARH. KONSTRUKCIJE 3	2 (1+1)	2
01.06.10	DRVENE I METALNE KONSTRUKCIJE 3	2 (1+1)	2
	IZBORNI PREDMETI*		7
			30

I SEMESTAR - IZBORNI PREDMETI

ŠIFRA PREDMETA	*IZBORNI PREDMETI	NASTAVNI SATI (P+V)	ECTS
01.02.25	VERNEKULARNA ARHITEKTURA 1	2 (1+1)	3
01.02.31	ARHITEKTONSKE INTERVENCIJE NA OBJEKTIMA I CJELINAMA GRADITELJSKOG NASLIJEĐA	3 (1+2)	4
01.03.30	OBJEKTI ZA DJECU PREDŠKOLSKOG UZRASTA	3 (1+2)	4
01.03.31	NACIONALNI I ETNO STILOVI ENTERIJERA I NAMJEŠTAJA	2 (1+1)	3
01.04.10	GRADSKI CENTRI	3 (1+2)	3
01.04.21	REDIZAJN URBANOG PARTERA	3 (1+2)	3
01.05.21	REALIZACIJA PROJEKATA - INŽENJERSKI KONSALTING	3 (2+1)	4

II SEMESTAR

ŠIFRA PREDMETA	NAZIV PREDMETA	NASTAVNI SATI (P+V)	ECTS
01.02.09	METODOLOGIJA I FENOMENOLOGIJA AKTIVNOG PRISTUPA GRADITELJSKOM NASLIJEĐU	4 (2+2)	5
01.02.10	HISTORIJA ARHITEKTURE BIH	1 (1+0)	2
01.03.14	PROJEKTOVANJE 10	2 (1+1)	2
01.03.20	ENTERIJERI I DIZAJN 3	3 (1+2)	3
01.04.05	URBANISTIČKO PROJEKTOVANJE 5	4 (1+3)	6
01.04.11	URBANISTIČKO PLANIRANJE 2	2 (2+0)	1
01.04.14	URBANE TRANSFORMACIJE	1 (1+0)	2
	IZBORNI PREDMETI*		9
			30

šifre studijskih predmeta

II SEMESTAR - IZBORNI PREDMETI

ŠIFRA PREDMETA	*IZBORNI PREDMETI	NASTAVNI SATI (P+V)	ECTS
01.01.15	GEOMETRIJSKI KONCEPTI I STRUKTURALNI UZORCI U ARHITEKTURI	2 (1+1)	3
01.03.42	ZGRADE ZA KULTURU 1	3 (1+2)	6
01.03.27	OBJEKTI ZDRAVSTVENE ZAŠTITE	3 (1+2)	4
01.03.29	PROSTORI SPECIFIČNOG STANOVANJA	2 (2+0)	3
01.04.14	URBANE TRANSFORMACIJE ZA XXI STOLJEĆE	3 (1+2)	3
01.04.15	MAKRO-URBANI CENTRI	3 (1+2)	3
01.04.20	URBANA ANTROPOLOGIJA	2 (2+0)	3
01.05.18	BIOKLIMATSKA ARHITEKTURA	2 (2+0)	3
01.05.33	MENADŽMENT, PROGRAMIRANJE, KONSTRUIRANJE I GRADNJA ARHITEKTONSKIH OBJEKATA	2 (1+1)	3
01.06.12	SPREGNUTE I PREDNAPREGNUTE KONSTRUKCIJE	2 (1+1)	2

II GODINA

III SEMESTAR

ŠIFRA PREDMETA	NAZIV PREDMETA	NASTAVNI SATI (P+V)	ECTS
01.04.06	URBANISTIČKO PROJEKTOVANJE 6	4 (1+3)	6
01.05.13	ARHITEKTONSKA FIZIKA 2	1 (1+0)	2
01.07.01	SOCIOLOGIJA NASELJA	2 (2+0)	2
	*IZBORNI MODUL	6 (2+4)	10
	*IZBORNI PREDMETI		10
			30

III SEMESTAR - IZBORNI PREDMETI

ŠIFRA PREDMETA	*IZBORNI PREDMETI	NASTAVNI SATI (P+V)	ECTS
01.02.32	OČUVANJE I RAZVOJ HISTORIJSKIH GRADSKIH CJELINA	4 (1+3)	8
01.02.26	INTEGRACIJA NOVIH STRUKTURA U POSTOJEĆE HISTORIJSKO TKIVO	3 (2+1)	4
01.02.37	DEFINIRANJE AMBIJENTALNIH CJELINA (O. STARI GRAD)	4 (1+3)	6
01.03.17	SAOBRAĆAJNI OBJEKTI	3 (1+2)	4
01.03.22	KOMERCIJANI OBJEKTI	3 (1+2)	4
01.03.44	ZGRADE ZA KULTURU 2	3 (1+2)	6
01.03.32	SAJMIŠTA I IZLOŽBE	3 (1+2)	4
01.04.18	REKREACIJA - SLOBODNO VRIJEME	3(1+2)	3
01.05.15	ARHITEKTURA KAO ENERGETSKI SISTEM	1 (1+0)	2
01.05.28	DETALJI I FINALIZACIJA SUVREMENIH ARH. KONSTRUKCIJA	2 (1+1)	3
01.06.14	REKONSTRUKCIJA ZIDANIH OBJEKATA	2 (1+1)	3

šifre studijskih predmeta

III SEMESTAR - IZBORNI MODULI

ŠIFRA PREDMETA	*IZBORNI MODULI	NASTAVNI SATI (P+V)	ECTS
01.01.10	PRIMJENA KOMPLEKSNE GEOMETRIJSKE KONCEPCIJE U ARHITEKTONSKOM PROJEKTIRANJU	6 (2+4)	10
01.02.24	ZAŠTITA KULTURNO-HISTORIJSKIH CJELINA I OBJEKATA	6 (2+4)	10
01.02.30	INTERVENCIJE U AMBIJENTALNIM CJELINAMA-METODE ZAŠTITE GRADITELJSKOG NASLIJEĐA	6 (2+4)	10
01.02.37	ARH. INTERVENCIJE U HISTORIJSKOM URBANOM KONTEKSTU	6 (2+4)	10
01.03.33	ARHITEKTURA POSEBNE NAMJENE I STANOVANJE	6 (2+4)	10
01.03.34	JAVNE ZGRADE	6 (2+4)	10
01.03.35	ENTERIJERI I DIZAJN	6 (2+4)	10
01.03.36	PRIVREDNE ZGRADE	6 (2+4)	10
01.03.40	STAMBENI OBJEKTI UNUTAR ARH. SPECIFIČNOG URBANOG OKRUŽJA	6 (2+4)	10
01.04.26	URBANISTIČKO PLANIRANJE I PROJEKTIRANJE	6 (2+4)	10
01.04.30	ODRŽIVI URBANIZAM: IZAZOVI, TRANSFORMACIJE, SIMBOLI	6 (2+4)	10
01.05.25	PROJEKTOVANJE PO PRINCIPIMA BIOKLIMATSKE ARHITEKTURE	6 (2+4)	10
01.05.29	OKOLIŠNO USUGLAŠENO ARH. PROJEKTOVANJE I KONSTRUIRANJE U DATO OKRUŽENJE	6 (2+4)	10

IV SEMESTAR

ŠIFRA PREDMETA	NAZIV PREDMETA	NASTAVNI SATI (P+V)	ECTS
	*IZBORNI PREDMETI		10
	MAGISTARSKI DIPLOMSKI RAD		20
			30

IV SEMESTAR - IZBORNI PREDMETI

ŠIFRA PREDMETA	*IZBORNI PREDMETI	NASTAVNI SATI (P+V)	ECTS
01.02.23	DEFINIRANJE AMBIJENTALNIH CJELINA AU PERIODA U SARAJEVU	4 (1+3)	6
01.02.35	OČUVANJE I RAZVOJ HISTORIJSKIH GRADSKIH CJELINA 2	4 (1+3)	8
01.02.36	VIZUALNA KULTURA	1 (1+0)	2
01.03.24	ARH. KONCEPTUALIZACIJA I ARHITEKTONSKO OBLIKOVANJE	3 (1+2)	6
01.03.25	FORMA KUĆE I KULTURA	1 (1+0)	2
01.04.19	EKOLOŠKE KONSEKVENCE URB. ORGANIZACIJE I ODRŽIVI RAZVOJ	1 (1+0)	2
01.04.28	UPRAVLJANJE PROSTOROM	2 (1+1)	2
01.04.29	OBLIKOVANJE PROSTORA	2 (2+0)	4
01.05.24	KONCEPTUALIZACIJA I MATERIJALIZACIJA GRANICA ARHITEKTONSKI DEFINIRANOG PROSTORA	3 (1+2)	4
01.06.13	OTPORNOST KONSTRUKCIJA NA POŽAR	2 (1+1)	3
01.06.15	VISOKI OBJEKTI U ARHITEKTURI	4 (2+2)	5

Opis programa obaveznih predmeta za I semestar II ciklusa studija

Zaštita graditeljskog naslijeđa

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta	ZAŠTITA GRADITELJSKOG NASLIJEĐA				Šifra	01.02.08.
Odgovorni nastavnik	Doc dr Lemja Chabbouh Akšamija					
Ostali učesnici u nastavi	Asistenti na oblasti					
Godina studija	I	Semestar	I	Status predmeta	OBAVEZNI	ECTS 3
Nastavni sati (ukupno semestar)	30	Predavanja	15	Vježbe	15	

Preduslovi za pristup predmetu: Nema preduslova.

Cilj predmeta:

Sticanje znanja o metodama istraživanja, analiziranja, valoriziranja, te zaštiti i obnovi – konzervaciji i restauraciji.

Očekivani ishodi učenja:

Vježbe su strukturirane u pravcu izravnog upoznavanja sa kulturno-povjesnim objektom ili ansamblom, a sadrže temeljiti istraživački postupak (analizu i valorizaciju), te određivanje mjera zaštite s projektnim programom.

Sadržaj:

Metodološki pristup (istraživanje, analiza, valorizacija povjesnih struktura, određivanje granica zaštite i kontaktnih zona; Utvrđivanje uzroka degradacije; Analiza i valorizacija specifičnih svjetskih i domaćih promjena; Definiranje nivoa intervencije i određivanje smjernica za očuvanje i optimalnu prezentaciju i revitalizaciju baštine; Metode zaštite i ekonomika kulturnog dobra; Metode preventivne zaštite prije restauracije.

Literatura:

Brock, Guilian, Moiescu, Il centro antico di Capua, Marsilio Editore, Padova, 1972.
Carbonarra, G., Iole Pietrafitta Franca, Dieci Tesi di Restauro (1970-1981), Universita degli studi di Roma "La Sapienza", Roma, 1986.
Hrasnica, M., Arhitekt: Josip Pospišil - život i djelo, Sarajevo, Arhitektonski fakultet, 2003.
Husedžinović, S, Valorizacija islamske sakralne arhitekture Banja Luke s analizom njenog rušenja kroz povijest (neobjavljena doktorska disertacija), Zagreb, 1997.
Krzović, I., Arhitektura BiH 1878-1918, Sarajevo, Umjetnička galerija BiH, 1987.
Kurto, N., BiH, razvoj bosanskog sloga, Sarajevo, Međunarodni centar za mir, 1998.
Marasović, T., Aktivni pristup graditeljskom nasljeđu, Sveučilište u Splitu, Split, 1985.
Marasović, T., graditeljskog naslijeđa, Društvo konzervatora Hrvatske, Zagreb, 1983.
Redžić, H., Islamska umjetnost (Umjetnost na tlu Jugoslavije), Beograd, Zagreb, Mostar, IZJ, 1975.
Redžić, H., Studije o islamskoj arhitektonskoj baštini, Sarajevo, Svjetlost, 1983.
Sanković Simičić V., Revitalizacija graditeljske baštine, NNP naša riječ d.o.o., Sarajevo, 2000.
Schuller, M., Building Archaeology, München, ICOMOS, 2002.
Zevi, B., Znati gledati arhitekturu, Zagreb, Naklada Lukom, 2000.
Zevi, L., Il Manuale del Resauro Architettonico, Mancosu editore, Roma, 2002.

Nastavne metode:

Predavanja sa projekcijama i usporedba sa različitim metodama i tehnikama.
Rad pod nadzorom - projekat.

Načini provjere znanja:

Korekcije individualnih zadataka - 40%.
Ispit - u pismenoj formi sa mogućnošću dodatnog usmenog ispita kod graničnih rezultata - 60%.

Projektovanje 7

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta	PROJEKTOVANJE 7				Šifra	01.03.11
Odgovorni nastavnik	doc.mr.sc.Mevludin Zečević dipl.ing.arh. / doc.dr.sc. Adnan Pašić dipl.ing.arh.					
Ostali učesnici u nastavi	ass. Senaida Halilović dipl.ing.arh.					
Godina studija	I	Semestar	I	Status predmeta	OBAVEZNI	ECTS 3
Nastavni sati (ukupno semestar)	30	Predavanja	15	Vježbe	15	

Preduslovi za pristup predmetu: Nema

Cilj predmeta:

Razvijanje općih i specifičnih kompetencija-znanja i vještina. Semestralni zadatak predstavlja okosnicu projektiranja jer povezuje arhitektonsko projektiranje s urbanističkim uvjetima i tehničkim zahtjevima izgradnje sportskih zgrada. Kroz predavanje i vježbe student se upoznaje sa metodologijom projektiranja prostorno-funkcionalnih grupa kojim se sportska zgrada razvija kroz kontekst, formu, funkciju, tehnologiju i materijalizaciju.

Očekivani ishodi učenja:

Semestralnim zadatkom, koji se izrađuje u toku semestra, integriraju se znanja iz više predhodnih stručnih predmeta, gdje istovremeno studenti svladavaju oblikovno-konceptualne i urbanističko-tehničke metodološke osnove arhitektonskog projektiranja. Pored integracije znanja kroz semestralni rad se potiče i individualni kreativni pristup rješavanju problema kod svakog pojedinog studenta, kao i razvijanje i problemska analiza, istraživanje i upotreba tradicionalnih i suvremenih materijala i tehnologija.

Sadržaj:

Geneza i razvoj arhitekture sportskih zgrada; Planiranje sportskih zgrada; Urbanističko-arhitektonski i ambijentalni aspekt planiranja sportskih zgrada; Prostorno-funkcionalne grupe i prostorne konfiguracije sportskih zgrada; Arhitektonsko programiranje sportskih zgrada; Analiza arhitektonskih tipova i funkcionalno-prostornih sklopova sportskih zgrada; Elementi opreme i ambijentalni aspekti enterijerskog uređenja sportske zgrade; Servisni i instalacijski sistemi u sportskim zgradama

Literatura:

Aktuelna stručna i teorijska literatura iz područja arhitekture sporta

Nastavne metode:

Predavanja – EX catedra / multimedija;
Rad u semestru –individualni zadaci / rad pod nadzorom;
Samostalni rad.

Načini provjere znanja:

Znanje studenata se ocjenjuje preko uspješno izrađenog semestralnog zadatka (70% od ukupne ocjene); Testovi, prezentacije i odbrane projekta-klauzura (30% od ukupne ocjene).

Projektovanje 9

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta	PROJEKTOVANJE 9 - INDUSTRIJSKI OBJEKTI				Šifra	01.03.13
Odgovorni nastavnik	prof. dr. Emir Fejzić, dipl. ing. arh.; doc. mr. Sabrija Bilalić, dipl. ing. arh.					
Ostali učesnici u nastavi	ass. Isra Tatlić, dipl. ing. arh.; ass. Mirza Bilalagić, dipl. ing. arh.					
Godina studija	I	Semestar	I	Status predmeta	OBAVEZNI	ECTS 6
Nastavni sati (ukupno semestar)	60	Predavanja	15	Vježbe	45	

Preduslovi za pristup predmetu: Nema.

Cilj predmeta:

Cilj predmeta jeste upoznavanje sa problematikom koja se bavi izučavanjem industrijskih objekata, njihovim karakteristikama u odnosu na lokaciju, funkciju, tehnološki proces, odabir adekvatne strukture kroz primjenu karakterističnih konstruktivnih sistema, naglašavanje arhitektonsko-oblikovne komponente i humaniziranje izgrađenog prostora. Studentima se pojašnjava filozofija gradnje ovih objekata u makro i mikro okruženju, kao i njihova interakcija sa izgrađenim i prirodnim okolišem. U konačnici se kandidatu omogućuje ovladavanje metodologijom projektiranja ove vrste objekata u praksi.

Očekivani ishodi učenja:

Ovladavanje saznanjima koja će studentu omogućiti prepoznavanje problema vezanih za industrijske objekte, komplekse, industrijske zone i susjedstva, te njihovo teoretsko i praktično razrješavanje na mikro- i makro urbanističkom nivou. Ovladavanje metodologijom i načinom projektiranja različitih vrsta industrijskih objekata.

Sadržaj:

Historijski razvoj industrije (industrijska revolucija) i projektiranja i izgradnje industrijskih objekata; Kriteriji za izbor lokacije industrijskog objekta i kompleksa; Industrijske zone, industrijska susjedstva, industrijski kompleksi; Podjele industrijskih objekata; Organizacija saobraćaja u industrijskim kompleksima i proizvodnim halama; Analiza tehnoloških zahtjeva; Radno mjesto (dimenzije, organizacija, snabdijevanje energijom, statičko-dinamičke i mikroklimatske karakteristike); Oprema i obrada radioničkih prostora - sigurnost radne sredine; Karakteristični tipovi i konstruktivni sklopovi industrijskih zgrada; Kriterij za izbor odgovarajućeg materijala za konstrukciju; Kostruktivne arhitektonske karakteristike struktura od betona; Kostruktivne arhitektonske karakteristike struktura od čelika; Kostruktivne arhitektonske karakteristike struktura od drveta; Prateći sadržaji u industrijskom kompleksu (portirnica, ambulanta, garderobe, kuhinja, restoran, bife ...); Terenski rad (obilazak reprezentativnog objekta u dogovorenom pogodnom terminu).

Literatura:

NA DOMAĆIM JEZICIMA:

Alikalfić, V, Industrijski objekti i kompleksi, Arhitektonski fakultet u Sarajevu, Sarajevo, 2004.
Nestorović, M, Konstruktivni sistemi, Arhitektonski fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd, 2000.
Kurent, T, Razvoj industrije in tovarn, Univerza Edvarda Kardelja - FAGG, Ljubljana, 1980.
Damjanović, V, Industrijski kompleksi i zgrade, Građevinska knjiga, Beograd, 1972.
Dančević, P. D, Industrijski objekti, Zajednica zavoda za zaštitu na radu, Niš, 1967.
Kojić, Đ. B, Projektovanje privrednih i industrijskih zgrada, Naučna knjiga, Beograd, 1950.

NA STRANIM JEZICIMA:

Sommer, D. i J. Uh, Industriebau - Markt Macht Stadt - Praxisreport, Vincenz Verlag, Hannover, 1997.
Wustlich, R, Industriearchitektur in Europa, Verlag Das Beispiel GmbH, Darmstadt, 1996.
Sommer, D, Industriebau - Radikale Umstrukturierung - Praxisreport, Birkhauser, Basel, 1995.
Rühle, H. i dr, Prostorne krovne konstrukcije, Građevinska knjiga, Beograd, 1977.
Henn, W, Industriebau (Band I, II, III I IV), Verlag Georg D.W.Callwey, München, 1966.

Nastavne metode:

Predavanja ex-catedra, individualne konsultacije, vježbe - izrada grafičkog rada.

Načini provjere znanja:

Parcijalni testovi (2 tokom semestra), integralni ispit, ocjena grafičkog rada. Konačna ocjena iz predmeta izvodi se na osnovu redovnosti pohađanja nastavnih aktivnosti, angažiranosti na njima, te kvaliteta grafičkog rada i rezultata parcijalnih i/ili finalne provjere znanja.

Enterijeri i dizajn 2

.Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta		ENTERIJERI I DIZAJN 2				Šifra	01.03.19
Odgovorni nastavnik/ci		Prof. mr. Hajrudin Zagora, dipl. ing. arh.					
Ostali učesnici u nastavi		Doc. dr. Erdin Salihović, dipl. ing. arh. i V.ass.dr. Nermina Zagora, dipl. ing. arh.					
Godina studija	I	Semestar	I	Status predmeta	OBAVEZNI	ECTS	2
Nastavni sati (ukupno semestar)	15	Predavanja	15	Vježbe	-		

Preduslovi za pristup predmetu: Nema

Cilj predmeta:

Produbiti znanja o historijskom razvoju enterijera, osobito pojedinih perioda razvoja stilskeg enterijera, društvenim uslovima, ekonomskim, tehničkim i tehnološkim pretpostavkama. Znanja iz oblasti dekorativne obrade enterijera. Mogućnosti budućeg projektovanja specifičnih enterijera stambenih i javnih zgrada. Potrebno prethodno znanje: istorija umjetnosti, razvoj arhitekture, arhitektonske kompozicije, materijali i forme, i ostali arhitektonski projektantski predmeti.

Očekivani ishodi učenja:

Sticanje kompetentnosti iz predmetne domene. Mogućnost primjene znanja iz oblasti sadržaja predmeta npr.: dizajn detalja na predmetima i enterijerima, modni detalji oslonjeni na stilove i tradiciju u samostalnom vannastnom radu i sl.

Sadržaj:

Uvod: Šta su to stilovi a šta je moda? Svjetonazor i stilski izraz.

Stilovi drevnih civilizacija: Stari Egipat i Mesopotamija. Stilovi antičkog doba - kultura života i svjetonazor, simboli estetike za buduće civilizacije. Srednji vijek. Romanika Gotika - tesarski zanat, rustični crkveni i kućni namještaj. Dekorativne umjetnosti: vitraž i tapiserija. Značaj heraldike. Gotičko jedinstvo oblika od arhitekture do odje. Vizantijska umjetnost mozaika i crkvenog namještaja. Islamski stil: arapski, maurski, tursko-seldžučki i saracenski. Renesansa - vraćanje antici i ulazak u moderno doba. Barok - enterijeri palata, vrhunska zanatska obrada namještaja. Klasicizam - oživljavanje antičkih oblika. Ampir stil. Bidermajer stil sa uticajem na ovdašnje prostore. Kraj XIX stoljeća - eklektični stilovi. XX stoljeće - savremeno oblikovanje enterijera.

Literatura:

F. Cerver, Interior Design Atlas, Konemann, 2000.
J. Kapetanović, Boje u stanu, Umjetnička akademija, Beograd, 1981. (str. 7-18)
D. Filipš, Osvjetljenje u arhitektonskom projektovanju, Beograd, 1971.
Grupa autora, Stilovi, namještaj, dekor (I i II), V. Karadžić-Larousse, Beograd, 1972.
G. Keller, Dizajn, Vjesnik, Zagreb, 1975.
J. Kapetanović, Stilovi i moda - skripta - Arhitektonski fakultet u Sarajevu
H. Zagora, Predavanja (skripte)
E. Tomas, Sobno bilje, Znanje, Zagreb, 1987.

Nastavne metode:

Predavanja sa video projekcijama, analiza i geneza enterijera.
Posjete aktuelnim izložbama (jednodnevne i ekskurzije) sa izlaganjem nastavnika.
Seminarski rad - samostalni (po izboru stilska oblast ili dizajn detalj oslonjen na stilove i tradiciju).

Načini provjere znanja:

Pohađanje nastave predavanja "ex katedra" - 20%
Predavanja u okviru posjete izložbi, stilskih enterijera i sl. - 10%
Izrada seminarskog rada na osnovu predhodnog.
Nenajavljena provjera znanja - kviz - 20% i izlaganje seminarske teme - prezentacija (završni ispit) - 50%
Završni ispit za one koji nisu prikupili dovoljan broj

Urbanističko projektovanje 4

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta	URBANISTIČKO PROJEKTOVANJE 4				Šifra	01.07.04
Odgovorni nastavnik	V. prof. Vesna Hercegovac-Pašić, d.i.a.					
Ostali učesnici u nastavi	Ass. Mr. Mejrema Zatrić, d.i.a., Ass. Nasiha Pozder, d.i.a.					
Godina studija	I	Semestar	I	Status predmeta	OBAVEZNI	ECTS
Nastavni sati (ukupno semestar)	30	Predavanja	15	Vježbe	15	
						3

Preduslovi za pristup predmetu: ne postoje

Cilj predmeta:

Uvođenje studenata u osnovne pojmove teoretske i praktične problematike urbane transformacije kroz projekte male skale-urbane partiture. Identifikacija specifičnog karaktera dizajnerskog manevra usred kompleksnosti postojećeg urbanog prostora sa njegovom izgrađenom morfologijom / fizički aspekt, arhitektonsko naslijeđe/, urbanim životom / urbane prakse individua i grupa/ i urbanim simbolima. Osposobljavanje studenta za detekciju osnovnih značajki prostora i njegovih procesa unutar užeg prostorno-vremenskog urbanog uzorka. Osposobljavanje studenta za klasifikaciju tih značajki, njihovu procjenu i njihovo koherentno izlaganje / analitički diskurs, te rekonfiguracije kroz projekat shodno postavljenim ciljevima.

Očekivani ishodi učenja:

Vladanje osnovama teorije urbane transformacije, njene potrebe i obima, te mogućnosti. Spособnost koherentnog povezivanja činjeničnog stanja na terenu sa predloženom strategijom projekta, odnosno prostorno-funkcionalnom redefinicijom. Izgrađena svijest o društvenim, ekonomskim i ekološkim reperkusijama manevra sa prostorom na urbanom uzorku manje skale. Spособnost izlaganja i odbrane predložene strategije shodno stečenoj teoretskoj osnovi i imperativima koji proizilaze iz analitičkog rada.

Sadržaj:

Urbana obnova; specifične strategije pristupa transformaciji / rekonstrukciji; višeslojni zoning / sadržajni nivo ponude u funkciji atraktivnosti sa ciljem obezbjeđenja prostorne i funkcionalne kohezije, te socio-kulturnog kontinuiteta;. Transformacija; Rekonstrukcija;. Urbani diskontinuitet; Brownfield pojam; Urbana reciklaža; Urbana akupunktura; Urbani katalizator; ostvarenje kontinuiteta urbane forme i sadržaja; Koncept fleksibilnosti u urbanom okruženju

Literatura:

Hercegovac-Pašić, V.: „Urbanizam 4“ - separati, Arhitektonski fakultet u Sarajevu 2007/11
Lynch, K.: „Slika jednog grada“, (Građevinska knjiga, Beograd, 1974.)
Giedion, S.: „Prostor, vreme, arhitektura“, (Građevinska knjiga, Beograd, 1969.)
Norberg – Schulz, C.: „Stanovanje, stanište, urbani prostor, kuća“, (Građevinska knjiga, Beograd, 1990.)
Rapoport, A.: „ Human Aspects of Urban Form“, (Oxford, Pergamon Press, 1977.)
Radović, R. : “Forma grada” , (Agora - Građevinska knjiga, Beograd, 1976.)
Đokoć, V.: “Urbana morfologija- grad i gradski trg”, (Arhitektonski fakultet, Colorgrafix, Beograd, 2004.)
Radović, R.: “Živi prostor”, (nezavisna izdanja 24, Beograd, 1979)
Petrović, Đ.: „ Vizuelna istraživanja čovekove sredine i urbani dizajn“, (BIGZ, Beograd, 1972.)
Neidhardt, V.: “Čovjek u prostoru-antroposocijalna teorija projektiranja”, (Školska knjiga, Zagreb, 1997.)
Bašić, A.: „Budućnost gradova – grad za život“, („Okoliš“, No.99, 2000.)
Vresk, M.: „Grad i urbanizacija“, (Školska knjiga, Zagreb, 2002.)
„Berlin Declaration on the Urban Future“ – BDUF – Svjetska konferencija o budućnosti gradova, Berlin, 2000.
Istanbul + 5, „Declaration on Cities and other Settlements in the New Milenium“, Habitat Agenda, NY, 2001.
Brolin, B.: “Arhitektura u kontekstu”, (IRO, Građevinska knjiga, Beograd, 1985.)
Vaništa-Lazarević, E.: “Obnova gradova u novom milenijumu”, (CICERO, Beograd, 2003.)
Krier, R.: “ Gradsko prostor u teoriji I praksi”, (AGORA-Građevinska knjiga, B.Luka,1999.)
Hercegovac-Pašić, V. “Urbani prostor u procesu globalizacije“-Međunarodni naučni skup Budva,(Zbornik radova, Budva, 2007.)
David Rudlin&Nicholas Falk:„Building the 21th century home -The sustainable urban neighbourhood“, (URBED Group, Architectural Press, 1999.)
Ostala literatura koja se preporučuje je u popisu tematskih cjelina vezanih za URBANE TRANSFORMACIJE, te URBANISTIČKO PROJEKTOVANJE 6, koje se bave Redefinicijom i Rekompozicijom određenih dijelova-cjelina urbanog sistema-GRAD

Nastavne metode:

Predavanja; Diskusija o izloženim nastavnim jedinicama; Grupni rad - Komparativna analiza primjera svjetskih praksi i lokalnih projekata; Studija slučaja - primjena izloženog u nastavi na istraživački rad i konceptualna rješenja

Načini provjere znanja:

Ocjena predstavlja sublimat vrijednosti Projekta/ Prezentacija i Pismenog odgovora / Ispit

Prostorno planiranje

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta	PROSTORNO PLANIRANJE				Šifra	01.04.09
Odgovorni nastavnik	Doc. dr Nihad H. Čengić					
Ostali učesnici u nastavi						
Godina studija	I	Semestar	I	Status predmeta	OBAVEZNI	ECTS 2
Nastavni sati (ukupno semestar)	30	Predavanja	30	Vježbe	-	

Preduslovi za pristup predmetu: Nema.

Cilj predmeta:

Ovladavanje metodologijom prostornog planiranja kao multinaučnom strukom. Tipovi rada na prostornim planovima svih nivoa - opština, kanton, regija, entitet, Država, posebne prostorne cjeline. Evropske orijentacije u prostornom planiranju.

Očekivani ishodi učenja:

Sposobnost razvijanja transdisciplinarnog razumijevanja; Uvažavanje raznovrsnosti i multikulturalnosti savremenog evropskog društva; Svijest o gledištima koja potiču iz drugih nacionalnih i kulturnih sredina i poštivanje istih; Sposobnost primanja raznih izvora informacija (tekstualnih, numeričkih, verbalnih i grafičkih) i reagiranja na njih; Odgovarajuće poznavanje prostornog planiranja i vještina koje su uključene u proces planiranja; Sposobnost pripremanja, obrade, interpretacije i prezentiranja podataka uz korištenje odgovarajućih kvalitativnih i kvantitativnih tehnika

Sadržaj:

Metodologija prostornog planiranja - definicija, principi i nivoi; Teorije prostornog planiranja; Evropski dokumenti i ESDP Regionalno planiranje; Teorija centralnog mjesta; Naseobinska mreža i sistem naselja

Literatura:

Dimitrije Perišić: „O prostornom planiranju“, Institut za arhitekturu i urbanizam Srbije, Beograd, 1985.
Branislav Piha: „Prostorno planiranje“, Novinska ustanova Sl. list SFRJ, Beograd, 1973.
„Planiranje i uređenje prostora“ - Metodološki pristup primjeni zakona, Zavod za urbanizam i komunalne djelatnosti Srbije, Beograd, 1977.
Ante Marinović-Uzelac: „Teorija namjene površina“, Liber, Zagreb, 1985.
Ante Marinović-Uzelac: „Prostorno planiranje“, Dom svijet, Zagreb, 2001.
A. H. Johnson: „Urban geography“, Pergamon Press, London, 1970.
Ivan Krešić: „Prostorna ekonomija“, Informator, Zagreb, 1977

Nastavne metode:

Predavanja i diskusija
Rad u seminaru - timski zadatak.

Načini provjere znanja:

Pohađanje nastave i učešće 20%
Rad u seminaru 80%
Završni ispit ukoliko student nije prethodno prikupio potrebni broj kredita.

Armirano-betonske arhitektonske konstrukcije 3

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta	ARMIRANO-BETONSKE ARHITEKTONSKE KONSTRUKCIJE 3				Šifra	01.06.07	
Odgovorni nastavnik	Prof. dr. Muhamed Zlatar, dipl.ing.građ.						
Ostali učesnici u nastavi	Mr. sci. Sanin Džidić, dipl.ing.građ, Viši asistent						
Godina studija	I	Semestar	I	Status predmeta	Osnovni obavezni	ECTS	2
Nastavni sati (ukupno semestar)	30	Predavanja	15	Vježbe	15		

Preduslovi za pristup predmetu:

Cilj predmeta:

Sticanje znanja o ulozi pojedinih konstruktivnih elemenata i konstruktivnih sklopova armirano-betonskih konstrukcija u arhitektonskim objektima, njihovom oblikovanju u cilju zadovoljavanja funkcije nosivosti, stabilnosti i prenosa opterećenja, kao i postupcima dimenzioniranja i rasporedu betonske armature.

Očekivani ishodi učenja:

Nakon savladavanja gradiva izloženog u predmetu, polaznik bi bio sposoban razumjeti i postaviti armirano-betonsku konstrukciju arhitektonskog objekta, te samostalno izvršiti dimenzioniranje jednostavnijih armirano-betonskih elemenata i konstrukcija uz adekvatnu analizu opterećenja.

Sadržaj:

Visokostjeni nosači; Općenito. Naponi i sile u presjecima visokih nosača. Dimenzioniranje i armiranje visokih nosača. Vrste lomova i zadatak dimenzioniranja. Dimenzioniranje i raspored armature visokih nosača: glavna podužna i konstruktivna mrežasta armature; armatura za vješanje; armatura u oslonačkom području. Kontrola naprazanja betona na pritisak. Zidovi; Općenito. Naponi i sile u presjecima. Dimenzioniranje i armiranje zidova. Stubovi; kratki centrično i ekscentrično pritisnuti stubovi. Uticaj vitkosti. Dimenzioniranje stubova srednje vitkosti. Temelji; Uvod. Proračun temelja: Nearmirani temelji; Trakasti temelji ispod zidova; Temelji samci ispod stubova; Ekscentrično opterećeni stubovi ispod temelja. Temelji montažnih stubova. Kratke konzole; Općenito. Proračunski modeli kratke konzole: kratka konzola opterećena na gornjem rubu; indirektno opterećene kratke konzole. Detalji armiranja kratkih konzola: armiranje kratkih konzola opterećenih na gornjem rubu; armiranje kratkih indirektno opterećenih konzola; konzolno oslanjanje greda, prefabrikovane kratke konzole. Okvirne konstrukcije; Karakteristike, primjena i sistemi. Jednospratne ramovske konstrukcije. Višespratne ramovske konstrukcije. Zatvoreni okviri. Proračun i dimenzioniranje armirano-betonskih okvira. Detalji armiranja čvorova okvira za slučajeve zatezanja na vanjskoj i unutarnjoj strani. Detalji armiranja čvorova pod tupim ili oštrim uglom. Detalj armiranja spoja zida i temeljne ploče. Detalji armiranja čvora okvira na priključku rigle i vanjskog stuba. Detalji armiranja okvira izloženij jačim seizmičkim uticajima. Naponi u području uvođenja koncentričnih tereta; Općenito. Centrično opterećen element. Ekscentrično opterećen element. Element sa više simetrično raspoređenih sila. Zglobovi u armirano-betonskim konstrukcijama; Visoke zgrade; Uvod. Nosiva konstrukcija. Projektantske smjernice. Prenosjenje vertikalnog opterećenja. Preuzimanje horizontalnog opterećenja. Temeljna konstrukcija. Opterećenja: vertikalna opterećenja; horizontalna opterećenja; opterećenje od vjetra. Otpornost armirano-betonskih konstrukcija na požar; krive požara; određivanje otpornosti na požar armirano-betonskih elemenata.

Literatura:

Prof. dr. Muhamed Zlatar - Predavanja na predmetu "Armirano-betonske arhitektonske konstrukcije 1", Sarajevo 2006 god;
Prof. dr. Ismet V. Tahirović, Armirani beton I, IP "Svjetlost", Sarajevo 2001 godine;
Prof. dr. Ivan Tomičić, Betonske konstrukcije, Školska knjiga, Zagreb, 1984 godine;
Eurocode 2: Proračun betonskih konstrukcija, Deo 1: Opšta pravila i pravila za proračun zgrada, Građevinski fakultet Univerziteta u Beogradu, 1994.

Nastavne metode:

Predavanja i izrada numeričkih primjera na časovima vježbi. Pored rada na vježbama studenti mogu dolaziti u kabinete za dopunske konsultacije i razjašnjenja po pitanju problematike vezane za predavanu materiju i pripremu ispita.

Načini provjere znanja:

Verifikacija znanja studenata vrši se putem dva testa koji će biti održani sredinom i krajem semestra. Kandidati koji ne polože ispit putem testova dužni su pristupiti polaganju integralnog ispita. Integralni ispit obuhvata zadatke i teoriju. Konačna ocjena formira se na osnovu položenih testova ili položenog integralnog ispita, pri čemu se uzima u obzir i zalaganje studenata na vježbama. Pristup integralnom ispitu stiže student koji je stekao pravo na drugi potpis, što podrazumijeva ispunjenje Statutom propisanih odredaba. Priprema za ispit vrši se na osnovu predavanja i vježbi, kao i na osnovu popisa literature koju nastavnik i saradnik preporučuje na početku izvođenja nastave

Drvene i metalne konstrukcije 3

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta	DRVENE I METALNE KONSTRUKCIJE 3				Šifra	01.06.10
Odgovorni nastavnik	Prof. dr. Esad Mešić, dipl.ing.građ, vanredni profesor					
Ostali učesnici u nastavi	mr Slađana Miljanović, dipl.ing.građ., viši asistent					
Godina studija	I	Semestar	I	Status predmeta	OBAVEZNI	ECTS 2
Nastavni sati (ukupno semestar)	30	Predavanja	15	Vježbe	15	

Preduslovi za pristup predmetu:

Cilj predmeta:

Sticanje znanja o osnovnim principima projektovanja konstrukcija velikih raspona i višespratnih objekata od savremenih materijala : izbora materijala i konstruktivnog sistema, formiranja sistema ukrute, mogućnost samostalne aproksimativne provjere dimenzija poprečnih presjeka, oblikovanja detalja veza i pravilnog izbora načina temeljenja.

Očekivani ishodi učenja:

Nakon savladavanja gradiva izloženog u predmetu, kao i izrade seminarskih radova na primjerima izvedenih objekata, polaznik bi bio sposoban razumjeti i postaviti savremenu konstrukciju velikih raspona ili višespratnog arhitektonskog objekta, te samostalno izvršiti izbor materijala i konstruktivnog sistema u skladu sa uslovima lokacije.

Sadržaj:

Materijalizacija nosive konstrukcije; Principi projektovanja savremenih konstrukcija velikih raspona u lijepljenom lameliranom drvetu; Proračunski modeli; Osnovni principi projektovanja višespratnih zgrada; Horizontalna i vertikalna nosiva konstrukcija; Elementi za obezbjeđenje krutosti zgrada; Temeljenje višespratnih objekata.

Literatura:

Mešić, E.: Predavanja nastavnika
Gojković, M., Stojić, D. : DRVENE KONSTRUKCIJE , Grosknjiga, Beograd, 2007
Hart, Henn, Sontag : ATLAS ČELIČNIH KONSTRUKCIJA, GRAĐEVINSKA KNJIGA, Beograd, 1991
Herzog, Schweitzer, Volz : HOLZBAU ATLAS, Institut für internationale Architektur- Dokumentation, München, 2003.

Nastavne metode:

Auditorna predavanja. Izrada seminarskih radova izvodi se uz pomoć nastavnika i saradnika na vježbama. Javna prezentacija seminarskih radova.

Načini provjere znanja:

Verifikacija znanja studenata vrši se putem prezentacija seminarskih radova u prisustvu nastavnika i saradnika. Kandidati koji na prethodno opisani način ne polože ispit dužni su pristupiti polaganju integralnog ispita. Integralni ispit obuhvata teoriju. Konačna ocjena formira se na osnovu urađenog i usmeno odbranjenog seminarskog rada ili položenog integralnog ispita. Pristup integralnom ispitu stiče student koji je stekao pravo na drugi potpis, što podrazumijeva ispunjenje Statutom propisanih odredbi. Priprema za ispit vrši se na osnovu predavanja i vježbi, kao i na osnovu popisa literature koju nastavnici i saradnici preporučuju na početku izvođenja nastave.

Opis programa izbornih predmeta za I semestar II ciklusa studija

Vernekularna arhitektura 1

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta	VERNAKULARNA ARHITEKTURA 1				Šifra	01.02.25
Odgovorni nastavnik	Doc dr Lemja Chabbouh Akšamija					
Ostali učesnici u nastavi	Asistenti na oblasti					
Godina studija	I	Semestar	I	Status predmeta	IZBORNI	ECTS 3
Nastavni sati (ukupno semestar)	30	Predavanja	15	Vježbe	15	

Preduslovi za pristup predmetu: Nema preduslova.

Cilj predmeta:

Sticanje znanja o metodama istraživanja, analiziranja, valoriziranja, te zaštiti i obnovi – konzervaciji i restauraciji.

Očekivani ishodi učenja:

Vježbe su strukturirane u pravcu izravnog upoznavanja sa kulturno-povjesnim objektom ili ansamblom, a sadrže temeljiti istraživački postupak (analizu i valorizaciju), te određivanje mjera zaštite s projektnim programom.

Sadržaj:

Metodološki pristup (istraživanje, analiza, valorizacija povjesnih struktura, određivanje granica zaštite i kontaktnih zona; Utvrđivanje uzroka degradacije; Analiza i valorizacija specifičnih svjetskih i domaćih promjena; Definiranje nivoa intervencije i određivanje smjernica za očuvanje i optimalnu prezentaciju i revitalizaciju baštine; Metode zaštite i ekonomika kulturnog dobra; Metode preventivne zaštite prije restauracije.

Literatura:

Brock, Guilian, Moiescu, Il centro antico di Capua, Marsilio Editore, Padova, 1972.
Carbonarra, G., Iole Pietrafitta Franca, Dieci Tesi di Restauro (1970-1981), Universita degli studi di Roma "La Sapienza", Roma, 1986.
Hrasnica, M., Arhitekt: Josip Pospišil - život i djelo, Sarajevo, Arhitektonski fakultet, 2003.
Husedžinović, S, Valorizacija islamske sakralne arhitekture Banja Luke s analizom njenog rušenja kroz povijest (neobjavljena doktorska disertacija), Zagreb, 1997.
Krzović, I., Arhitektura BiH 1878-1918, Sarajevo, Umjetnička galerija BiH, 1987.
Kurto, N., BiH, razvoj bosanskog sloga, Sarajevo, Međunarodni centar za mir, 1998.
Marasović, T., Aktivni pristup graditeljskom nasljeđu, Sveučilište u Splitu, Split, 1985.
Marasović, T., graditeljskog nasljeđa, Društvo konzervatora Hrvatske, Zagreb, 1983.
Redžić, H., Islamska umjetnost (Umjetnost na tlu Jugoslavije), Beograd, Zagreb, Mostar, IZJ, 1975.
Redžić, H., Studije o islamskoj arhitektonskoj baštini, Sarajevo, Svjetlost, 1983.
Sanković Simičić V., Revitalizacija graditeljske baštine, NNP naša riječ d.o.o., Sarajevo, 2000.
Schuller, M., Building Archaeology, München, ICOMOS, 2002.
Zevi, B., Znati gledati arhitekturu, Zagreb, Naklada Lukom, 2000.
Zevi, L., Il Manuale del Resauro Architettonico, Mancosu editore, Roma, 2002.

Nastavne metode:

Predavanja sa projekcijama i usporedba sa različitim metodama i tehnikama.
Rad pod nadzorom - projekat.

Načini provjere znanja:

Korekcije individualnih zadataka - 40%.
Ispit - u pismenoj formi sa mogućnošću dodatnog usmenog ispita kod graničnih rezultata - 60%.

Arhitektonske intervencije na objektima i cjelinama graditeljskog naslijeđa

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta		ARHITEKTONSKE INTERVENCIJE NA OBJEKTIMA I CJELINAMA GRADITELJSKOG NASLJEĐA			ŠIFRA	01.02.31
Odgovorni nastavnik		Doc. dr Aida Idrizbegović Zgonić				
Ostali učesnici u nastavi		Saradnici sa Katedre				
Godina studija	I	Semestar	I	Status predmeta	IZBORNI	ECTS 4
Nastavni sati (ukupno semestar)	45	Predavanja	15	Vježbe	30	

Preduslovi za pristup predmetu: Nema preduslova

Cilj predmeta:

Upoznavanje studenta sa problematikom arhitektonskog projektovanja (odnosno zaštite graditeljskog naslijeđa metodama restauracije, rekonstrukcije, rekonpozicije) na objektima spomeničkog karaktera. Od snimanja postojećeg stanja do mjera intervencije, sagledavanje poznatih primjera iz svijeta i BiH.

Očekivani ishodi učenja:

Omogućavanje studentima da sagledaju i prepoznaju vrijednosti kulturno historijskog naslijeđa te da sagledaju i usvoje znanja o različitim metodologijama i pristupima prilikom projektovanja.

Sadržaj:

Predavanja: Uvod i pregled rada na predmetu; Tradicionalne tehnike i materijali, Metodologija i intervencije, pregled poznatih primjera arhitektonskih intervencija u BiH i svijetu; Vježbe: Rad i mjerenja na terenu; crtanje detaljnih nacrti objekta ili cjelina graditeljske baštine; te rad na projektu (ili dijelovima) restauracije ili rekonstrukcije; Timski rad po 3 studenta u grupi.

Literatura:

Feilden, M.B, Conservation of Historic Buildings, Reed Publishing, NY, 1994
Marasović, T, Aktivni pristup graditeljskom naslijeđu, Sveučilište u Splitu, Split, 1985
Marasović, T, Zaštita graditeljskog naslijeđa, Društvo konzervatora Hrvatske, Zagreb, 1983
Redžić, H, Studije o islamskoj arhitektonskoj baštini, Svjetlost, Sarajevo, 1983
Sanković Simičić, V, Revitalizacija graditeljske baštine, NNP naša riječ d.o.o., Sarajevo, 2000
Zevi, L, Il Manuale del Resauro Architettonico, Mancosu editore, Roma, 2002
Zgonić Idrizbegović, A, Magistarski rad_Arhitektonske smjernice za obnovu Starog grada u Mostaru, Sarajevo, 2003

Nastavne metode:

Predavanja sa projekcijama, pregled projekata restauracije i rekonstrukcije, Grafički rad pod nadzorom - projekat.

Načini provjere znanja:

Učešće u nastavi i pohađanje predavanja 30%; Grafički rad - 70%.

Objekti za djecu predškolskog uzrasta

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta	OBJEKTI ZA DJECU PREDŠKOLSKOG UZRASTA				Šifra	01.03.30
Odgovorni nastavnik	Doc. Sead Gološ, dipl. ing. arh.					
Ostali učesnici u nastavi	Ass. Lejla Kreševljaković, dipl. ing. arh. i Ass.Vedad Kasumagić, dipl.ing.arh.					
Godina studija	I	Semestar	I	Status predmeta	IZBORNI	ECTS 4
Nastavni sati (ukupno)semestar)	45	Predavanja	15	Vježbe	30	

Preduslovi za pristup predmetu:

Nema

Cilj predmeta:

Upoznavanje problema u procesu projektiranja objekata za djecu predškolskog uzrasta i razvijanje svijestistudenata vezano za specifične potrebe djece predškolskog uzrasta, kao upoznavanje raznolikosti pristupa i savremenih arhitektonskih trendova s ciljem pronalaženja adekvatnih arhitektonskih rješenja koja trebaju predstavljati optimalan okvir za realizaciju potreba djece predškolskog uzrasta.

Očekivani ishodi učenja:

Uspješnim savladavanjem sadržaja ove materije studenti stiču saznanja o potrebama djece, prirodi prostora u kome ona borave kao i posrednom i neposrednom uticaju prostora na mogućnost stimulacije imaginacije koja unapređuje razvoj kreativnosti.

Sadržaj:

U okviru izborne nastave kao rad u seminaru s ograničenim brojem studenata (maksimalno 21 student), obrađuje se materijavezana za objekte namijenjene djeci predškolskog uzrasta. Da bi studenti mogli potpunije upoznati problematiku tihprostora kroz predavanja i vježbe obrađuju se teme vezane za potrebe djece, njihovupercepciju, simbolično prostorno iskustvo-imaginaciju, čulno i motoričko prostorno iskustvo i participaciju uprostoru. Pored toga razmatraju se različiti pedagoški sistemi predškolskog vaspitanja koji neposredno utiču nakoncepciju organizacije prostora.

Literatura:

Mandić,R.: Skripte iz predmeta Objekti za djecu predškolskog uzrasta, Izbor tekstova raznih autora, Sarajevo,2010/11

Mandić,R.: Prostori imaginacije, Arh.Fakultet,Acta Architectonica et Urbanistica,Sarajevo,2002.

Kara-Pešić:Dorasti za bravu,Filip Višnjić-Zavod za izdavačku delatnost,Beograd,1986.

Korać,Ž.,:Razvoj psihologije opažanja,Nolit,Beograd,1985.

Piaget,J.:Poreklo saznanja,Nolit,Beograd,1983.

Valon,A.: Psihički razvoj deteta,Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd,1985.

Došen-Dobud,A.: Odgoj i obrazovanje u dječijem vrtiću,Pedagoško-knjževni zbor, Zagreb ,1977.

Dudek,M.: Kindergarten Architecture,Spon Press, London, 2000.

Nastavne metode:

Pradavanja i vježbe su obavezni i organizirani kao kombinacija informativne i interaktivne nastave za koju se studenti u toku nedelje (cca 4 sata nedeljno) trebaju pripremiti. Studenti su obavezni da aktivno učestvuju na predavanjima i vježbama minimalno 80 % od ukupnog fonda časova. Pored aktivnog prisustva predavanjima na kojim se vrše povremene provjere znanja, predviđeno je da svaki student u toku vježbi učestvuje u grupi koja se sastoji od tri studenta i priprema tematski projekt manje predškolske ustanove/ obdaništa na fiktivnoj ili stvarnoj lokaciji uz prethodni dogovor s predmetnim nastavnikom. Studenti usmeno prezentiraju rad koji se sastoji od analitičkog dijela, te kreiranja i prezentacije arhitektonskog projekta. Obim rada u okviru vježbi dimenzioniran je u odnosu na predviđeni fond sati koji student treba da koristi za pripremu tog rada.

Načini provjere znanja:

Kroz pomenute vidove nastave tokom semestra (predavanja i vježbe) studenti dobijaju ocjene i ako su na svim vidovima nastave uspješni završekom semestra, bez izlaska na ispit, dobiju ocjenu i odgovarajući broj kredita.

Pismenoj provjeri znanja u okviru termina ispita pristupaju studenti koji su prisustvovali na 80%nastave,odbranili projekat, ali nisu stekli pozitivne ocjene na provjerama znanja u tokusemestra.

Nacionalni i etno stilovi enterijera i namještaja

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta		NACIONALNI I ETNO STILOVI U ENTERIJERU I DIZAJNU NAMJEŠTAJA			Šifra	01.03.31
Odgovorni nastavnik		Doc.dr.Erdin Salihović				
Ostali učesnici u nastavi		V.asist.dr.Nermina Zagora				
Godina studija	I	Semestar	I	Status predmeta	IZBORNI	ECTS
Nastavni sati (ukupno semestar)	30	Predavanja	15	Vježbe	15	

Preduslovi za pristup predmetu: Nema

Cilj predmeta:

Upoznavanje studenata sa pojedinim arhitektonskim i dizajnerskim školama, koje spojem tradicije i invencije generiraju identitet cjelokupnog društva. Kroz prikaz nacionalnih i etno stilova u vidu skandinavske i japanske škole, mediteranskog stila i određenih pokreta vezanih za vremenska razdoblja u enterijeru i dizajnu namještaja otkrivaju se prepoznatljivi i autohtoni pravci u kreiranju regionalnog, kulturnog i nacionalnog identiteta.

Očekivani ishodi učenja:

Sticanjem znanja o prepoznatljivim primjerima nacionalnih i etno stilova i pokreta daje se izravan poticaj stvaranju i promoviranju sopstvenog puta u projektiranju enterijera i dizajna namještaja.

Sadržaj:

Primjeri internacionalnih škola dizajna inspirisanih sopstvenim autohtonim vrijednostima; Japan – arhitektura, tradicionalna kuća i enterijer; Japan - dizajn namještaja; Skandinavski škola enterijera i dizajna namještaja; Švedska; Danska; Finska; Mediteranski stil-tradicija i savremeno; 60-te godine u enterijeru i dizajnu namještaja; Enterijer u tradicionalnoj bosanskohercegovačkoj gradskoj kući; Namještaj u u tradicionalnoj bosanskohercegovačkoj gradskoj kući

Literatura:

De Chiara J., Time-Saver Standards for Interior Design and Space Planning, McGraw-Hill Companies, London, 1991.
Fiell C.&P., Design of the 20-th century, Taschen, Keln, 1999.
Pile J., A History of Interior Design, Laurence King Publishing, London, 2009.
Yoshida T., Japanese House and Garden, Praeger, New York, 1955.
Fiell C.&P., Scandinavian Design, Taschen, Keln, 2005.
Garner P., Sixties design, Taschen, Keln, 1996.
Grabrijan Dušan – Neidhardt Juraj: "Arhitektura i put u savremeno", ČZP "Ljudska pravica", Ljubljana, 1957.
Salihović E., Dizajn namještaja-U potrazi za identitetom, Arhitektonski fakultet, Sarajevo, 2012.

Nastavne metode:

Predavanja – ex katedra, multimedijalne prezentacije uz aktivne diskusije i praktične vježbe apliciranja saznanja o određenom nacionalnom/etno stilu ili pokretu u idejnom enterijerskom rješenju manjeg poslovnog prostora

Načini provjere znanja:

Ocjena iz predmeta se izvodi iz grafičke prezentacije vježbe i na osnovu aktivnosti i redovnog pohađanja nastave.

Gradski centri

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta		GRADSKI CENTRI				Šifra	01.04.10
Odgovorni nastavnik/ci		V. prof. Vesna Hercegovac-Pašić, d.i.a.					
Ostali učesnici u nastavi		Ass. Nasiha Pozder, d.i.a.; gost predavač; PhD istraživač					
Godina studija	I	Semestar	I	Status predmeta	IZBORNI	ECTS	3
Nastavni sati (ukupno semestar)	45	Predavanja	15	Vježbe	30		

Preduslovi za pristup predmetu: Rezultati postignuti u radu na predmetima Katedre; spremnost na dodatni angažman

Cilj predmeta:

Shvatanje pojma neophodnosti formiranja koncentracija određenih funkcija unutar gradskoga tkiva – zone centraliteta. Potrebe, uslovi i organizacija kao bitni faktori za razumijevanje i koncipiranje Centra odgovarajućeg nivoa ponude. Studentu se nastoji približiti Proces odlučivanja na nivou konceptata Planova višega reda, kao podloge za razvoj ovakvih kompleksa, njihove kompatibilnosti sa Cjelinom –Grad , te neophodne dobre komunikativnosti izvan i unutar samog Centra. Upotreba urbanih pokazatelja, modaliteta organizacije, kao i ciljeva planiranja i izgradnje. Razumijevanje kauzalnog odnosa: tip urbanog sistema i forma/veličina, Centra/ara (više njih kao sistem centara).

Očekivani ishodi učenja:

Usvojiti znanja, koja će studentu pomoći u razumijevanje preduslova za planiranje i izgradnju određenog tipa Centara, ili pak prostorno i funkcionalno redefiniranje/ remodeliranje/ reizgradnju. Sposobnost zaključivanja o mogućim prostornim pogodnostima i potrebama za plasman određenih Programa i Konceptata, koji su oslonjeni - kako na Teoriju, tako i na Praksu. Sposobnost provedbe komparativne analize na relaciji: odabrani prostorni uzorak – referenca, uz ovladavanje odnosom detalj-cjelina.

Sadržaj:

Grad i njegov planski razvoj; Pregled tipologije i razvijenosti sistema; Centralizacija-Decentralizacija; Hijerarhija Centara-Programski okviri za: potrebe / funkcije / koncentracije; Karakteristike i vrste Centara / urbana forma, oblik, pozicija, veličina; Klasifikacije, Koncentracije, Sadržaji; Kriteriji za određivanje nivoa centraliteta; Uslovi koji se postavljaju pred planere i urbaniste, i ostale učesnike u složenim procesima programiranja i prostne organizacije; Gravitacioni parametri, Normativni, savremeni Trendovi; Urbana oprema centralnih prostora - sadržaji društvene infrastrukture; Studija primjera različitih Gradova i njihovih modela organizacije, te pozicije i karakterera Cent(a)ra; Pješačke zone kao element dodane vrijednosti Centra.

Literatura:

Giedion, S. «Prostor, vrijeme, arhitektura», (Građevinska knjiga, Beograd, 1969.)
 Jenks, M., „The Compact City, a Sustainable Urban Form?“, (E&FN Spon Press, London-NY 2000.)
 Le Corbusier, „Način razmišljanja o urbanizmu“ (Građevinska knjiga, Beograd, 1974.)
 Vresk, M., „Osnovi urbane geografije“, Školska knjiga, Zagreb, 1977.
 Vresk, M., „Grad i urbanizacija“, (Školska knjiga, Zagreb, 2002.)
 Marinović – Uzelac, A.: „Naselja, Gradovi, prostori“, (Tehnička knjiga, Zagreb, 1986.);
 Marinović – Uzelac, A.: „Teorija namjene površina u urbanizmu“, (Tehnička knjiga, Zagreb, 1989.)
 Maretić, M.: „Gradski centri“, (školska knjiga , Zagreb, 1996.);
 Čuković, M.: „Gradski centri“, (SVJETLOST, OOUR Zavod za udžbenike, Sarajevo 1985.)
 Lynch, K.: “City Sense and City Design”, (the MIT Press, Cambridge, Massachusetts, London, England, 1991.
 Radović, R. : “Forma grada”, (Agora - Građevinska knjiga, Beograd, 1976.)
 Castex, J., Depaule, J-Ch., Panerai, Ph.: “Urbane forme”, (Agora – Građevinska knjiga, Beograd, 2003.)
 Neidhardt, V.: “Čovjek u prostoru-antroposocijalna teorija projektiranja”, (Školska knjiga, Zagreb, 1997.)
 Rudlin, D.&Falk, N., Building the 21th century home -The sustainable urban neighbourhood“, (URBED G., Arch.Press, 1999.)
 Krier, R.: “ Gradski prostor u teoriji i praksi”, (AGORA-Građevinska knjiga, B.Luka, 1999.)
 Powell, K.: “City transformed” – Urban Architecture at the beginning of the 21st Century,(teNeues Publishing Co., NY, 2000.)
 Debord, G. „Društvo spektakla“, (Porodična biblioteka 5, Beograd., 2003)
 „CERDA and the Barcelona of the future“ / Reality versus project-Exhibition , (produced by CCCB)
 „PARIS PROJECT- Espaces publics / No 30.31“, PARIS PROJECT-L'Amengement de l'Est de Paris / No 27.
 Douglass, M. & Friedmann, J.: „Cities for Citizens - Planning and the Rise of Civil Society in a Global Age“, (John Wiley&Sons Ltd, Chichester, West Sussex, 1998, England)
 Aktuelni dokumenti prost.uređenja, Studije, Referentni primjeri , konkretni proj./ Autor predavač, Materijali za predavanja/ saž.

Nastavne metode: Teoretski paket - Rekapitulacija; Istraživački rad / rad u Seminaru; Workshop; Diskusija, konsultacije sa mentorom, prezentacija

Načini provjere znanja: Ocjena je kumulativna i sadrži rezultate: Workshopa / Seminarskog rada / Prezentacije, Pismeni ispit.

Redizajn urbanog partera

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta	REDIZAJN URBANOG PARTERA				Šifra	01.04.21
Odgovorni nastavnik/ci	V. prof. Vesna Hercegovac-Pašić, d.i.a.					
Ostali učesnici u nastavi	Ass. Mr. Mejrema Zatrić, d.i.a.; gost predavač; PhD istraživač					
Godina studija	I	Semestar	I	Status predmeta	IZBORNI	ECTS
Nastavni sati (ukupno semestar)	45	Predavanja	15	Vježbe	30	

Preduslovi za pristup predmetu:

Rezultati postignuti u radu na predmetima Katedre; spremnost na dodatni angažman / Konkurs, Workshop i sl. - poželjan je takmičarski duh i spremnost na rad u Timu

Cilj predmeta:

PARTER = GRAD. Kroz provjeru ove sintagme uvođenje studenata u pojam javnog prostora i participaciju partera unutar funkcionalne sheme javnog prostora. Razmatranje tenzija na relaciji izgrađeno-neizgrađeno /prostor-antiprostor, unutar urbane morfologije i sagledavanja mogućnosti ostvarivanja benefita za javnu sferu kroz intervencije različitih skala, na urbanom tkivu „parternog horizonta“ kao prostorno-funkcionalnog sklopa. Poželjan razvoj psiho-socijalnih refleksa u promatranju odgovarajućeg urbanog uzorka, te primjena semantičkog diferencijala.

Očekivani ishodi učenja:

Izgrađivanje svijesti studenta o značaju javnog prostora i njegovih elemenata. Usvajanje programskih i funkcionalnih strategija i mogućih metoda u pristupu transformaciji partera unutar šire urbo-morfološke cjeline - Grad, te pojedinih urbo-morfoloških fenomena: blok, ulica, trg, obala itd.

Sadržaj:

Javna sfera i javni prostor / sinergija; javni prostor i parter / atraktivnost; prakse u javnom prostoru i redizajn partera; Elementi valorizacije; graditeljsko naslijeđe i redizajn partera; Arhitektonska forma i funkcija kao element parterne sekvence; kontekstualnost; Imaginativnost - sloboda interpretacije; Odgovor prostora kao doprinos kvalitetu ili ukazivanje na gubitak istog; Dinamika prostora kao odgovor na korisničku frekvenciju / komunikativnost; Prostor kao plijen; Vizuelna komunikacija –marketing prostora

Literatura:

Lynch, K. «City Sense and City Design», (the MIT Press, Cambridge, Massachusetts, London, England, 1991.)
Radović, R.: «Forma grada», (Agora - Građevinska knjiga, Beograd, 1976.)
Đokoć, V.: «Urbana morfologija- grad i gradski trg», (Arhitektonski fakultet, Colorgrafix, Beograd, 2004.)
Radović, R.: «Živi prostor», (nezavisna izdanja 24, Beograd, 1979)
Petrović, Đ.: „ Vizuelna istraživanja čovekove sredine i urbani dizajn“, (BIGZ, Beograd, 1972.)
Neidhardt, V.: «Čovjek u prostoru-antroposocijalna teorija projektiranja», (Školska knjiga, Zagreb, 1997.)
Brolin, B.: «Arhitektura u kontekstu», (IRO, Građevinska knjiga, Beograd, 1985.)
Rudlin, D.&Falk, N.: „Building the 21th century home -The sustainable urban neighbourhood“, (URBED Group, Architectural Press, 1999.)
Krier, R.: « Gradsko prostor u teoriji i praksi», (AGORA-Građevinska knjiga, B.Luka,1999.)
Hercegovac-Pašić, V.: «Urbani prostor u procesu globalizacije»-Međunarodni naučni skup Budva,(Zbornik radova, Budva, 2007.)
Stručni časopis „Urbanisme“.br.336, Juni 2004;
Powell, K.: «City transformed» – Urban Architecture at the beginning of the 21st Century,(teNeues Publishing Co.,NY, 2000.)
Debord, G.: „Society of the Spectacle“, (Bureau of Public Secrets,2002). /“Društvo spektakla” , (Porodična biblioteka #5, Beograd., 2003)
„CERDA and the Barcelona of the future” / Reality versus project-Exhibition , (produced by CCCB)
„PARIS PROJECT- Espaces publics / No 30.31“, PARIS PROJECT-L’Aménagement de l’Est de Paris / No 27.28
Douglass, M. & Friedmann, J.: „Cities for Citizens - Planning and the Rise of Civil Society in a Global Age“, (John Wiley&Sons Ltd, Chichester, West Sussex, 1998, England)

Nastavne metode:

Teoretski paket - Rekapitulacija; Istraživački rad / rad u Seminaru; Workshop; Diskusija, konsultacije sa mentorom, prezentacija

Načini provjere znanja:

Ocjena je kumulativna i sadrži rezultate: Workshopa / Seminarskog rada / Prezentacije

Realizacija projekata - inženjerski konsalting

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta		REALIZACIJA PROJEKATA-INŽENJERSKI KONSALTING				Šifra	01.05.21.
Odgovorni nastavnik		Doc. dr. Nerman Rustempašić, dipl. ing. arh.					
Ostali učesnici u nastavi		Ass. Vedad Islambegović, dipl. ing. arh.					
Godina studija	I	Semestar	I	Status predmeta	IZBORNI	ECTS	4
Nastavni sati (ukupno semestar)	45	Predavanja	30	Vježbe	15		

Preduslovi za pristup predmetu: Nema posebnih preduslova

Cilj predmeta:

Osnovni cilj je edukacija u izradi kalkulativne i tenderske dokumentacije sa predmjerom i predračunom radova. Uključivanje u razne faze procesa realizacije projekta kroz cijeli investicioni ciklus, kao što su: ugovaranje radova, učešće u tehnološkoj pripremi, izrada dinamičkih planova, elaborata organizacije građenja, vođenje poslova nadzora i kontrole građenja, kao i naplate radova. Predmet obuhvata procese izrade i rukovođenja investicionim poduhvatima sa svim neophodnim asistencijama i aktivnostima u postupku izvršenja: sadržaj, obim, način prikupljanja i obrade ulaznih podataka o subjektu i objektu investicione izgradnje, način izrade preinvesticionih i investicionih studija, tenderske dokumentacije; kao i postupke upravljanja projektima u cjelokupnom investicionom ciklusu.

Očekivani ishodi učenja:

Očekivani rezultat je sagledavanje problematike realizacije projekta u cijelom investicijskom ciklusu. Studenti stiču osnovna znanja iz oblasti upravljanja projektima, tj. planiranja, organizovanja, koordinacije i kontrole poduhvata u oblasti investicione izgradnje arhitektonskih objekata, osposobljavajući se za poslove iz oblasti izrade, konsaltinga i vođenja investicionih projekata u građevinarstvu

Sadržaj:

Upravljanje i realizacija projekata: Opći pojmovi, podjela investicija, terminologija investicija, elementi ciklusa realizacije projekta, upravljanje projektom u investicijskom ciklusu; Ugovaranje izvođenja i realizacije radova: vrste ugovora, načini ugovaranja, prava i obaveze učesnika u izgradnji, ugovor o konzaltingu, ugovori o izvođenju radova, FIDIC-uslovi ugovaranja, uzanse o građenju; Zakonska regulativa, domaći zakonski akti iz oblasti građenja, Evropske direktive; Organizacija kontrole kvaliteta građevinske proizvodnje: nadzor investitora, autorski nadzor, inspeksijski nadzor, načini kontrole kvalitete; Kalkulacija cijena za građevinske radove: elementi kalkulacije, pomoćne – prethodne kalkulacije, kalkulacije cijena za glavne procese rada, proračun pokriva posrednih troškova (faktor), troškovi građenja arhitektonskih objekata: predmjer i predračun radova za izvedbeni projekat, opis izvođenja radova

Nastavne metode:

Predavanja uz PowerPoint prezentaciju, i praktični rad na vježbama

Načini provjere znanja:

Testovi i završni pismeni ispit

Opis programa obaveznih predmeta za II semestar II ciklusa studija

Metodologija i fenomenologija aktivnog pristupa graditeljskom naslijeđu

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM

Ciklus studija: II

Naziv predmeta	METODOLOGIJA I FENOMENOLOGIJA AKTIVNOG PRISTUPA GRADITELJSKOM NASLIJEĐU				Šifra	01.02.09.
Odgovorni nastavnik	Doc dr Lemja Chabbouh Akšamija					
Ostali učesnici u nastavi	Asistenti na oblasti					
Godina studija	I	Semestar	II	Status predmeta	OBAVEZNI	ECTS 5
Nastavni sati (ukupno semestar)	60	Predavanja	30	Vježbe	30	

Preduslovi za pristup predmetu: Odslušan predmet Zaštita graditeljskog naslijeđa.**Cilj predmeta:**

Sticanje znanja o aktivnoj zaštiti kulturnog i historijskog naslijeđa, i najprimjerenijoj metodi fizičke intervencije na graditeljskom naslijeđu. Upoznavanje sa osnovnim elementima nauke o estetici i njenom komponentom u arhitekturi.

Očekivani ishodi učenja:

Osposobljavanje studenta za metodološki ispravno i kreativno djelovanje unutar svih segmenata pojma graditeljske baštine (pojedinačni objekti, graditeljske cjeline, arheološka nalazišta, integralna baština. Mogućnost samostalnog analiziranja i valorizacije arhitektonskog djela i izrade objektivne arhitektonske kritike.

Sadržaj:

Kontinuitet/diskontinuitet; Autentičnost; Fenomenologija relevantna za očuvanje graditeljske baštine: originalnost, izvornost, autohtonost i identitet; Parametri prostora; Restauracija kao kreativni čin?; Totalna rekonstrukcija; Integracija starih i novih struktura; Primjena metoda zaštite sa aspekta kritičkog osvrta na postojeće; Konceptualizam u zaštiti graditeljskog naslijeđa; Metodološki pristup budućoj izgradnji. Estetika kao naučna disciplina, valorizacije arhitektonskog djela; Sagledavanje arhitektonskih objekata ili cjelina, komparacija staro-novo; Definiranje konteksta kroz vrijeme i prostor; Valorizacija arhitektonskog objekta u kontekstu; Vizuelna kultura; Metodologija kritičkog osvrta na arhitektonska djela, metode u kritici - opis djela i analiza, tumačenje i izlaganje - jasnoća, redosljed i sažeto izlaganje; Kritika odabranog primjera.

Literatura:

Brock, Guiliani, Moiescu, Il centro antico di Capua, Marsilio Editore, Padova, 1972.
 Carbonarra, G., Iole Pietrafitta Franca, Dieci Tesi di Restauro (1970-1981), Universita degli studi di Roma "La Sapienza", Roma, 1986.
 Chabbouh-Akšamija, L., Arhitektura svrhe, Acta architecture et urbanistica, 2004
 Marasović, T., Aktivni pristup graditeljskom naslijeđu, Sveučilište u Splitu, Split, 1985.
 Marasović, T., Zaštita graditeljskog naslijeđa, Društvo konzervatora Hrvatske, Zagreb, 1983.
 Pane, R., Citta antiche edilizia nuova, Edizione Scientifiche Italiane, Napoli, 1959.
 Protection et animation culturelle des monuments, sites et villes historiques en Europe, par Commission allemande pour l'Unesco, 1980.
 Zevi, B., Znati gledati arhitekturu, Zagreb, Naklada Lukom, 2000.
 Zevi, L., Il Manuale del Resauro Architettonico, Mancosu editore, Roma, 2002.
 Arnheim, R., Umjetnost i vizualno opažanje, Univerzitet umjetnosti u Beogradu, 1981.
 Baird, G., Criticality and Its Discontents, Harvard Design Magazine, 2004.
 Focht, I., Uvod u estetiku, Zavod za izdavanje udžbenika, Sarajevo, 1972.
 Frye, N., Anatomy of Criticism, Princetone Univ.Press, 1957.
 Hays, K. M., Critical Architecture: Between Culture and Form, Perspecta 21: The Yale Architectural Journal, 1984.
<http://virtual.arhitekt.hr/II/Lists/Kolegiji/DispForm.aspx?ID=71>
<http://www.uq.edu.au/atch/index.html?page=123664&pid=122828> UNIVERSITY OF QUEENSLAND, CENTRE FOR ARCHITECTURE, THEORY, CRITICISM, HISTORY
 Spector, T., The Ethical Architect, Princetone Architectural Press, NY, 2001.

Nastavne metode:

Predavanja sa projekcijama i usporedba sa različitim metodama i tehnikama.
 Rad pod nadzorom – projekat.
 Izrada seminarskih radova, konsultacije i individualni rad sa studentima.

Načini provjere znanja:

Korekcije individualnih zadataka - 30%.
 Seminarski rad - 20%.
 Ispit - u pismenoj formi sa mogućnošću dodatnog usmenog ispita kod graničnih rezultata - 50%.

Historija arhitekture BiH

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta	HISTORIJA ARHITEKTURE BIH				Šifra	01.02.10
Odgovorni nastavnik	Prof.dr.Amir Pašić					
Ostali učesnici u nastavi	Saradnici sa Katedre					
Godina studija	I	Semestar	II	Status predmeta	OBAVEZNI	ECTS 2
Nastavni sati (ukupno semestar)	15	Predavanja	15	Vježbe	-	

Preduslovi za pristup predmetu: Nema preduslova

Cilj predmeta:

Upoznavanje studenata s razvojem arhitekture BiH od predhistorije do savremene arhitekture.

Očekivani ishodi učenja:

Poznavanje razvoja arhitekture BiH, mogućnost istraživanja novih informacija, te korištenje znanja prilikom projektovanja objekata u budućnosti.

Sadržaj:

Uvodna ramatranja Predhistorija, Butmirska kultura, Antički period (Mogorjelo, Ilidža); Srednjovjekovni gradovi, Stećci (Bobovac, Vranduk, Tešanj, Travnik, Jajce); Osmanski period - javna arhitektura (Hanovi, hamami, džamije); Osmanski period – stambena arhitektura (Bosanska, hercegovačka kuća); Mostovi (Višegrad, Mostar, Arslanagića u Trebinju, Sarajevo – Kozja Čuprija, Most na Žepi itd.); Austrougarski period (neorenesansa, neogotika, neobarok, secesija); Austrougarski bosanski slog i orijentalizam (mješanje stilova, lokalni i orijentalni); Period od 1918 – 1992 Arh. Između dva svjetska rata, Moderna, socijalistička stambena arhitektura, olimpijski objekti, J. Neidhart, I. Štraus; Savremena arhitektura 1995-2011 – urbanizam i arhitektura, izazovi tranzicije, shopping centri.

Literatura:

Andrejević, A, Islamska monumentalna utjetnost XVI vijeka, Beograd, 1984
Benac-Basler, Kulturna istorija BiH. Sarajevo, 1984
Becirbegovic, M, Džamije sa drvenom munarom, Sarajevo, 1974
Čelić, Dz, Uticaj Turaka na materijalnu kulturu jugoslavenskih naroda, EJ, Zagreb 1971
Čelić, Dz, Jadric, R., Redzic, H, Restauracija i revitalizacija sarajevske čarsije, Naše starine 12. Sarajevo, 1978
Grabrijan, D, Neidhardt, J, Arhitektura Bosne i put u sauremeno. Ljubljana 1957
Kurto N, Arhtiektura BiH, Razvoj bosanskog stila, Sarajevo, 1998.
Krzović, Ismet “ Secesija u BiH”, 1996
Mujezinovic M, Stari mostovi II ‘Bosni. i Hercequini. Sarajevo 1969
Pasic, A, Islamska Arhitektura BiH, 1994
Prelog, M, Povijest Bosne u doba Osmanlijske vlade 1464-1739, Sarajevo, 1910
Redzic, H, Sudije o islamskoj arhitektonskoj bastini, Sarajevo 1983
Redžić H., Islamska umjetnost Jugoslavije 1967, Jugoslavija, 1967
Vego M, Naselja srednjovjekovne bosanske države, Svjetlost, Sarajevo, 1959

Nastavne metode:

Komparativa predavanja sa projekcijama i teorijsko upućivanje na tokove arhitektonskog stvaralaštva po savremenim izrazima i regionalnim karakteristikama i pojedinim pobornicima arhitekture.

Načini provjere znanja:

Učešće u nastavi i pohađanje predavanja 20%; Seminarski rad 40%; Ispit 40%, u pismenoj formi sa mogućnošću dodatnog usmenog ispita kod graničnih rezultata.

Projektovanje 10

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta	PROJEKTIRANJE 10 - POLJOPRIVREDNI OBJEKTI				Šifra	01.03.14
Odgovorni nastavnik/ci	doc. mr. Sabrija Bilalić, dipl. ing. arh.; prof. dr. Emir Fejzić, dipl. ing. arh.					
Ostali učesnici u nastavi	ass. Isra Tatlić, dipl. ing. arh.; ass. Mirza Bilalagić, dipl. ing. arh.					
Godina studija	I	Semestar	II	Status predmeta	OBAVEZNI	ECTS
Nastavni sati (ukupno semestar)	30	Predavanja	15	Vježbe	15	

Preduslovi za pristup predmetu: Nema.

Cilj predmeta:

Cilj predmeta jeste upoznavanje studenata sa problematikom koja se bavi izučavanjem poljoprivrednih objekata, te njihovih karakteristika u odnosu na lokaciju, funkciju i tehnološki proces. Pojašnjava se odabir prostornih struktura primjerenih ovoj vrsti objekata, a kroz apliciranje odgovarajućih konstruktivnih sistema, naglašavanje karakterističnih arhitektonsko-oblikovnih komponenti i elemenata i humaniziranje izgrađenog prostora. Kandidatima se približava filozofija gradnje ovih objekata u makro i mikro okruženju, kao i njihove interakcije sa izgrađenim i prirodnim okolišem. U konačnici im se omogućuje ovladavanje metodologijom projektiranja ove vrste objekata u praksi.

Očekivani ishodi učenja:

Ovladavanje saznanjima koja će studentu omogućiti prepoznavanje problema vezanih za različite poljoprivredne zgrade i komplekse i njihovo rješenje na mikro i makro urbanističkom nivou. Ovladavanje metodologijom i načinom projektiranja pojedinih vrsta i tipova poljoprivrednih objekata i kompleksa.

Sadržaj:

Podjele poljoprivrednih objekata; Poljoprivredni kompleksi - principi i primjeri rješavanja; Podjele objekata za držanje goveda; Staje za vezano držanje krava; Vrste ležišta i vezova; Staje za nevezano držanje krava; Staje za telad i mladu stoku; Izmuzišta i mljekare; Stacionari; Siliranje i silosi; Ishrana krava (vrste jasala, način ishrane, transport hrane,...); Izđubivanje staja; Materijaliziranje staja; Prateći objekti (nadstrešnice za mehanizaciju, skladišta, kolske vage, ...); Terenski rad (obilazak reprezentativnog objekta u dogovorenom pogodnom terminu).

Literatura:

NA DOMAĆIM JEZICIMA:

Zeremski, D. i M. Tošić, Siliranje i silaža u stočarstvu, -, Sarajevo, 1989.

Simonović, Đ, Poljoprivredne zgrade i kompleksi, Građevinska knjiga, Beograd, 1986.

Dozet, N, Proizvodnja i primarna obrada mlijeka, NIRO Zadrugar, Sarajevo, 1983.

A, M. i S. Koritnik, Gradnja i preureditev hlevovo, -, Ljubljana, 1978.

Zarić, J, Silosi za stočnu krmu, Arhitektonsko-urbanistički fakultet u Sarajevu i Institut za arhitekturu i urbanizam u Sarajevu, Sarajevo, 1968.

Kojić, B. i Đ. Simonović, Poljoprivredna arhitektura, Građevinska knjiga, Beograd, 1964.

Simonović, R. Đ, Staje za hladno slobodno odgajivanje, Zadruga knjiga, Beograd, 1959.

Kojić, Đ. B, Poljoprivredne zgrade, C. R. Books Limited, London, 1962.

Kreger, R, Hiša na vasi, Ljubljana, Naš dom – Gradbena strokovna založba v Ljubljani, Beograd, 1946.

Nastavne metode:

Predavanja ex-catedra, individualne konsultacije, vježbe - izrada grafičkog rada.

Načini provjere znanja:

Parcijalni testovi (2 tokom semestra), integralni ispit, ocjena grafičkog rada. Konačna ocjena iz predmeta izvodi se na osnovu redovnosti pohađanja nastavnih aktivnosti, angažiranosti na njima, te kvaliteta grafičkog rada i rezultata parcijalnih i/ili finalne provjere znanja.

Enterijeri i dizajn 3

.Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta		ENTERIJERI I DIZAJN 3				Šifra	01.03.20
Odgovorni nastavnik/ci		Prof. mr. Hajrudin Zagora, dipl. ing. arh.					
Ostali učesnici u nastavi		Doc. dr. Erdin Salihović, dipl. ing. arh. i V.ass.dr. Nermina Zagora, dipl. ing. arh.					
Godina studija	I	Semestar	II	Status predmeta	OBAVEZNI	ECTS	3
Nastavni sati (ukupno semestar)	45	Predavanja	15	Vježbe	30		

Preduslovi za pristup predmetu: Nema

Cilj predmeta:

Steci saznanje iz oblasti savremenog enterijerskog dizajna i oblikovanja enterijerske opreme i namještaja. Koristiti prethodna znanja za nadogradnju upoznavanjem stilskih pravaca i mogućnostima oblikovanja enterijera i opremanja savremenim namještajem.

Očekivani ishodi učenja:

Sticanje kompetentnosti iz domene projektovanja i izvođenja enterijera i enterijerske opreme. Primjena: Rad u tvornicama namještaja i opreme: projektantski rad u dizajn centrima, prodajnim centrima namještaja kao savjetnici za funkcionalnu primjenu i dr.

Sadržaj:

Dizajn opreme enterijera i namještaja. Dizajn kao stvaralačka disciplina. Terminologija, nomenklatura i pravci savremenog enterijerskog dizajna. Osmišljavanje, oblikovanje i grafička prezentacija ideje. Dizajn proces oblikovanja enterijerskih elemenata. Zadatak ili narudžba. Istraživački postupak. Značaj izbora materijala i njegova specifičnost za dizajn namještaja i opreme. Mogućnosti proizvodnje i tehnologija. Atesti kvalitete. Odlike dobrog dizajna produkta. Nain dostave - ambalaža, demotnaža i montaža, mogućnost redizajna i reciklaže i dr. Značaj marketinške promocije dizajn produkta za opremu enterijera. Primjeri najpoznatijih remek djela dizajnera sabranih u Vitra Design Museum Collection. Upoznavanje sa najpoznatijim dizajnerima XX stoljeća: Aalto, Arad, Castiglioni, Gaudi, Graves, Mackintosh, Starck, Zanuso, Wright, Mies, Le Corbusier, Mendini, Rietveld i dr.

Literatura:

Dr Fruht M., Dizajn u proizvodnji, Beograd, 1990.
Keller G., Ergonomija za dizajnere, Beograd, 1978.
Dr Fruht M., Industrijski dizajn, Beograd, 1976.
Keller G., Dizajn, Zagreb, 1975.
M. Vasiljević, Dizajn - savremeni pogledi, Beograd, 1999.
Katalog 100 masterpieces - Vitra Design, Museum Collection, 1996.
Interior Design Atlas; Konemann, 2000.
Chandler B., Home design and decorating, Sundial, London, 1977.
Charlotte & Peter Fiell: 1000 chairs, Taschen, 1007. (str. 6-39, 696-737)
Predavanja, skripta, prof. dr. J. Kapetanović, doc. mr. H. Zagora, Arhitektonski fakultet u Sarajevu

Nastavne metode:

Predavanja sa video projekcijama. Vježba iz dizajna namještaja određene namjene i materijalizacije (pod nadzorom).
Experiment – modeli u okviru dizajna namještaja.
Posjeta aktualnim izložbama, sajmovima i tvornicama namještaja uz predavanje nastavnika i stručnog lica proizvođača.

Načini provjere znanja:

Pohađanje nastave predavanja - 10%
Rad u grupama na vježbama (pod nadzorom) - 20%
Priprema makete kod kuće ili u radionici - 20%
Prezentacija dizajn-projekta - znači završni ispit - 50%
Završni ispit za one koji nisu prikupili dovoljan broj kredita.

Urbanističko projektovanje 5

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta		URBANISTIČKO PROJEKTOVANJE 5				Šifra	01.04.05
Odgovorni nastavnik		Doc. dr Nihad H. Čengić					
Ostali učesnici u nastavi		V. ass Pavle Krstić, V. ass dr Jasenka Čakarić, ass. Nasiha Pozder					
Godina studija	I	Semestar	II	Status predmeta	OBAVEZNI	ECTS	6
Nastavni sati (ukupno semestar)	60	Predavanja	15	Vježbe	45		

Preduslovi za pristup predmetu: Nema.

Cilj predmeta:

Izučava se i radi aktivni urbani dizajn i predmetna oblast kroz konkretno odabrane teme kako bi studenti produbili znanje iz oblasti provodljivog urbanog projektovanja.

Očekivani ishodi učenja:

Sposobnost primjene znanja u praksi; Sposobnost kreativnog generiranja novih ideja i oblika; Sposobnost primjene duha sinteze ideja i oblika; Vještine donošenja odluka; Sposobnost kreiranja urbanističkog projekata/dizajna koji ispunjava i estetske i tehničke uslove; Poznavanje savremenih i historijskih djela koja su dostigla najviše standarde u urbanizmu; Svijest o potencijalima novih tehnologija; Krićička svijest o političkim i finansijskim motivacijama klijenata i urbanističkih propisa za razvijanje etičkog okvira za donošenje odluka u okviru izgrađene sredine; Sposobnost rada sa visokim stepenom autonomije i u saradnji; Sposobnost odgovarajućeg komuniciranja sa raznom publikom usmeno, pismeno i grafički.

Sadržaj:

Teme će biti različite, iz svih oblasti urbanog projektiranja, alternativa u skladu sa ponuđenim sadržajem puni fond kredita: stanovanje; gradski centri; makro-urbani centri; rekreacija.;

Literatura:

Žuljić Vlasta-Jelena: Gradski centri; Stanovanje - stambena naselja; Makrourbani centri; Rekreacija, Separati, Arhitektonski fakultet Sarajevo, 1984/1990/2000.

Čuković Milenko: „Gradski centri“, Svjetlost, Sarajevo, 1985.

Kevin Linč: „Slika jednog grada“, Građevinska knjiga, Beograd, 1974.

Gosling, Maitland: „Urban design“, Academy editions, St. Martin.s Press, New York, 1984.

Rob Krier: „Urban space“, Academy editions, London

Mirko Maretić: „Gradski centri“, Školska knjiga, Zagreb, 1966.

Rob Krier: „An Architecture“, Academy editions, St. Martin’s Press, London, 1982.

K. Zite: „Umjetničko oblikovanje gradova“, Građevinska knjiga, Beograd, 1967.

Edmund N. Bacon: „Design of Cities“, Thames and Hudson, M.I.T. Press, 1969.

J. Costex, J. Ch. Depaule, Ph. Panerai: „Urbane forme“, Građevinska knjiga, Agora, Beograd, 1989.

J. Krippendorf: „Putujuće čovječanstvo“, SNL, Zavod za istraživanje turizma, Zagreb, 1986.

Roy Worskett: „The character of towns“, The architectural Press, London, 2000.

Nastavne metode:

Predavanja i diskusija; Vježbe.

Načini provjere znanja:

Pohađanje nastave 20%

Projekat 80% (aktivni rezultat rada)

Završni ispit ukoliko student nije prethodno prikupio potrebni broj kredita.

Urbanističko planiranje 2

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta		URBANISTIČKO PLANIRANJE 2				Šifra	01.04.11
Odgovorni nastavnik		Doc. dr Nihad H. Čengić					
Ostali učesnici u nastavi							
Godina studija	I	Semestar	II	Status predmeta	OBAVEZNI	ECTS	1
Nastavni sati (ukupno semestar)	15	Predavanja	15	Vježbe	-		

Preduslovi za pristup predmetu: Savladani ishodi učenja na predmetu Urbanističko planiranje 1 (V).

Cilj predmeta:

Upoznati studente sa savremenim pojavnostima i procesima u gradu; definisanje i identifikacija konflikata u gradu i njihova manifestacija na fizičku i socijalnu strukturu; definisanje uloge planera i zajednice u procesu odlučivanja i značenje grada, definisanje funkcionalnog odnosa grada i sela.

Očekivani ishodi učenja:

Sposobnost proaktivnog prilagođavanja situacijama koje se mijenjaju; Vještine donošenja odluka; Sposobnost kritičke upotrebe Interneta kao sredstva komunikacije i izvora informacija; Poznavanje jezika; Lične i društvene vještine izražavanja i komuniciranja govorno, pismeno i kratkim prikazivanjem/opisivanjem; Sposobnost prepoznavanja i odgovarajuće upotrebe arhitektonskih teorija, koncepcija, paradigmi i principa; Sposobnost apstrahiranja i prezentiranja ključnih elemenata i odnosa; Kritička svijest o odnosu između aktuelnih tokova u urbanizmu i prošlosti; Sposobnost pisanja na vlastitom jeziku, koristeći tačno razne vrste urbanističke literature; Sposobnost tačnog i odgovarajućeg navođenja izvora

Sadržaj:

Osnovni elementi kursa su (1) *koncept i kompozicija* i (2) *pojavnosti i procesi* u urbanom planiranju. Da bi se rasvijetlila kompleksnost koncepta i kompozicije u urbanom planiranju, studenti su upoznati sa brojnim urbanim pojavnostima i procesima, njihovom međupovezanosti i njihovim vidljivim i nevidljivim manifestacijama u prostoru. Ovo je posebno važno u vremenu tranzicija društva Bosne i Hercegovine, kada se fokus sistema pomjera od profita zajednice prema profitu pojedinca i kada je tranzicija pod pritiskom procesa internacionalizacije i globalizacije. Ovi procesi se odlučujuće odražavaju na stanje savremenog grada, uključujući čovjeka, pojavnosti i procese u gradu, te učestvuju u kreiranju koncepta i kompozicije grada. Osnovna namjera kursa je da se usmjeri percepcija studenata o gradu, sa pitanja - šta?, na pitanje - kako?;

Literatura:

Internet (izrada referata je dominantno bazirana na literaturi dostupnoj na Internetu)
Čengić, N. (ed.) Rječnik savremenih pojavnosti i procesa u gradu – knjiga 1, 2 i 3 (server AFS)

Nastavne metode:

Predavanja, diskusija i timski rad na izradi referata na zadanu/izabranu temu.

Načini provjere znanja:

Pohađanje i učešće u nastavi - 20%
Izrada referata na zadanu/izabranu temu – 80%
Završni ispit ukoliko student nije prethodno prikupio potrebni broj kredita.

Urbane transformacije

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta	URBANE TRANSFORMACIJE				Šifra	01.04.07
Odgovorni nastavnik/ci	V. prof. Vesna Hercegovac-Pašić, d.i.a.					
Ostali učesnici u nastavi	Ass. Mr. Mejrema Zatrić, d.i.a.; gost predavač					
Godina studija	I	Semestar	II	Status predmeta	OBAVEZNI	ECTS
Nastavni sati (ukupno semestar)	30	Predavanja	30	Vježbe	0	

Preduslovi za pristup predmetu: Nema

Cilj predmeta:

Osposobljavanje studenata za kritičko preispitivanje i procjenu Strategija, Politika i Planova, Direktiva i Protokola kreiranih na nivou EU, a u funkciji redefinicija i transformacija urbanih tkiva. Upoznavanje sa neminovnošću procesa Obnove-Regeneracije-Rekonstrukcije, kao odgovora na podmakle takve procese u okruženju, ali prije svega u EU i ostatku svijeta. Pružanje uvida studentima u rapidno mijenjajući kontekst urbane transformacije od vremena nastanka modernog grada, do danas / kontinuitet promjena: od srednjovjekovnog grada u industrijski grad, iz industrijskog grada u post-industrijski grad/, i odgovarajuće strategije urbane transformacije koje ih prate.

Očekivani ishodi učenja:

Sposobnost studenta da prepozna motive urbane transformacije i dešifruje dizajnerske manevre sa prostorom, kao reakcije na te motive. Sposobnost kritičke procjene, tako shvaćene urbane transformacije, te valoriziranja prema principima integrirane urbane obnove / zadovoljenje interesa suprotstavljenih strana/. Sticanje sposobnosti da oblikuje stavove u lični diskurs o prioritetima urbane transformacije / obnove, njenog obima i forme, te sagledavanje očekivanih pozitivnih i negativnih efekata paralelnih procesa tranzicije, globalizacije, posmatranih istovremeno kroz prizmu socio-ekonomsko-političkih utjecaja. Jasna svijest o uobičajenim shemama interesa vezanim za urbanu transformaciju /politički, ekonomski i društveni kontekst/.

Sadržaj:

Evropske inicijative/ prioriteti : Urbana Rekonstrukcija-Regeneracija/ zajednička urbana politika; Političko-socio-ekonomska tranzicija/ novi ambijenti; novi horizonti-EU modeli urb.regeneracije; Nekontrolirani rast / Urban Sprawl/ zamke Ad-hoc odlučivanja;. Javno-privatno partnerstvo/ PPP;. Destrukcija-šansa za novu Konstituciju; Transformacija i Mutacije; Forma prati Investiciju / gubitak identiteta; Prostorne rezerve / Transformacija - urb.regeneracija Brownfielda; Urbana obnova - problemi / procedure/ rezultati; Događaji kao Urbani simboli-genetatori razvoja; Bilbao-efekat/ katalizator; Ljudi vs prostor; Kreativni grad;. Kompaktni grad; Urbani senariji za grad 21 vijeka

Literatura:

Rapoport, A.: „ Human Aspects of Urban Form“, (Oxford, Pergamon Press, 1977.)
Radović, R.: „Živi prostor“, (nezavisna izdanja 24, Beograd, 1979)
Petrović, Đ.: „ Vizuelna istraživanja čovekove sredine i urbani dizajn“, (BIGZ, Beograd, 1972.)
Neidhardt, V.: „Čovjek u prostoru-antroposocijalna teorija projektiranja“, (Školska knjiga, Zagreb, 1997.)
Bašić, A.: „Budućnost gradova – grad za život“, („Okoliš“, No.99, 2000.)
Vresk, M.: „Grad i urbanizacija“, (Školska knjiga, Zagreb, 2002.)
„Berlin Declaration on the Urban Future“ ,(BDUF – Svjetska konferencija o budućnosti gradova, Berlin, 2000.)
Istanbul + 5, „Declaration on Cities and other Settlements in the New Milenium“, Habitat Agenda, NY, 2001.
Brolin, B.: „Arhitektura u kontekstu“, (IRO, Građevinska knjiga, Beograd, 1985.)
Vaništa-Lazarević, E.: „Obnova gradova u novom milenijumu“, (CICERO, Beograd, 2003.)
Urbana pravila- okviri metropole, (Zagreb-seminari, 1996.)
Rudlin, D.&Falk, N.:„Building the 21th century home -The sustainable urban neighbourhood“, (URBED Group, Architectural Press, 1999.)
Stručni časopis „Urbanisme“.br.336, Juni 2004;
Powell,K.: “City transformed” – Urban Architecture at the beginning of the 21st Century,(teNeues Publishing Co.,NY, 2000.)
„ESDP-European Spatial Development Perspective-Potsdam, May 1999
UN Economic Commission for EU,„SELF-MADE CITIES“, (NY-Geneva, 2009.)
Debord, G.: „Society of the Spectacle“, (Bureau of Public Secrets,2002). /“Društvo spektakla” , (Porodična biblioteka #5, Beograd., 2003)
„CERDA and the Barcelona of the future” / Reality versus project-Exhibition , (produced by CCCB)
Šoe, F.: „Urbanizam utopija i stvarnost“ , (BIGZ, Beograd, 1972.)
„PARIS PROJECT- Espaces publics / No 30.31“, PARIS PROJECT-L'Amengament de l'Est de Paris / No 27.28
Douglass, M. & Friedmann, J.: „Cities for Citizens - Planning and the Rise of Civil Society in a Global Age“

Nastavne metode:

Predavanja- paket; rad u Seminaru-Studija slučaja / komparativna analiza/ diskusija/ zaključak; odabir metode regeneracije/obnove

Načini provjere znanja: Kumulativna ocjena sadrži: procjenu participacije tokom interaktivnog kursa, procjenu kvaliteta rada na odabraom uzorku-Studija slučaja, pismeni ispit

Opis programa izbornih predmeta za II semestar II ciklusa studija

Geometrijski koncepti i strukturalni uzroci u arhitekturi

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta	GEOMETRIJSKI KONCEPTI I STRUKTURALNI UZORCI U ARHITEKTURI				Šifra	01.01.15
Odgovorni nastavnik	Prof.dr. Rada Čahtarević					
Ostali učesnici u nastavi	Prof.dr. Birgül Çolakoğlu, Yıldız Technical University Istanbul; Ass.Džana Spahić					
Godina studija	I	Semestar	II	Status predmeta	IZBORNI	ECTS 3
Nastavni sati (ukupno semestar)	30	Predavanja	15	Vježbe	15	

Preduslovi za pristup predmetu: Nema preduslova

Cilj predmeta:

Upoznavanje sa geometrijskim konceptima prostora i mogućnostima primjene savremenih geometrijskih koncepata, strukturalnih uzoraka i njihovih informacijskih modela u procesu arhitektonskog projektovanja.

Očekivani ishodi učenja:

Savladane teoretske pretpostavke kompleksnijem dinamičkom pristupu geometrijskom modeliranju i reprezentaciji u arhitekturi baziranom na informacijskim modelima i strukturalnim konceptima.

Razvijanje dinamičnijeg i kompleksnijeg prostornog imaginativnog mišljenja u skladu sa razvojnim tendencijama savremene arhitekture koje pruža primjena kompjutacijskih dizajnerskih alata

Sadržaj:

Geometrijska apstrakcija, univerzalizacija i reprezentacija prostora; Informatizacija i virtualizacija apstraktnog prostora, strukturalni geometrijski uzorci (patterne); Dinamički geometrijski koncepti i strukturalni uzorci; Geometrijski koncept transformacije i simetrije; Simetrične forme i strukturalni uzorci u arhitekturi; Kompleksni geometrijski koncepti; Fraktalna geometrija, L-sistemi, celularni automati; Strukturalni uzorci (patterne) dizajna i njihova primjena u dizajnerskom procesu; Generalni uzorci i njihove relacije; Strukturalni uzorci kao generička rješenja zajedničkih problema; Primjena kompjutacijskih dizajnerskih alata i strukturalnih uzoraka u rješavanju kompleksnih problema; Algoritamski i generativni pristup dizajnu u arhitekturi

Literatura:

Čahtarević R., Geometrija kompleksnosti u arhitekturi, AGDprofi br. 13. 2006. str. 56-63

Herr C. M., Generative Architectural Design and Complexity Theory, International Conference on Generative Art, Politecnico di Milano University, 2002.

Frame M., Mandelbrot B., Nial Neger, Fractal Geometry, <http://classes.yale.edu/fractals/>

Burry J., The New Mathematics of Architecture, Thames&Hudson, 2010.

The Patterns of Architecture: Architectural Design, 2009., Wiley

Pantazi M., Actualizing Ornament with Shape Grammars, <http://topotheque.com/tlog/2011/04/06/actualizing-ornament-with-shape-grammars/more-556>

Stiny G. Gibbs J., (1971) Shape Grammar and the Generative specification of Painting and Sculpture, IFIP Congress. Ljubljana <http://www.shapegrammar.org/ifip/SGBestPapers72.pdf>

Woodbury R., (2010) Elements of Parametric Design, Routledge, London

Salingaros, N. (1999) "Architecture, Patterns, and Mathematics", Nexus Network Journal, vol 1 pp. 75-85. <http://math.utsa.edu/ftp/salingar.old/ArchMath.html>

Nastavne metode:

Predavanja uz vizualnu podlogu i projekcije u digitalnoj tehnici.

Načini provjere znanja:

Završni ispit-izrada i odbrana seminarske ili projektne studije kroz analizu i sintezu tema obrađenih na ovom kursu.

Zgrade za kulturu 1

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta	ZGRADE ZA KULTURU 1 – MUZEJI I BIBLIOTEKE				Šifra	01.03.42.
Odgovorni nastavnik/ci	Doc.dr.sc. Adnan Pašić, Doc.mr.sc. Mevludin Zečević					
Ostali učesnici u nastavi	asistent Senaida Halilović					
Godina studija	I	Semestar	II	Status predmeta	IZBORNI	ECTS
Nastavni sati (ukupno semestar)	45	Predavanja	15	Vježbe	30	

Preduslovi za pristup predmetu: Ispunjavanje obaveza iz prethodog semestra.

Cilj predmeta:

Upoznavanje sa teorijskim osnovama i sticanje znanja i vještina za učešće u planiranju, programiranju i arhitektonskom projektovanju zgrada muzeja i biblioteka prosječne kompleksnosti.

Očekivani ishodi učenja:

Razumijevanje teoretskih osnova i osposobljenost za učešće u planiranju, programiranju, arhitektonskom projektovanju i kontroli projekata zgrada muzeja i biblioteka manje kompleksnosti.

Sadržaj:

Geneza i razvoj arhitekture muzeja i biblioteka; Planiranje zgrada muzeja i biblioteka; Urbanističko-arhitektonski i ambijentalni aspekti planiranja zgrada muzeja i biblioteka; Prostorno-funkcionalne grupe i prostorne konfiguracije zgrada muzeja i biblioteka; Arhitektonsko programiranje zgrada muzeja i biblioteka; Analiza arhitektonskih tipova i funkcionalno-prostornih sklopova zgrada muzeja i biblioteka; Elementi opreme i ambijentalni aspekti enterijerskog uređenja zgrada muzeja i biblioteka; Servisni i instalacijski sistemi zgrada muzeja i biblioteka; Savremeni arhitektonski koncepti zgrada muzeja i biblioteka; Rad u arhitektonskom projektnom studiju sa prezentacijom i diskusijom razvoja arhitektonskih idejnih rješenja.

Literatura:

Picard, Quentin RIBA, *The Architects Handbook*, Blackwell, 2002;
Ernest Neufert – *Architects' Data*, Blackwell Science – Third Edition, 2000;
Crosbie, Michael, Watson, Donald, *Time-Saver for Architectural Design*, McGraw-Hill, 2004;
Thompson, Godfrey, *Planing and Design of Library Buildings*, Butterworth Architecture, 1989;
Edwards, Brian, *Libraries and Learning Resource Centre*, Elsevier, 2009;
Romero, Santi, *Library Architecture*, COAC, 2008;
Von Naredi-Rainer, Paul, *Museum Buildings A design Manual*, Birkhauser, 2004;

Nastavne metode:

1 PREDAVANJA – EX CATEDRA / MULTIMEDIJA
2 RAD U STUDIJU – INDIVIDUALNI ZADACI / RAD POD NADZOROM
3 SAMOSTALNI RAD

Načini provjere znanja:

Znanje studenata se ocjenjuje preko uspješno izrađenih praktičnih zadataka (70% od ukupne ocjene); Projektni zadaci, seminari, terenski rad, prezentacije, obrane projekta (30% od ukupne ocjene).

Objekti zdravstvene zaštite

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta		OBJEKTI ZDRAVSTVENE ZAŠTITE				Šifra	01.03.27
Odgovorni nastavnik		doc.mr.sc.Mevludin Zečević dipl.ing.arh. / doc.dr.sc. Adnan Pašić dipl.ing.arh.					
Ostali učesnici u nastavi		ass. Senaida Halilović dipl.ing.arh.					
Godina studija	I	Semestar	II	Status predmeta	IZBORNI	ECTS	4
Nastavni sati (ukupno semestar)	45	Predavanja	15	Vježbe	30		

Preduslovi za pristup predmetu: Završen I ciklus dodiplomskog studija

Cilj predmeta:

Razvijanje općih i specifičnih kompetencija-znanja i vještina. Semestralni zadatak predstavlja okosnicu projektiranja jer povezuje arhitektonsko projektiranje s urbanističkim uvjetima i tehničkim zahtjevima izgradnje zdravstvenih zgrada. Kroz predavanje i vježbe student se upoznaje sa metodologijom projektiranja prostorno-funkcionalnih grupa kojim se zdravstvena zgrada razvija kroz kontekst, formu, funkciju, tehnologiju i materijalizaciju.

Očekivani ishodi učenja:

Semestralnim zadatkom, koji se izrađuje u toku semestra, integriraju se znanja iz više predhodnih stručnih predmeta, gdje istovremeno studenti svladavaju oblikovno-konceptualne i urbanističko-tehničke metodološke osnove arhitektonskog projektiranja. Pored integracije znanja kroz semestralni rad se potiče i individualni kreativni pristup rješavanju problema kod svakog pojedinog studenta, kao i razvijanje i problemska analiza, istraživanje i upotreba tradicionalnih i suvremenih materijala i tehnologija.

Sadržaj:

Geneza i razvoj arhitekture zdravstvenih zgrada; Planiranje zdravstvenih zgrada; Urbanističko-arhitektonski i ambijentalni aspekt planiranja zdravstvenih zgrada; Prostorno-funkcionalne grupe i prostorne konfiguracije zdravstvenih zgrada; Arhitektonsko programiranje zdravstvenih zgrada; Analiza arhitektonskih tipova i funkcionalno-prostornih sklopova zdravstvenih zgrada; Elementi opreme i ambijentalni aspekti enterijerskog uređenja zdravstvene zgrade; Servisni i instalacijski sistemi u zdravstvenim zgradama.

Literatura:

Juračić, D., Zgrade za zdravstvo, Arhitektonski fakultet Sveučilište u Zagrebu, 2002.
Adams, A., Medicine by Design, University of Minesota Press Mineapolis, 2008.

Nastavne metode:

Predavanja – EX cathedra / multimedija;
Rad u semestru –individualni zadaci / rad pod nadzorom;
Samostalni rad.

Načini provjere znanja:

Znanje studenata se ocjenjuje preko uspješno izrađenog semestralnog zadatka (70% od ukupne ocjene); Testovi, prezentacije i obrane projekta-klauzura (30% od ukupne ocjene).

Prostori specifičnog stanovanja

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM

Ciklus studija: II

Naziv predmeta	PROSTORI SPECIFIČNOG STANOVANJA				Šifra	01.03.29.
Odgovorni nastavnik	Prof. Ognjenka Finci					
Ostali učesnici u nastavi	stručnjaci iz prakse i asistenti Arhitektonskog fakulteta					
Godina studija	I	Semestar	II	Status predmeta	IZBORNI	ECTS 3
Nastavni sati	30	Predavanja	30	Vježbe	-	

Preduslovi za pristup predmetu: Nema

Cilj predmeta:

Upoznati studente sa raznovrsnom tipologijom prostora specifičnog stanovanja i privremenog smještaja, u kojima socijalna participacija ima značajnu ulogu. Kroz teoriju, pojmove, prezentaciju mogućih tipologija i funkcija objekata socijalnog standarda, cilj je senzibilizirati buduće kreatore prostora za probleme i specifične potrebe (materijalne, socijalne, fizičke i fiziološke, psihološke, duhovne, dobne...) pojedinaca, grupa i društva općenito, u traženju adekvatnog arhitektonskog rješenja koje će biti optimalan okvir za realizaciju tih potreba.

Očekivani ishodi učenja:

Stjecanje teorijskih znanja o potrebama specifičnih kategorija korisnika koje se reflektiraju na karakter projektiranih prostora u više nivoa. Stjecanje stručnih kompetencija kroz upoznavanje sa metodama i instrumentarijem, elementima i standardima, kojim se može stimulirati i postići kvalitetna interakcija između posebnih potreba korisnika i njima namjenjenih prostora, kao i uvid u savremene tendencije, što je preduslov za mogući nastavak rada u ovoj oblasti u III i IV semestru studija.

Sadržaj:

Pregled tipološke nomenklature prostora specifičnog stanovanja; Domovi penzionera i drugi oblici smještaja starih, relativno neovisnih osoba; Prihvatilišta, domovi za zbrinjavanje starih i iznemoglih lica; Hospisi; Azili za beskućnike; Studentski domovi, stanovi, kampusi; Đački domovi i internati; Samostani i sjemeništa - Medrese i tekije - Manastiri; Objekti za djecu i omladinu bez roditeljske skrbi (domovi, naselja, „kuća na pola puta“ – stanovi...); Domovi za djecu i omladinu sa specijalnim potrebama – stanovanje uz podršku (slabovidni, sa motoričkim hendikepom, sa intelektualnim poteškoćama...); Sigurne kuće – privremeni smještaj za osobe izložene nasilju u obitelji; Privremeni smještaj za stanovnike područja pogođenog prirodnom ili izazvanom katastrofom; Domovi za resocijalizaciju maloljetnih delinkvenata (vaspitno-popravni domovi); „Komune“ za rehabilitaciju i resocijalizaciju ovisnika; Penitencijarni objekti: Kazneno – popravne ustanove različitog nivoa sigurnosti za punoljetne osobe – zatvori;

Literatura:

Allen/Ph.-Mullins,W., Ein Platz fur Studenten, Bauverlage, Berlin, 1975.
 Cekić,N., Razvoj stambenih jedinica kod studentskih domova, Građevinski i Arhitektonski fakultet, Niš, 2001.
 Fejzić, E., Osobe umanjnih tjelesnih sposobnosti i arhitektonske barijere, Arhitekt. fakult., Sarajevo, 2001.
 Finci, O., Konceptije i oblici stanovanja starih osoba – skripta, Arhitektonski fakultet, Sarajevo 2009.
 Mostaedi, A., Homes for Senior Citizens, Broto & Minquet, Barcelona, 2003.
 Perkins,b.& Hognlund,J.D.King, D.Cohen,E., Building Type Basic for Senior Living, Wiley, New Jersey,2004.
 Prison Architecture – Policy, Design and Experience, RIBA, London 2006.
 Redstone, G.L., Institutional Buildings, An Architectural Record Book, 1986.
 Thomson,N.,Dendy,E.,Sports and Recreation Provision for Disabled People,Archit.Press.Limit.,London, 1984.
 Schittch, Ch., Housing for People of All Ages, Edition DETAIL, Munchen, 2007.
 Časopisi/ tematski brojevi koji tretiraju problematiku prostora specifičnog stanovanja i privremenog smještaja:
 TA,AW, DB,AA, Baumeister, B+W, Detail, ORIS.....

Napomena: Literaturu iz dodiranih - graničnih oblasti, kao i relevantne Internet adrese, preporučuje nastavnik prema odabranoj temi za rad u seminaru.

Nastavne metode:

Predavanja i rad u seminaru. Kombinacija informativne i interaktivne nastave podržane multimedijalnim prezentacijama uporednih analiza specifičnih primjera - projekata, realizacija, kao i uspješnih diplomskih – magistarskih radova iz ove oblasti. Rad u seminaru uz učešće stručnjaka koji se bave temama navedenim u sadržaju predmeta i dva najavljena testa provjere usvojenog znanja. Studenti kroz seminarske radove produbljuju znanje, istražuju, analiziraju i javno prezentiraju svoja saznanja . Poticanje studenata na studijsko istraživački rad, kojim bi se studenti koji se opredijele da neku od ponuđenih tema ove oblasti obrade kao završni rad, uvedu u proces metodologije izrade teorijskog dijela rada, njegove aplikacije na praktični, projektantski dio rada i njegove javne prezentacije.

Načini provjere znanja:

Kroz pomenute vidove nastave tokom semestra studenti dobijaju ocjene i ako su sve predviđene vidove rada uspješno apsolvirali, završetkom semestra, bez izlaska na ispit, dobijaju konačnu ocjenu. Pismenoj provjeri znanja u ispitnim terminima pristupaju studenti koji su prisustvovali svim vidovima nastave u kapacitetu od obaveznih 80%, a nisu stekli dovoljan broj pozitivnih ocjena tokom semestra, koje bi formirale konačnu prolaznu ocjenu. Vrednovanje aktivnosti u konačnoj ocjeni: prisustvo nastavi 10%, testovi 20%, rad u seminaru 70%.

Urbane transformacije za XXI stoljeće

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta	URBANE TRANSFORMACIJE ZA XXI STOLJEĆE				Šifra	01.04.14
Odgovorni nastavnik/ci	V. prof. Vesna Hercegovac-Pašić, d.i.a.					
Ostali učesnici u nastavi	Ass. Mr. Mejrema Zatrić, d.i.a.; gost predavač; PhD istraživač					
Godina studija	I	Semestar	II	Status predmeta	IZBORNI	ECTS
Nastavni sati (ukupno semestar)	45	Predavanja	15	Vježbe	30	

Preduslovi za pristup predmetu: Rezultati postignuti u radu na predmetima Katedre; spremnost na dodatni angažman / Konkurs, Workshop i sl.

Cilj predmeta:

Upoznavanje studenta sa evropskim kontekstom urbane transformacije, sa posebnim usmjeravanjem pažnje prema principima razvoja EU i načinima na koje se ovi reflektuju u konkretnim strategijama urbane transformacije. Kreiranje diskusione platforme na kojoj će studenti moći razmjeniti mišljenja o evropskim perspektivama Sarajeva i ostalih gradova BiH na pozadini evropskih imperativa i njima svojstvene urbane transformacije.

Očekivani ishodi učenja:

Građenje svijesti kod studenata o evropskom prostorno-društvenom kontekstu kao srodnom razvojnom kontekstu za BiH. Asimilacija osnovnih principa razvoja EU i načina njihove artikulacije kroz uobičajene strategije urbane transformacije. Sposobnost studenta da oblikuje stavove u lični diskurs o prioritetima urbane transformacije-obnove, njenog obima i forme, te sagledavanje očekivanih pozitivnih i negativnih efekata paralelnih procesa tranzicije, globalizacije, posmatranih istovremeno kroz prizmu socio-ekonomsko-političkih utjecaja. Sposobnost studenta da prepozna motive urbane transformacije i dešifruje dizajnerske manevre sa prostorom, kao reakcije na te motive. Sposobnost studenta da kritički procjenjuje tako shvaćenu urbanu transformaciju i da je valorizira prema principima integralne urbane obnove.

Sadržaj:

Prostorno-politički kontekst kao podloga konceptu razvoja; Pravci EU diskursa u pogledu odvijanja „paralelnih procesa“ - društveno-ekonomske Tranzicije i Prostornih „odgovora“; Kohezioni politika kao dio regionalne politike EU i njen uticaj na urbanu transformaciju; Projekti urbane transformacije oslonjeni na Politike i Strategije EU; Tragovi transformabilnih simbolika u BH prostoru; Projekti socijalne kohezije; Projekti kulturnog kontinuiteta kao odgovarajući elementi implementacija na BH prostor; Elastično vs Plastično; Prostor kao medij imaginacije; Imaginacija kao sredstvo manipulacije izgrađenim prostorom; Primjena različitih posmatračkih diskursa; Multimedijalni slijed kreativnog izražavanja

Literatura:

Rapoport, A.: „Human Aspects of Urban Form“, (Oxford, Pergamon Press, 1977.)
Radović, R.: „Živi prostor“, (nezavisna izdanja 24, Beograd, 1979)
Petrović, Đ.: „Vizuelna istraživanja čovekove sredine i urbani dizajn“, (BIGZ, Beograd, 1972.)
Neidhardt, V.: „Čovjek u prostoru-antroposocijalna teorija projektiranja“, (Školska knjiga, Zagreb, 1997.)
Bašić, A.: „Budućnost gradova – grad za život“, („Okoliš“, No.99, 2000.)
Vresk, M.: „Grad i urbanizacija“, (Školska knjiga, Zagreb, 2002.)
„Berlin Declaration on the Urban Future“, (BDUF – Svjetska konferencija o budućnosti gradova, Berlin, 2000.)
Istanbul + 5, „Declaration on Cities and other Settlements in the New Milenium“, Habitat Agenda, NY, 2001.
Brolin, B.: „Arhitektura u kontekstu“, (IRO, Građevinska knjiga, Beograd, 1985.)
Vaništa-Lazarević, E.: „Obnova gradova u novom milenijumu“, (CICERO, Beograd, 2003.)
Urbana pravila- okviri metropole, (Zagreb-seminari, 1996.)
Rudlin, D.&Falk,N.:„Building the 21th century home -The sustainable urban neighbourhood“, (URBED Gr., Arch.Press, 1999.)
Stručni časopis „Urbanisme“, br.336, Juni 2004;
Powell,K.: „City transformed“ – Urban Architecture at the beginning of the 21st Century,(teNeues Publishing Co.,NY, 2000.)
„ESDP-European Spatial Development Perspective-Potsdam, May 1999
UN Economic Commission for EU„SELF-MADE CITIES“, (NY-Geneva, 2009.)
Debord, G.: „Društvo spektakla“, (Porodična biblioteka #5, Beograd., 2003)
„CERDA and the Barcelona of the future“ / Reality versus project-Exhibition , (produced by CCCB)
Šoe, F.: „Urbanizam utopija i stvarnost“, (BIGZ, Beograd, 1972.)
„PARIS PROJECT- Espaces publics / No 30.31“, PARIS PROJECT-L'Amengament de l'Est de Paris / No 27.28
Douglass, M. & Friedmann, J.: „Cities for Citizens - Planning and the Rise of Civil Society in a Global Age“, (John Wiley&Sons Ltd, Chichester, West Sussex, 1998, England)

Nastavne metode:

Teoretski paket - Rekapitulacija; Istraživački rad/ rad u Seminaru; Workshop; Diskusija, konsultacije sa mentorom, prezentacija

Načini provjere znanja:

Ocjena je kumulativna i sadrži rezultate: Workshopa / Seminarskog rada / Prezentacije

Makro-urbani centri

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta	MAKROURBANI CENTRI				Šifra	01.04.15	
Odgovorni nastavnik/ci	V. prof. Vesna Hercegovac-Pašić, d.i.a.						
Ostali učesnici u nastavi	prof.dr. Emir Fejzić, d.i.a., doc.dr. Denis Zvizdić, d.i.a., gost predavač/prijedl.odgov. nastavnika, Ass. Nasiha Pozder, d.i.a., Ass. Isra Tatlíč, d.i.a.						
Godina studija	I	Semestar	II	Status predmeta	IZBORNI	ECTS	3
Nastavni sati (ukupno semestar)	45	Predavanja	15	Vježbe	30		

Preduslovi za pristup predmetu: Rezultati postignuti u radu na predmetima Katedre; spremnost na dodatni angažman / Konkurs, Workshop i sl.

Cilj predmeta:

Shvatanje pojma monofunkcionalnosti određenih cjelina unutar gradskoga tkiva. Potreba, uslovi i organizacija kao bitni faktori za razumijevanje i uopšte koncipiranje ovakvih Cjelina-Centara. Studentu se nastoji približiti i proces u odlučivanju na nivou koncepata Planova višega reda, kao podloge za razvoj ovakvih kompleksa, njihove kompatibilnosti sa Cjelinom –Grad, te neophodne dobre komunikativnosti izvan i unutar samog MUCentra. Takođe je neophodno razumijevanje organizacione i prostorne hijerarhije na nivou cjelokupnog Urbanog sistema, te urbanih pokazatelja, načina organizacije, kao i ciljeva planiranja i izgradnje ovakvih centara. Specifični cilj u šk.god. 2011-2012. jeste istraživanje elemenata makrourbanih centara kakvi su željeznički terminali. Nastoji se ostvariti povezivanje nastavne materije sa: Projektom "Brze gradske željeznice sarajevske metropolitanske regije" / i izbornim predmetom Saobraćajni objekti (semestar III/2)– Katedre za arhitektonsko projektiranje / Kabinet privredne zgrade/.

Očekivani ishodi učenja:

Od studenta se očekuje da usvoji određena znanja koja će mu pomoći u razumijevanju preduslova za planiranje i izgradnju ovakvih Centara. Sposobnost zaključivanja o mogućim pogodnostima i potrebama za planiranje i prostorno situiranje ovakvih koncentracija, koje pored svoje osnovne funkcije imaju niz pratećih, a koje su svojevrsni katalizatori i korespondenti sa okruženjem, u kojim promišljanjima komuniciranje ima ključnu ulogu. Očekuje se prijedlog Idejnog koncepta –modela buduće trase brze gradske željeznice sarajevske metropolitanske regije, kao rezultata razumijevanja mobilnosti, dostupnosti, komunikativnosti, neophodnih za dobro funkcioniranje urbanog sistema-Grad i njegove uvezanosti sa MR. Pretakanje strateskih elemenata razvoja Grada i Regije u saobraćajni model novog sistema javnog TRANSPORTA - sa što realnijim prostornim i programskim pretpostavkama i uslovima određivanja mikrolokacija staničnih - terminalnih punktova.

Sadržaj:

Grad i njegov planski razvoj / pregled razvijenosti sistema; Programski okviri i Izvori; Karakteristike i vrste ovakvih MUCentara- cjelina; Uslovi koji se postavljaju pred planere i urbaniste, ali i ostale učesnike u složenim procesima programiranja i prostorne organizacije; Pozicije i Karakter MUCentara; Modeli Organizacije; Kriteriji opredjeljujući za odabir lokacije odgovarajuće MUCjeline; Komparativna analiza primjera, sa fokusom na saobraćaj kao bitan aspekt funkcioniranja; Utjecaj saobraćajnih sistema i objekata na okolinu; Hstorijski osvrt na razvoj željeznice, kao vida transporta –fokus na željezničke putničke terminala; Priprema programa rada na Radionici i stvaranje pretpostavki za razvoj projekta u narednoj šk.godini II Ciklusa-Master, u okviru Katedre za projektiranje/ Kabinet privredne zgrade.

Literatura:

Jenks, M., „The Compact City, a Sustainable Urban Form?“, (E&FN Spoon Press, London-NY 2000.)
Le Corbusier, „Način razmišljanja o urbanizmu“ (Građevinska knjiga, Beograd, 1974.)
Vresk, M., „Osnovi urbane geografije“, Školska knjiga, Zagreb, 1977.
Vresk, M., „Grad i urbanizacija“, (Školska knjiga, Zagreb, 2002.)
Marinović – Uzelac, A.: „Naselja, Gradovi, prostori“, (Tehnička knjiga, Zagreb, 1986.);
Marinović – Uzelac, A.: „Teorija namjene površina u urbanizmu“, (Tehnička knjiga, Zagreb, 1989.)
Maretić, M.: „Gradski centri“, (školska knjiga, Zagreb, 1996.);
Čuković, M.: „Gradski centri“, (SVJETLOST, OOUR Zavod za udžbenike, Sarajevo 1985.)
Castex, J., Depaule, J-Ch., Panerai, Ph.: „Urbane forme“, (Agora – Građevinska knjiga, Beograd, 2003.)
Neidhardt, V.: „Čovjek u prostoru-antroposocijalna teorija projektiranja“, (Školska knjiga, Zagreb, 1997.)
PARIS PROJECT- Espaces publics / No 30.31“, PARIS PROJECT-L'Amengement de l'Est de Paris / No 27.
Douglass, M. & Friedmann, J.: „Cities for Citizens - Planning and the Rise of Civil Society in a Global Age“, (John Wiley&Sons Ltd, Chichester, West Sussex, 1998, England
Aktuelni dokumenti prostornog uređenja, Studije, Svjetski primjeri, autorski projekti. Materijali za predavanja/ sažetak

Nastavne metode:

Teoretski paket - Rekapitulacija; Istraživački rad / radna terenu; Workshop; Diskusija, konsultacije sa mentorom, prezentacija

Načini provjere znanja:

Ocjena je kumulativna i sadrži rezultate: Workshopa / Seminarskog rada / Prezentacije, Pismeni ispit.

Urbana antropologija

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta		URBANA ANTROPOLOGIJA				Šifra	01.04.20
Odgovorni nastavnik		Doc. dr. sc. Mirza Hasan Ćeman					
Ostali učesnici u nastavi		Saradnici sa Katedre					
Godina studija	I	Semestar	II	Status predmeta	IZBORNI	ECTS	3
Nastavni sati (ukupno semestar)	30	Predavanja	30	Vježbe	-		

Preduslovi za pristup predmetu: Nema preduslova

Cilj predmeta:

Upoznavanje studenata sa naučnim disciplinama antropologija, urbana antropologija, historijska urbana antropologija i urbana sociologija, te s osnovnim odlikama razvoja naselja urbanog tipa na području današnje Bosne i Hercegovine od protohistorijskog razdoblja do 1918. g.; Tokom predavanja naglasak se stavlja na izlaganje općih odlika razvoja i tipologije urbanih naselja, te društvene strukture, društvenih faktora i društvenih odnosa unutar urbanih naselja na području BiH u navedenim razdobljima.

Očekivani ishodi učenja:

Razumijevanje razvoja naselja urbanog tipa na području BiH od rane antike do 1918. g.; Poznavanje i povezivanje društvenih okolnosti, društvene strukture, društvenih faktora i društvenih odnosa, te arhitekture i urbanizma unutar urbanih naselja na području BiH u navedenim razdobljima.

Sadržaj:

Uvod i određenje predmeta istraživanja: antropologija, urbana antropologija, urbana arheologija i historijska urbana antropologija urbana sociologija; Opće odlike razvoja, tipologija urbanih naselja, društvena struktura, društveni faktori i društveni odnosi unutar urbanih naselja na području BiH u vrijeme antike, srednjeg vijeka, osmanskog i austro – mađarskog razdoblja; Uporedo s obradom različitih aspekata historijske urbane antropologije navedenog područja naglašavaju se i opći aspekti razvoja urbane antropologije.

Literatura:

Basham, Richard. *Urban Anthropology, The Cross-Cultural Study of Complex Societies*. Palo Alto, CA: Mayfield Publishing Company, 1978.
Childe, V. Gordon. "The Urban Revolution." *Town Planning Review* 21 (1950),3-17.
Eames, Edwin - Judith Granich Goode. *Anthropology of the City, An Introduction to Urban Anthropology*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall. 1977.
Fox, Richard G. *Urban Anthropology. Cities in their Cultural Settings*. Prentice-Hall. 1977.
Gmelch, George. *Urban Life: Readings in the Anthropology of the City*. 4th ed. Waveland Press, 2002.
Low, Setha. *Theorizing the City: The New Urban Anthropology Reader*. Rutgers University Press, 2005.
Morgan, Lewis, *Ancient Society, or Researches in the Lines of Human Progress from Savagery through Barbarism to Civilization*. MacMillan & Company, London,1877. Download sa: <http://www.marxists.org/reference/archive/morgan-lewis/ancient-society/>
Tylor, Edward Burnett. *Primitive Society*. New York: Harper & Row. 1958 [1871].
Ulf Hannerz, *Exploring the City. Inquiries toward an Urban Anthropology*. New York and Guildford, Surrey: Columbia University Press, 1980. x + 378 pp. Bibliography.
Veber, Maks. "Grad." U: Maks Veber, *Privreda i društvo I-II*, , Prosveta Beograd 1976, biblioteka Karijatide, 717 str + 499 str.
Wirth, Louis. "Urbanism as a way of life." U: *The American Journal of Sociology*, Vol. 44, No. 1, (Jul., 1938), pp. 1-24 Published by: The University of Chicago Press. Download sa: <http://www.jstor.org/stable/2768119?origin=JSTOR-pdf> ili slobodno. http://periurban.org/blog/wpcontent/uploads/2008/06/wirth_urbanismasawayoflife.pdf
Vidjeti stranicu: <http://www.urban-anthropology.org/>
Pored osnovne teroetske literature studentima će se dati iscrpan popis literature koja im može poslužiti za daljnja istraživanja pojedinih historijskih razdoblja i navedenih primjera.

Nastavne metode:

Izlaganje analitičkom i komparativnom metodom i projekcijama predložaka razvoja naselja urbanog tipa u pojedinim historijskim razdobljima. Elaboriranje svakog naseobinskog urbanog primjera kroz analizu općih odlika razvoja i tipologije urbanih naselja, te društvene strukture, društvenih faktora i društvenih odnosa unutar istih naselja.

Načini provjere znanja:

Pohađanje i učešće u nastavi 10%; Završni ispit pismeni 90%.

Bioklimatska arhitektura

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta		BIOKLIMATSKA ARHITEKTURA				Šifra	01.05.18
Odgovorni nastavnik		Prof. dr. Ahmet Hadrović, dipl. ing. arh.					
Ostali učesnici u nastavi		Asistenti: Mr Amira Salihbegović, dipl.inž.arh. i Haris Bradić, dipl. inž.arh.					
Godina studija	I	Semestar	II	Status predmeta	IZBORNI	ECTS	3
Nastavni sati (ukupno semestar)	30	Predavanja	30	Vježbe	-		

Preduslovi za pristup predmetu:

Cilj predmeta:

Predstaviti arhitekturu (urbani ansambl, arhitektonski objekat) kao energetski sistem te razumijevanje značaja relacija između vanjskih utjecaja (inputa) i ljudskih rješenja (outputa) arhitektonskih zadataka.

Očekivani ishodi učenja:

Student bi trebao biti osposobljen da arhitekturu vidi kao jedinstvo njene umjetničke i egzotno-empirijske komponente.

Sadržaj:

Energija veličina i karakter sistema i ekologija (izvori energije i njihova budućnost). Ekologija – suživot arhitekture (čovjeka) sa prirodnim okruženjem. Autohtona arhitektura ("primitivne" nastambe – odgovor čovjeka na prirodne uvjete autentičnim rješenjima dispozicije i materijalizacije). Neka suvremena rješenja insistiranog uklapanja u prirodni ambijent. Arhitektonski objekt – odnos volumena površine granica (faktor oblika). Toplinski gubici i dobici (rješenja elemenata i materijalizacija). Pregled savremenih i futurističkih rješenja.

Literatura:

Balcomb, J.Dluglas: *Passive Solar Buildings*, The MITPres, Cambridge, Massachusetts, London, 1992.
Cook, Jeffrey: *Passive Cooling*, The MITPres, Cambridge, Massachusetts, London, 1996.
Granjean, Etienne: *Vohnpysiology*, Artemis, Turich, 1972.
Hadrović, dr Ahmet: *Arhitektonska fizika*, Drugo izdanje, Acta Architectonica et Urbanistica, Arhitektonski fakultet u Sarajevu, 2010.
Hadrović, dr Ahmet: *Bioclimatic Architecture, Searching for a Path to Heaven*, Booksurge, LLC, North Charleston, SC, USA, 2008.
Larson, Ronald W.: *Implementation of Solar Thermal Tehnology*, The MITPress, Cambridge, Massachusetts, London, 1996.
Matić, dr. Mirko: *Energija i arhitektura*, Školska knjiga, Zagreb, 1988.
Moritz, Karl: *Pravilno i pogrešno*, Gradjevinska knjiga, Beograd, 1075.
Rudolfski, Bernard: *Arhitektura*, Građevinska knjiga, Beograd, 1976.
Časopis: *Texhniques & Architecture* (posebni brojevi 291/73, 315/77)
Časopis: *Domus*, *The Japan Architecture*, DBZ

Nastavne metode:

Predavanja sa ukazivanjem na ovisnost ovoga problematiziranja i cjelokupnog envajormenta putem predložaka i uvida u terenu.

Načini provjere znanja:

Praćenje predavanja 5 %
Samostalna (individualna) seminarska radnja 95 %

Menadžment, programiranje, konstruiranje i gradnja arh. objekata

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta		MENADŽMENT, PROGRAMIRANJE, KONSTRUIRANJE I GRADNJA ARHITEKTONSKIH OBJEKATA				Šifra	01.05.33
Odgovorni nastavnik		Doc.dr Dženana Bijedic, dia					
Ostali učesnici u nastavi							
Godina studija	II	Semestar	II	Status predmeta	IZBORNI	ECTS	3
Nastavni sati (ukupno semestar)	30	Predavanja	15	Vježbe	15		

Preduslovi za pristup predmetu:

Cilj predmeta:

Osposobljavanje studente za integralni pristup vođenju, konceptualizaciji, konstruiranju i materijalizacije arhitektonsko-graditeljskog poduhvata, s namjerom da se stekne sposobnost i konkurentnost pri realizaciji arhitektonskih objekata kroz ovladavanje relevantnim principima projekt menadžmenta, kao naučne discipline.

Očekivani ishodi učenja:

U konačnici studenti bi integriranjem principa menadžmenta i principa kojim se vodi arhitektonska struka i nauka postigli kompetencije koje zahtijeva aktualna arhitektonska praksa.

Sadržaj:

Naučni pristup poslovnom upravljanju; Sistem poslovnog upravljanja i organizaciona struktura; Osnovni principi poslovnog upravljanja; Funkcije poslovnog upravljanja Odnos organizaciona struktura – projekt ; Opće značenje pojmova projekt i projekt menadžment, principi i procesi projekt menadžmenta; Proces nastajanja arhitektonsko definiranog prostora; Arhitektonsko programiranje; Arhitektonsko projektiranje; Gradnja; Održavanje i korištenje; Upravljanje realizacijom projekata visokogradnje; Praktična primjena načela

Literatura:

Bijedić, Dž., Aplikacije principa projekt menadžmenta pri realizaciji projekata visokogradnje, Magistarski rad, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo, 2000.

Dingle, J.: Project Management–Orientation for Decision Makers, Arnold Publishing, 1997

Federalno ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okoliša & IMG: "Priručnik o tehničkim i obligacionim uvjetima za projektovanje i izvođenje radova na izgradnji, rekonstrukciji, sanaciji adaptaciji građevina visokogradnje", Rabić, sarajevo, BiH, 1999.

PMI Standards Committee: "A Guide to Project Management Body of Knowledge", Project Management Institute, Upper Darby, PA, USA, 1996

Lewis, J.P.: "Fundamentals of Project Management", AMACOM - American Management Association, USA, 1997

Nastavne metode:

Predavanja, diskusije i individualne konsultacije.

Način provjere znanja:

Izrada i odbrana seminarskog rada.

Spregnute i prednapregnute konstrukcije

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta	SPREGNUTE I PREDNAPREGNUTE KONSTRUKCIJE				Šifra	01.06.12
Odgovorni nastavnik	prof. dr. Muhamed Zlatar, dipl. ing.građ.; prof.dr.Esad Mešić, dipl.ing.građ.					
Ostali učesnici u nastavi	mr Slađana Miljanović, dipl.ing.građ., viši asistent					
Godina studija	I	Semestar	II	Status predmeta	IZBORNI	ECTS 2
Nastavni sati (ukupno semestar)	30	Predavanja	15	Vježbe	15	

Preduslovi za pristup predmetu: Redovno upisan II semestar

Cilj predmeta:

Sticanje znanja o mogućnosti formiranja nosača kombinacijom različitih materijala koristeći njihova najbolja svojstva. Tu se u stvari radi o sprezanju. U okviru prednapreznja bi trebalo dobiti saznanja o povećanju kapaciteta nosivosti konstrukcija uz upotrebu odgovarajućih tehnika prednapreznja sa raznim kombinacijama materijala: kombinacijam beton-čelik, čelik-čelik i drvo čelik.

Očekivani ishodi učenja:

Savladavanjem gradiva iz oblasti ovog predmeta, polaznici će razumjeti problematiku projektovanja savremenih spregnutih i prednapregnutih konstrukcija i steći znanja o mogućnostima primjene različitih materijala objedinjenih u jedinstven konstruktivni sklop.

Sadržaj:

Spregnute konstrukcije čelik-beton : Materijalizacija nosive konstrukcije ; Principi projektovanja i primjena spregnutih konstrukcija čelik-beton; Konstruktivni detalji. **Prednapregnute konstrukcije:** Ideja i cilj prednapreznja; Osnovni principi projektovanja i primjena prednapregnutih betonskih konstrukcija; Konstruktivni detalji. **Prednapregnute čelične konstrukcije:** Ideja i cilj prednapreznja; Osnovni principi projektovanja i primjena prednapregnutih čeličnih konstrukcija; Konstruktivni detalji. **Sprezanje i prednapreznje drvenih konstrukcija:** Materijalizacija nosive konstrukcije ; Principi projektovanja i primjena spregnutih konstrukcija drvo-drvo, drvo-čelik, drvo-beton, drvo-lagani beton;Konstruktivni detalji; Ideja i cilj prednapreznja drvenih konstrukcija; Osnovni principi projektovanja i primjena prednapregnutih drvenih konstrukcija; Konstruktivni detalji. **Sprezanje i prednapreznje kompozitnim materijalima:** Ojačanja nosivih konstrukcija primjenom spreznja i prednapreznja kompozitima; Konstruktivni detalji.

Literatura:

Zlatar, M.: Prednapregnuti beton-skripta, Građevinski fakultet u Sarajevu, Sarajevo, 2011

Mešić, E.: Predavanja nastavnika

Dujmović,D., Andrić,B., Lukačević,I.: Prijektiranje spregnutih konstrukcija prema Eurocode 4, I.A. Projektiranje, Zagreb, 2012

Ofner, R.: Leichtbau und Glasbau, TU Graz, IBX Fachbereich Ingenieurbaubaukunst, Graz, 2007

Hart, Henn, Sontag : ATLAS ČELIČNIH KONSTRUKCIJA, GRAĐEVINSKA KNJIGA, Beograd, 1991

Herzog,Schweitzer, Volz : HOLZBAU ATLAS, Institut fur internationale Archtektur- Dokumentation, Munchen, 2003.

Nastavne metode:

Auditorna predavanja i vježbe. Tokom pohađanja vježbi, kandidati trebaju uraditi seminarski rad u grupama. Seminarski radovi se prezentiraju, a na osnovu prezentacije se vodi diskusija između kandidata uz moderaciju saradnika na predmetu iz oblasti seminarskih radova.

Načini provjere znanja:

Verifikacija znanja studenata vrši se putem prezentacija seminarskih radova u prisustvu nastavnika i saradika. Kandidati koji na prethodno opisani način ne polože ispit dužni su pristupiti polaganju integralnog ispita. Integralni ispit obuhvata teoriju. Konačna ocjena formira se na osnovu urađenog i usmeno odbranjenog seminarskog rada ili položenog integralnog ispita. Pristup integralnom ispitu stiće student koji je stekao pravo na drugi potpis, što podrazumijeva ispunjenje Statutom propisanih odredbi . Priprema za ispit vrši se na osnovu predavanja i vježbi, kao i na osnovu popisa literature koju nastavnici i saradnici preporuča na početku izvođenja nastave.

Opis programa obaveznih predmeta za III semestar II ciklusa studija

Urbanističko projektovanje 6

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta	URBANISTIČKO PROJEKTOVANJE 6				Šifra	01.04.06
Odgovorni nastavnik/ci	V. prof. Vesna Hercegovac-Pašić, d.i.a.					
Ostali učesnici u nastavi	Ass. Mr. Mejrema Zatrić, d.i.a., Ass. Nasiha Pozder, d.i.a.					
Godina studija	II	Semestar	III	Status predmeta	OBAVEZNI	ECTS
Nastavni sati (ukupno semestar)	60	Predavanja	15	Vježbe	45	

Preduslovi za pristup predmetu: Ne postoje

Cilj predmeta:

Osposobljavanje studenta da stečena osnovna znanja iz oblasti urbane transformacije proširi, kritički ih produbi, ovlada skalom akcija, primenjujući ih u procesu Urbanoga projektovanja na različite urbane cjeline. Upoznavanje studenta sa imperativom integralne urbane obnove – postojanjem kolizije interesa zainteresovanih strana za ishod urbane transformacije, te postojanjem strategija urbanog razvoja i prostornih planova- Regulatora, kao i njihovim značajem za transformacioni manevar sa prostorom manje skale. Osposobljavanje studenta da sublimira teoretska saznanja o urbanoj obnovi, mogućoj formi i obimu, te artikuliše iste u formi koncepta transformacije konkretnog prostorno-vremenskog urbanog uzorka, uvažavajući urbane morfologije i urbane prakse, uz njihovu koordinaciju sa specifičnostima prostorne, društvene, ekonomske i ekološke realnosti samog urb.uzorka. Uvođenje studenta u vještinu prevođenja takvih koncepta u legislativni /prostorno-planski dokument /projekat.

Očekivani ishodi učenja:

Jasna svijest o uobičajenim shemama interesa vezanim za urbanu transformaciju /politički, ekonomski i društveni subjekti/. Sposobnost pozicioniranja autorskih mogućnosti urbaniste unutar ovih shema, kao i njegovih odgovornosti. Sposobnost asimilacije kompleksnosti urbanog uzorka šire skale i artikulacije te kompleksnosti kroz analitički izvještaj. Sposobnost konstruisanja strategije transformacije prema rezultatima analitičkih napora u interakciji sa kritički revidiranim strategijama urbanog razvoja i prostornim planovima. Primjena aktivne urbane obnove, kao svijest o postojanju respektabilnih faktora u vidu dodatnih opterećenja-naslijeđe svih vrsta, imovinski status zemljišta i fizičke strukture i sl. Sposobnost odbrane i argumentacije koncepta transformacije urbanog uzorka veće skale, uz sagledavanje utjecaja šireg konteksta.

Sadržaj:

Mutacije i transformacije sa ciljem prostorno-funkcionalne kohezije / kompaktni grad; Integralna urbana obnova / metodi i principi; interesne strane /stake-holders/ u savremenoj urbanoj transformaciji / subjekti planiranja; strategije urbanog razvoja i urbana transformacija / analiza, sinteza, implementacija; generatori promjena; post-socijalistički i post-industrijski kontekst i imperativi urbane transformacije / šanse i zamke; .urbani marketing i urbana transformacija / prostorna manipulacija / prostor-plijen

Literatura:

Mutnjaković, A.: „Biourbanizam“, (bibl.URBS, ICR,Rijeka, 1982.)
Kulen, G.: „Gradsjki pejzaž“, (IRO-Građevinska knjiga, Beograd, 1985.)
Rou, C.& Koter, F.: „Grad kolaž“, (AGORA, IRO-Građevinska knjiga, Beograd, 1988.)
Radović, R.: „Živi prostor“, (nezavisna izdanja 24, Beograd, 1979)
Petrović, Đ.: „ Vizuelna istraživanja čovekove sredine i urbani dizajn“, (BIGZ, Beograd, 1972.)
Neidhardt, V.: „Čovjek u prostoru-antroposocijalna teorija projektiranja“, (Školska knjiga, Zagreb, 1997.)
Vresk, M.: „Grad i urbanizacija“, (Školska knjiga, Zagreb, 2002.)
Brolin, B.: „Arhitektura u kontekstu“, (IRO-Građevinska knjiga, Beograd, 1985.)
Vaništa-Lazarević, E.: „Obnova gradova u novom milenijumu“, (CICERO, Beograd, 2003.)
Rudlin, D.& Falk, N.: „Building the 21th century home -The sustainable urban neighbourhood“, (URBED Group, Architectural Press, 1999.)
Powell,K.: „City transformed“ – Urban Architecture at the beginning of the 21st Century,(teNeues Publishing Co.,NY, 2000.)
„CERDA and the Barcelona of the future“ / Reality versus project-Exhibition, (produced by CCCB)
„PARIS PROJECT- Espaces publics / No 30.31“, PARIS PROJECT-L'Amengament de l'Est de Paris / No 27, 28
Douglass, M. & Friedmann, J.: „Cities for Citizens - Planning and the Rise of Civil Society in a Global Age“

Nastavne metode:

Predavanja / kondenzovani teoretski paket; Diskusija, koja ima za cilj prepoznavanja specifičnih interesa i sinergije na relaciji formiranih TIMOVA; Vježbe: Istraživanje, Sintetiziranje i Presentacija analitičkog rada /Analiza stanja na terenu, te postojeće relevantne urb.-teh. dokumentacije; Anketa-metoda slučajnog uzorka; Zaključci; preliminarni Koncept; Diskusija-animiranje auditorija, sa ciljem zajedničke procjene kvalitete radova; Presentacija i Odbrana Koncepta/Timu.

Načini provjere znanja:

Ocjena Projekta definisana je: Zadatom, koji ima propisani Sadržaj i Formu / usklađeno sa Metodologijom za nivo Provedbenog plana/ Regulatorni plan; Javnim nastupom - ODBRANA PROJEKTA. Dopusštena je sloboda u proširenju sadržaja: Esej, Model, film, video, sl.

Arhitektonska fizika 2

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta		ARHITEKTONSKA FIZIKA 2				Šifra	01.05.13
Odgovorni nastavnik		Prof. dr. Ahmet Hadrović, dipl. ing.arh.					
Ostali učesnici u nastavi		Ass. mr. Amira Salihbegović, dia. i Haris Bradić, dia.					
Godina studija	II	Semestar	III	Status predmeta	OBAVEZNI	ECTS	2
Nastavni sati (ukupno semestar)	15	Predavanja	15	Vježbe	-		

Preduslovi za pristup predmetu: Nema

Cilj predmeta:

Objašnjenje suštine arhitektonske fizike kao naučne komponente arhitekture, upućivanje studenata na traganje za rješenjima u arhitekturi (dispozicija i materijalizacija) čija se valjanost može egzaktno vrjednovati.

Očekivani ishodi učenja:

Student bi trebao biti osposobljen da arhitekturu vidi kao jedinstvo njene umjetničke i egzatno-empirijske komponente.

Sadržaj:

Arhitektonska akustika (zvuk, predstavljanje zvučne pojave, rezonancija, interferencija, stojni valovi, Dopplerov efekat, usmjerene karakteristike zvučnog izvora, pojave koje prate prostiranje zvuka, uvjeti dobre akustičnosti prostorije, odjek, horizontalni i vertikalni plan prostorije, zvučni apsorber – vrste i zadaće). Buka, izvori i tokovi buke, predstavljanje buke, zaprečavanje buke, standardne krive, preporuke, standardi – propisi.

Literatura:

Goscle, K., Schule, W: Zvuk, toplota, vlaga, Gradjevinska knjiga, Beograd, 1978.
 Granjean, Etienne: Vohnpysiologie, Artemis, Turich, 1972.
 Hadrović, dr Ahmet: *Arhitektonska fizika*, Drugo izdanje, Acta Architectonica et Urbanistica, Arhitektonski fakultet u Sarajevu, 2010.
 Hadrović, dr Ahmet: *Bioclimatic Architecture, Searching for a Path to Heaven*, Booksurge, LLC, North Charleston, SC, USA, 2008.
 Matić, dr. Mirko: Energija i arhitektura, Školska knjiga, Zagreb, 1988.
 Milosavljević, dr. Marko: Klimatologija, Naučna knjiga, Beograd, 1985.
 Moritz, Karl: Pravilno i pogrešno, Gradjevinska knjiga, Beograd, 1075.
 Podlipnik, Peter: Svjetlotehnički priručnik, Maribor, 1978.

Nastavne metode:

Predavanja sa ukazivanjem na ovisnost ovoga problematiziranja i cjelokupnog envajormenta putem predložaka i uvida u terenu.

Načini provjere znanja:

Praćenje predavanja 5 %
 Samostalna (individualna) seminarska radnja 95 %

Sociologija naselja

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta		SOCIOLOGIJA NASELJA				Šifra	01.07.01
Odgovorni nastavnik		Prof. dr. Azra Kozarčanin, dipl.fil.					
Ostali učesnici u nastavi							
Godina studija	II	Semestar	III	Status predmeta	OBAVEZNI	ECTS	2
Nastavni sati (ukupno semestar)	30	Predavanja	30	Vježbe	-		

Preduslovi za pristup predmetu: Nema

Cilj predmeta:

Izučavanje sociologije prostora tretira različite sociološke aspekte fenomena „Urbane civilizacije“, kao i pitanja urbanizacije, osnovne koncepcije o naseljima: gradu, tipologiji gradova, historijski razvoj grada, evaluativni razvoj naselja, aspekte urbanog planiranja, gradske centre, problematiku stanovanja, naselja, zgrade, stan).

Očekivani ishodi učenja:

Sa sociološkog aspekta komentirati urbani pokret (npr. ekološki) i fenomen kulturnog prostora.

Sadržaj:

Sociologija naselja: značaj i definicija (naznake pojmova navedenih u cilju); prostor i društvo; Metodološka utemeljenost sociologije prostora grada i sela; Razvoj gradova i prvi gradovi; antički, feudalni i industrijski gradovi; Sociološki aspekt formativnih i generativnih faktora u analizi grada; Procesi u gradu: dominacija, gigantizam, razaranje, masifikacija; Urbana sociologija i planiranje (pristupi i konceptualizacija planiranja); Definicija nivoa prostora od privatnosti, anonimnosti do poluprivatnosti i javnosti; Socijalna integracija i dezintegracija u urbanom prostoru; Perspektive socijalnog prostora od urbanih zajednica

Literatura:

Šuvar Stipe, Sociologija sela, Stvarnost, Zagreb, 1988.
Ognjen Čaldarević, Urbana sociologija, Globus, Zagreb, 1985.
Kečkemer Duško, Grad za čovjeka o dehumanizaciji savremenog urbanizma, Zagreb, 1981.
Kostić Cvetko, Sociologija sela, Građevinska knjiga, Beograd, 1975.
A. Fiamengo, Osnovi opće sociologije, Stvarnost, Zagreb, 1975.
Amos Rapoport, Human aspects of urban form, Pergamon Press, Oxford, 1977.
Čarls Dženks, Jezik postmoderne arhitekture, Vuk Karadžić, Beograd, 1985.
Čarls Dženks, Moderni pokreti u arhitekturi, Građevinska knjiga, Beograd, 1982.
Ante Marinović-Uzelac, Socijalni prostor grada, SNL, Zagreb, 1978.
Antonija Kłoskowska, Sociologija kulture, Krug 99, Sarajevo, 2003. (str. 83-210)

Nastavne metode:

Predavanje uz ilustracije osnovnih obilježja tematskih određenja na nivou analize

Način provjere znanja:

Prisustvo predavanjima 20%
Izrada seminarskog rada 50%
Pismeni ispit 30%
Završni ispit za studente kojimisu prikupili dovoljan broj kredita

Opis programa izbornih predmeta za III semestar II ciklusa studija

Očuvanje i razvoj historijskih gradskih cjelina

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta	OČUVANJE I RAZVOJ HISTORIJSKIH GRADSKIH CJELINA 1			Šifra	01.02.32		
Odgovorni nastavnik	Prof.dr. Amir Pašić						
Ostali učesnici u nastavi	Saradnici sa Katedre						
Godina studija	II	Semestar	III	Status predmeta	IZBORNI	ECTS	8
Nastavni sati (ukupno semestar)	60	Predavanja	15	Vježbe	45		

Preduslovi za pristup predmetu: Nema preduslova

Cilj predmeta:

Doprinos očuvanju i razvoju kulturno-historijskog nasljeđa. Osposobljavanje studenata za izradu i pripremu dokumentacije analize i valorizacije postojećeg stanja za historijske gradske cjeline, te dokumentacije za upis na listu UNESCO-a WHL.

Očekivani ishodi učenja:

Samostalan rad studenta, mogućnosti analize, valorizacije i sinteze problematike rješavanja projektantskih zadataka unutar urbanih historijskih jezgri.

Sadržaj:

Uvodna predavanja - Pregled svjetskih iskustava; Proceduralni aspekti projekta; grafička obrada i prezentacija dokumenata; Istraživanje, analiza, izbor metodologije; Diskusija o pojedinačnim projektima- *in situ*; Razvoj projekta – prijedlozi arhitektonskih i urbanističkih intervencija.

Literatura:

Dokumenti postavljeni od strane predmetnog nastavnika na website:www.infiarch.ba

Tekstovi predavanja pripremljeni od strane predmetnog nastavnika dostavljeni studentima u elektronskoj formi na njihove e-mail adrese.

UNESCO deklaracije

Dosjei nominacije gradova sa sličnim karakteristikama

Nastavne metode:

Individualni rad sa studentima.

Načini provjere znanja:

Analitički dio projekta - grafički rad sa obrazloženjem 100%.

Integracija novih struktura u postojeće historijsko tkivo

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta		INTEGRACIJA NOVIH STRUKTURA U POSTOJEĆE HISTORIJSKO TKIVO			Šifra	01.02.26.
Odgovorni nastavnik		Doc.dr. Aida Idrizbegović Zgonić				
Ostali učesnici u nastavi		Saradnici sa Katedre				
Godina studija	II	Semestar	III	Status predmeta	IZBORNI	ECTS 4
Nastavni sati (ukupno semestar)	45	Predavanja	30	Vježbe	15	

Preduslovi za pristup predmetu: Nema preduslova

C ilj predmeta:

Upoznavanje studenata sa stvarnim situacijama i problemima savremenog dizajna u historijskom kontekstu, analiza primjera, materijalizacija, spoj novog i starog, te savremene teorije u ovoj oblasti.

Očekivani ishodi učenja:

Omogućavanje studentima da sagledaju i prepoznaju vrijednosti historijskog i arhitektonskog konteksta, te da sagledaju i usvoje znanja o različitim metodologijama i pristupima u kompleksnim urbanim okruženjima.

Sadržaj:

Uvod – pregled problematike dizajna u kontekstu, dosadasni pristup; Istraživanje i definiranje konteksta - urbani kontekst i elementi koji utiču na dizajn; Teorije - Kritički regionalizam, regionalizam, modernizam i postmodernizam, Konferencije; Primjeri-Case studies (svjetski, BiH); Metodologija i pristupi (proces i vizuelne taktike); Metode: dijaloga, tenzije i provokacije; Zaključna razmatranja.

Literatura:

Brent Brolin, C, Arhitektura u Kontekstu IRO Građevinska knjiga, Beograd , 1985
 Finch, P, Learning form Longevity, Architectural Review,2006
 Finch, P, The Certainty of Change, Architectural Review, 2007
 Finch, P, The surface of Meaning, Architectural Review, 2006
 Finch, P, Spanning Cultural Difference, Architectural Review, 2007
 Liane, L, and Tzonis, A, Why Critical Regionalism Today?" In Architecture + Urbanism, May 1990.
 Maroevic, I, Novo u starom (New in Old), Architectural Faculty in Zagreb,1992
 Norberg-Schulz, C, Genius Loci: Towards a Phenomenology of Architecture. New York: Rizzoli, 1980
 Stan, A, Points and Lines“ Diagrams and Projects for the City, Princeton Architectural Press, 1999
 Spector,T, The Ethical Architect Princetone Architectural Press, NY,2001
 Schmaling, S, Masked Nostalgia, Chic Regression, The Critical Reconstruction of Berlin, Harvard Design Magazine, Back issue 23, 2007
 Spector, T, The Morals of Modernist Minimalism - A Provocation, Harvard Design Magazine, fall 2006/winter 2007

Nastavne metode:

Interaktivna predavanja – tj. izlaganja sa grafičkim priložima (prezentacija) te učesće studenata u diskusiji. Izrada projekta na idejnom nivou - Interpolacija nove strukture u postojeće historijsko tkivo grada.

Načini provjere znanja:

Učešće u nastavi i pohađanje predavanja 30%
Grafički rad 70%

Definiranje ambijentalnih cjelina (općina Stari grad Sarajevo)

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta	DEFINIRANJE AMBIJENTALNIH CJELINA - OPŠTINA STARI GRAD			Šifra	01.02.37	
Odgovorni nastavnik	Doc dr Lemja Chabbouh Akšamija					
Ostali učesnici u nastavi	Asistenti na oblasti					
Godina studija	II	Semestar	III	Status predmeta	IZBORNI	
Nastavni sati (ukupno semestar)	60	Predavanja	15	Vježbe	45	
					ECTS	6

Preduslovi za pristup predmetu: Završena obaveza na predmetima Katedre za teoriju i historiju arhitekture, koji su slušani na prethodnim godinama studija.

Cilj predmeta:

U formi radionice/workshopa obaviti upoznavanje studenata sa metodologijom izrade istraživačko-dokumentacionog materijala, koji se koristi u praksi kao osnova za izradu planova, projekata, i kao smjernice za davanje urbanističkih saglasnosti i građevinskih dozvola. Cilj je da se omogući realna spoznaja o prostoru u kojem postoje arhitektonske vrijednosti, pravilno valorizira i kroz daljnju izgradnju očuva, a ne degradira.

Očekivani ishodi učenja:

Usvajanje metodologije i metodološki pristup istraživanju ambijentalnih vrijednosti, pri čemu bi ovim zadatkom studentima bilo omogućeno da ranije usvojena znanja primjene u praksi, kao i da provjere ispravnost donesenih odluka.

Sadržaj:

Metodološki pristup - istraživanje, analiza, valorizacija područja opštine Stari grad; Utvrđivanje uzroka degradacije; Definiranje nivoa intervencije i određivanje smjernica za očuvanje i optimalnu prezentaciju i revitalizaciju područja opštine Stari grad, Sarajevo, a sve na osnovu metodologije naučene u prethodnim godinama studija; Digitalizacija finalizirane dokumentacije.

Literatura:

Brock, Guiliani, Moisescu, Il centro antico di Capua, Marsilio Editore, Padova, 1972.
Carbonarra, G., Iole Pietrafitta Franca, Dieci Tesi di Restauro (1970-1981), Universita degli studi di Roma "La Sapienza", Roma, 1986.
Hrasnica, M., Arhitekt: Josip Pospišil - život i djelo, Sarajevo, Arhitektonski fakultet, 2003.
Husedžinović, S., Valorizacija islamske sakralne arhitekture Banja Luke s analizom njenog rušenja kroz povijest (neobjavljena doktorska disertacija), Zagreb, 1997.
Krzović, I., Arhitektura BiH 1878-1918, Sarajevo, Umjetnička galerija BiH, 1987.
Kurto, N., Arhitektura BiH, razvoj bosanskog sloga, Sarajevo, Međunarodni centar za mir, 1998.
Marasović, T., Aktivni pristup graditeljskom nasljeđu, Sveučilište u Splitu, Split, 1985.
Marasović, T., Zaštita graditeljskog nasljeđa, Društvo konzervatora Hrvatske, Zagreb, 1983.
Redžić, H., Islamska umjetnost (Umjetnost na tlu Jugoslavije), Beograd, Zagreb, Mostar, IZJ, 1975.
Redžić, H., Studije o islamskoj arhitektonskoj baštini, Sarajevo, Svjetlost, 1983.
Sanković Simičić V., Revitalizacija graditeljske baštine, NNP naša riječ d.o.o., Sarajevo, 2000.
Schuller, M., Building Archaeology, München, ICOMOS, 2002.
Zevi, B., Znati gledati arhitekturu, Zagreb, Naklada Lukom, 2000.
Zevi, L., Il Manuale del Resauro Architettonico, Mancosu editore, Roma, 2002.

Nastavne metode:

Rad na terenu.
Individualni rad sa studentima na pojedinim segmentima projekta.
Kolektivni rad na izradi kompletirane dokumentacije.

Načini provjere znanja:

Individualna provjera znanja kroz usmene prezentacije rezultata rada na segmentima projekta.

Saobraćajni objekti

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta		SAOBRAĆAJNI OBJEKTI				Šifra	01.03.17
Odgovorni nastavnik/ci		prof. dr. Emir Fejzić, dipl. ing. arh.; doc. mr. Sabrija Bilalić, dipl. ing. arh.					
Ostali učesnici u nastavi		ass. Isra Tatlić, dipl. ing. arh. ; ass. Mirza Bilalagić, dipl. ing. arh.					
Godina studija	II	Semestar	III	Status predmeta	IZBORNI	ECTS	4
Nastavni sati (ukupno semestar)	45	Predavanja	15	Vježbe	30		

Preduslovi za pristup predmetu: Nema.

Cilj predmeta:

Cilj predmeta jeste upoznavanje sa problematikom koja se bavi izučavanjem saobraćajnih objekata: autobuskih, željezničkih i aerodromskih putničkih terminala, njihovim karakteristikama u odnosu na lokaciju, funkciju, tehnološki proces, odabir adekvatne strukture kroz primjenu karakterističnih konstruktivnih sistema, naglašavanje arhitektonsko-oblikovne komponente i humaniziranje izgrađenog prostora. Studentima se pojašnjava filozofija gradnje ovih objekata u makro i mikro okruženju, kao i njihova interakcija sa izgrađenim i prirodnim okolišem. U konačnici se kandidatu omogućuje ovladavanje metodologijom projektiranja ove vrste objekata u praksi.

Očekivani ishodi učenja:

Ovladavanje saznanjima koja će studentu omogućiti prepoznavanje problema vezanih za različite vrste saobraćajnih objekata, te njihovo teoretsko i praktično pozicioniranje na mikro i makro urbanističkom planu. Ovladavanje metodologijom i načinom projektiranja različitih vrsta i tipova saobraćajnih objekata.

Sadržaj:

Uticaj saobraćajnih objekata na okolinu; Istorijski osvrt na razvoj autobusa i autobuskih putničkih terminala; Osnovni dijelovi autobuskog putničkog terminala, njihova funkcija i proračun dimenzija; Primjeri reprezentativnih autobuskih putničkih terminala; Istorijski osvrt na razvoj željeznice; Istorijski osvrt na razvoj željezničkih putničkih terminala; Tipovi željezničkih putničkih terminala i njihov smještaj u tkivu grada; Osnovni dijelovi željezničkog putničkog terminala, njihova funkcija i proračun dimenzija; Primjeri reprezentativnih željezničkih putničkih terminala; Istorijski osvrt na razvoj avijacije; Podjela aerodroma; Osnovni dijelovi aerodromskog putničkog terminala i njihova funkcija; Proračun dimenzija osnovnih dijelova aerodromskog putničkog terminala; Primjeri reprezentativnih aerodromskih putničkih terminala; Terenski rad (obilazak reprezentativnog objekta u dogovorenom pogodnom terminu).

Literatura:

Autobuske stanice:

Tomić, M, Stacionarni saobraćaj, Saobraćajni fakultet u Beogradu, Beograd, 1979.

Putnik, N, Autobaze i autostanice, Saobraćajni fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd, 1992.

Željezničke stanice:

Milošević, B, Željezničke stanice i čvorovi, Saobraćajni fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd, 1980.

Željezničke stanice (na stranim jezicima):

Ferrarini, A, Railway Stations, Electa, Milano, 2005.

Parissien, S, Station to Station, Phaidon - Reprinted in paperback, London, 2001.

Aerodromi:

Fejzić, E, Civilni aerodrome i aerodromski putnički terminali, Arhitektonski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2005.

Aerodromi (na stranim jezicima):

Dempsey, P.S, Airport Planning and Development Handbook, McGraw-Hill, New York, 2000.

Nastavne metode:

Predavanja ex-catedra, individualne konsultacije, vježbe - izrada grafičkog rada.

Načini provjere znanja:

Parcijalni testovi (2 tokom semestra), integralni ispit, ocjena grafičkog rada. Konačna ocjena iz predmeta izvodi se na osnovu redovnosti pohađanja nastavnih aktivnosti, angažiranosti na njima, te kvaliteta grafičkog rada i rezultata parcijalnih i/ili finalne provjere znanja.

Komercijalni objekti

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta	KOMERCIJALNI OBJEKTI				Šifra	01.03.40
Odgovorni nastavnik	doc. mr. Sabrija Bilalić, dipl. ing. arh.; prof. dr. Emir Fejzić, dipl. ing. arh.					
Ostali učesnici u nastavi	ass. Isra Tatljić, dipl. ing. arh.; ass. Mirza Bilalagić, dipl. ing. arh.					
Godina studija	II	Semestar	III	Status predmeta	IZBORNI	ECTS
Nastavni sati (ukupno semestar)	45	Predavanja	15	Vježbe	30	

Preduslovi za pristup predmetu: Nema.

Cilj predmeta:

Cilj predmeta jeste upoznavanje sa problematikom koja se bavi izučavanjem komercijalnih objekata, njihovim karakteristikama u odnosu na lokaciju, funkciju, tehnološki proces, odabir adekvatne strukture kroz primjenu karakterističnih konstruktivnih sistema, naglašavanje arhitektonsko-oblikovne komponente i humaniziranje izgrađenog prostora. Studentima se pojašnjava filozofija gradnje ovih objekata u makro i mikro okruženju, kao i njihova interakcija sa izgrađenim i prirodnim okolišem. U konačnici se kandidatu omogućuje ovladavanje metodologijom projektiranja ove vrste objekata u praksi.

Očekivani ishodi učenja:

Ovladavanje saznanjima koja će studentu omogućiti prepoznavanje problema vezanih za različite vrste komercijalnih objekata, te njihovo teoretsko i praktično pozicioniranje na mikro i makro urbanističkom planu. Ovladavanje metodologijom i načinom projektiranja različitih vrsta i tipova komercijalnih objekata.

Sadržaj:

Pojam i uloga trgovine; Faktori koji utiču na razvoj trgovine; Korijeni nastanka trgovačkih centara; Početak i podjela; Sjeveroamerički regionalni trgovački centri; I,II,III faza razvoja; Evropski regionalni trgovački centri; Posljednja generacija regionalnih trgovačkih centara (internacionalni trgovački centri); Najnoviji primjeri regionalnih trgovačkih centara zadnje generacije; Projektovanje trgovačkih centara; Osnovni principi; Nastanak i razvoj robnih kuća; Projektovanje robnih kuća; Osnovni principi; Operacija iza scene; Servisni saobraćaj u robnim kućama; Najnoviji primjeri izgrađenih robnih kuća u svijetu; Tržnice na malo; Veletržnice; Distributivni centri; Rad na terenu: Obilzak jednog komercijalnog objekta na području BiH.

Literatura:

NA DOMAĆIM JEZICIMA:

Bilalić, S, Specifičnosti u razvoju svjetskih trgovačkih centara u komparaciji sa pozitivnim karakteristikama Stare sarajevske čaršije, Sarajevo, 2003. (magistarski rad)

Janković, Ž, Primarne, sekundarne i tercijarne privredne djelatnosti, Institut za arhitekturu, urbanizam i prostorno planiranje, Sarajevo, 1989.

Grupa autora, Osnovi marketinga, Ekonomski fakultet, Sarajevo, 1999.

Sally, D, L. Simkin, W. M.Pride, O.C. Ferrell, Marketing, MATE d.o.o, Zagreb, 1995.

NA STRANIM JEZICIMA:

Redstone, L. G, New Dimenzions in Shopping Centers and Stores, McGraw-Hill Book Company, New York etc., 1973.

Beddington, N, Shoping centres, retail development, design and management, Butterworth-Heinemann Ltd., Oxford, 1991.

Gretz, F, Läden richtig planen, Fehler vermeiden, Karl Krämer Verlag, Stuttgart+Zürich, 2000.

Broto, C, Shopping Malls, Arian Mostaedi, Barcelona, 2005.

Green, V. i L. Smith, Shopping Towns USA, Reinhold Publishing Corporation, New York, 1960.

Altoon, A. Ronald: International Shopping Centers Architecture, Retail Reporting, Corporation, New York, 1996.

Hocquel, W, Architectur für den Handel, Birkhauser, Basel-Boston-Berlin, 1996.

Tagushi, Y. i I.M. Tac: American Shoping Centers, Shoten kennschi-Sha, -,1999.

Wenz-Gahle, Ingrid: Concept Shops, 2002.

Cerver, A. F, Commercial Space – Shooing Malls, © RotoVision SA, New York, -

Nastavne metode:

Predavanja ex-catedra, individualne konsultacije, vježbe - izrada grafičkog rada.

Načini provjere znanja:

Parcijalni testovi (2 tokom semestra), integralni ispit, ocjena grafičkog rada. Konačna ocjena iz predmeta izvodi se na osnovu redovnosti pohađanja nastavnih aktivnosti, angažiranosti na njima, te kvaliteta grafičkog rada i rezultata parcijalnih i/ili finalne provjere znanja.

Zgrade za kulturu 2

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta	ZGRADE ZA KULTURU 2 – TEATRI I SAKRALNE ZGRADE				Šifra	01.03.44
Odgovorni nastavnik/ci	Doc.dr.sc. Adnan Pašić, Doc.mr.sc. Mevludin Zečević					
Ostali učesnici u nastavi	asistent Senaida Halilović					
Godina studija	II	Semestar	III	Status predmeta	IZBORNI	ECTS
Nastavni sati (ukupno semestar)	45	Predavanja	15	Vježbe	30	

Preduslovi za pristup predmetu: Ispunjavanje obaveza iz prethodog semestra.

Cilj predmeta:

Upoznavanje sa teorijskim osnovama i sticanje znanja i vještina za učešće u planiranju, programiranju i arhitektonskom projektovanju zgrada teataru i sakralnih zgrada prosječne kompleksnosti.

Očekivani ishodi učenja:

Razumijevanje teoretskih osnova i osposobljenost za učešće u planiranju, programiranju, arhitektonskom projektovanju i kontroli projekata zgrada teataru i sakralnih zgrada manje kompleksnosti.

Sadržaj:

Geneza i razvoj arhitekture teataru i sakralnih zgrada; Planiranje zgrada teataru i sakralnih zgrada; Urbanističko-arhitektonski i ambijentalni aspekti planiranja zgrada teataru i sakralnih zgrada; Prostorno-funkcionalne grupe i prostorne konfiguracije zgrada teataru i sakralnih zgrada; Arhitektonsko programiranje zgrada teataru i sakralnih zgrada; Analiza arhitektonskih tipova i funkcionalno-prostornih sklopova zgrada teataru i sakralnih zgrada; Elementi opreme i ambijentalni aspekti enterijerskog uređenja zgrada teataru i sakralnih zgrada; Servisni i instalacijski sistemi zgrada teataru i sakralnih zgrada; Savremeni arhitektonski koncepti zgrada teataru i sakralnih zgrada; Rad u arhitektonskom projektnom studiju sa prezentacijom i diskusijom razvoja arhitektonskih idejnih rješenja.

Literatura:

Picard, Quentin RIBA, *The Architects Handbook*, Blackwell, 2002;
Ernest Neufert – *Architects' Data*, Blackwell Science – Third Edition, 2000;
Crosbie, Michael, Watson, Donald, *Time-Saver for Architectural Design*, McGraw-Hill, 2004;
Stegers, Rudolf, *Sacred Building A Design Manual*, Birkhauser, 2010;
Badurina, Anđelko, Škunca, Bernardin, Škunca, Florijan, *Sakralni prostor tijekom povijesti i danas*, Zvonko Kerš, 1987; Appleton, Ian, *Buildings for Performing Arts – a design and development*, Elsevier, 2008; Strong, Judith, *Theatre Buildings A Design Guide* (Asosociation of British Theatre), Routledge, 2010;

Nastavne metode:

1 PREDAVANJA – EX CATEDRA / MULTIMEDIJA
2 RAD U STUDIJU – INDIVIDUALNI ZADACI / RAD POD NADZOROM
3 SAMOSTALNI RAD

Načini provjere znanja:

Znanje studenata se ocjenjuje preko uspješno izrađenih praktičnih zadataka (70% od ukupne ocjene); Projektni zadaci, seminari, terenski rad, prezentacije, obrane projekta (30% od ukupne ocjene).

Sajmišta i izložbe

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta	SAJMIŠTA I IZLOŽBE				Šifra	01.03.32
Odgovorni nastavnik	prof. dr. Emir Fejzić, dipl. ing. arh.; doc. mr. Sabrija Bilalić, dipl. ing. arh.					
Ostali učesnici u nastavi	ass. Isra Tatlić, dipl. ing. arh.; ass. Mirza Bilalagić, dipl. ing. arh.					
Godina studija	II	Semestar	III	Status predmeta	IZBORNI	ECTS 4
Nastavni sati (ukupno semestar)	45	Predavanja	15	Vježbe	30	

Preduslovi za pristup predmetu: Nema.

Cilj predmeta:

Sticanje teoretskih i praktičnih znanja o projektiranju objekata namijenjenih za sajmišta i izložbe.

Očekivani ishodi učenja:

Ovladavanje saznanjima koja će studentu omogućiti prepoznavanje problema vezanih za problematiku sajmišta i izložbi, kao i metodologijom njihovog projektiranja.

Sadržaj:

Uvod u dizajn kompleksa sajmišta i izložbi. Historijski razvoj uz navođenje međunarodnih i domaćih primjera. Kriterij za izbor lokacije kompleksa. Zoniranje kompleksa. Organizacija vanjskog i unutarneg saobraćaja. Karakteristični tipovi i konstruktivni sklopovi objekta. Oprema i obrada prostora sa akcentom na ekeonomičnost, savremeni način gradnje i bezbjednost. Oblikovanje unutrašnjeg prostora, modul izložbenog prostora - „štand“.

Literatura:

Schulte, K, Trade Fair Design Annual 2007/2008, Messedesign Jahrbuch: International (Trade Fair Design Annual: International), 2008.

Morgan, C.L, Trade Fair Design Annual 2004/2005, Messedesign Jahrbuch 2004/2005, International, 2005.

Marg, V, Neue Messe Leipzig / New Trade Fair Leipzig, von Gerkan, Marg und Partner 1992 - 1996, 1996.

Dančević, D, Konstruktivni sistemi u visokogradnji, Institut za dokumentaciju zaštite na radu, Niš, 1978.

Rile, H. i dr, Prostorne krovne konstrukcije, Građevinska knjiga, Beograd, 1977.

Nastavne metode:

Predavanja ex-catedra, individualne konsultacije, vježbe - izrada grafičkog rada.

Načini provjere znanja:

Prisustvovanje i aktivnost na predavanjima (5%); Dvije provjere znanja u toku semestra (20%); Prisustvovanje i aktivnost na vježbama (5%); Grafički rad (70%); Završni ispit za one koji nisu zadovoljili na provjerama u toku semestra (20%).

Rekreacija - slobodno vrijeme

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta		REKREACIJA I SLOBODNO VRIJEME				Šifra	01.04.18
Odgovorni nastavnik/ci		V. prof. Vesna Hercegovac-Pašić, d.i.a.					
Ostali učesnici u nastavi		V.ass. Mr. Pavle Krstić, d.i.a., gost-predavač / prijedlog odgov.nastavnika					
Godina studija	II	Semestar	III	Status predmeta	IZBORNI	ECTS	3
Nastavni sati (ukupno semestar)	45	Predavanja	15	Vježbe	30		

Preduslovi za pristup predmetu: Rezultati postignuti u radu na predmetima Katedre; spremnost na dodatni angažman / Konkurs, Workshop i sl.

Cilj predmeta:

Upoznavanje sa osnovnim elementima promišljanja projektovanja prostora u kontekstu urbanog, a u funkciji odmora, rekreacije – provedbe slobodnog vremena. Važnost da se razvije razumijevanje dinamika prostora, potrebe za promjenama i poboljšanjima. Podržavanje ideje *Mens sana in corpore sano*, kroz kreiranje prostora za različite vrste rekreacije unutar gradskoga tkiva sa insistiranjem na primjeni savremenih funkcionalno-tehničkih i estetsko- kreativnih rješenja urbanog prostora čije potencijale nerijetko zanemarujemo, posebno kada su u pitanju njegove ekološke performanse. Cilj je upoznavanje studenta sa odgovornošću u kreiranju urbanog krajolika, kao i pronalaženju efikasnijih i savremenijih rješenja za podizanje ukupnog kaliteta života-Urbanitet u Gradu.

Očekivani ishodi učenja:

Kroz trening na konkretnoj lokaciji sa kojom student ostvaruje relaciju prostor –korisnik moguće je pretpostaviti ishod koji je istovremeno kreacija i dobrobit na nivou zajednice i pojedinca. Sposobnost studenta da u gotovo „dovršenom“ gradskom krajoliku prepozna potencijale za promjene pa i za ovakve koje ce poprimiti sadržaje nužne gradskom čovjeku, koji svakim danom ima sve više slobodnoga vremena, a sve manje izbora načina kako da ga utroši.

Sadržaj:

Rekreacija u funkciji provedbe slobodnog vremena; Pojam i vrste rekreacije; Prostori i površine za Rekreaciju; Klasifikacija rekreacionih prostora u urbanoj i van-urbanoj zoni; Redefinicija pojedinih gradskih prostora u funkciji ostvarenja pozitivnih bilansa za namje rekreacije „u najbližem okruženju“; Weekend rekreacija / tipovi i organizacioni modeli, Turističke zone i naselja sa pripadajućim karakteristikama, Banjsko-klimatsko-lječilišne zone i naselja / karakteristike i organizacije prostora; Redefiniranje BROWNFIELD zona u funkciji kreiranja kvalitetnih sadržaja: odmora, zabave, sporta, te zadovoljenja kulturnih i svih drugih potreba stanovništva, koje se realiziraju kao programski okviri najrazličitijih vidova provedbe slobodnoga vremena.

Literatura:

Giedion, S.: „Prostor, vrijeme, arhitektura“, (Građevinska knjiga, Beograd, 1969.)
Jenks, M.: „The Compact City, a Sustainable Urban Form?“, (E&FN Spon Press, London-NY 2000.)
Le Corbusier.: „Način razmišljanja o urbanizmu“ (Građevinska knjiga, Beograd, 1974.)
Lynch, K.: „Slika jednog grada“, (Građevinska knjiga, Beograd, 1974.)
Marinović – Uzelac, A.: „Naselja, Gradovi, prostori“, (Tehnička knjiga, Zagreb, 1986.)
Mc Harg I.L.:” Design with Nature”,
Wildermuth H.: “Priroda kao zadaća”,
Mutloch, J.L.: “Introduction to Landscape Design”,
Uhlig, K.: “Pedestrian Areas”,
Peters P.: “Fussgangerstadt”,
Tugnut & Robertson.: “Making Townscape”
Moughtin, C.& Shirley, P.: “Urban Design- Green Dimensions”,
Hadžimurtezić, A.: “Sarajevo pješački grad”- Masrter/Diplomski rad
Aktuelni dokumenti prostornog uređenja, Planovi zaštite posebnih područja, Svjetski primjeri, autorski projekti.

Nastavne metode:

Teoretski paket, rad u Seminaru, rad u timovima po Temama - oslonjeno na projekat UP6, poželjan je interaktivni rad, a kao dodatni poticaj omogućiti rad u formi Workshop- a

Načini provjere znanja:

Ocjena je kumulativna i sadrži rezultate: Workshopa / Seminarskog rada / Prezentacije, Pismeni ispit.

Arhitektura kao energetski sistem

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta		ARHITEKTURA KAO ENERGETSKI SISTEM				Šifra	01.05.15
Odgovorni nastavnik		Prof. dr. Ahmet Hadrović, dipl. ing.arh.					
Ostali učesnici u nastavi		Asistenti: mr. Amira Salihbegović, dia. i Haris Bradić, dia.					
Godina studija	II	Semestar	III	Status predmeta	IZBORNI	ECTS	2
Nastavni sati (ukupno semestar)	15	Predavanja	15	Vježbe	-		

Preduslovi za pristup predmetu:

Prema Pravilima studiranja

Cilj predmeta:

Predstaviti arhitekturu (urbani ansambl, arhitektonski objekat) kao energetski sistem te razumijevanje značaja relacija između vanjskih utjecaja (inputa) i ljudskih rješenja (outputa) arhitektonskih zadataka.

Očekivani ishodi učenja:

Student bi trebao biti osposobljen da arhitekturu vidi kao jedinstvo njene umjetničke i egzotno-empirijske komponente.

Sadržaj:

Definicija SISTEMA (veličine i karakter sistema). Energija (značaj, izvori – konvencionalni i nekonvencionalni, perspektive). Arhitektonski objekat – odnos volumena i površine granica (faktor oblika). Toplinski gubici i toplinski dobici (specifična rješenja arhitektonskih elemenata i materijalizacije). Moderna i futuristička rješenja (oblikovanje – materijalizacija).

Literatura:

Balcomb, J.Dluglas: *Passive Solar Buildings*, The MITPres, Cambridge, Massachusetts, London, 1992.
Cook, Jeffrey: *Passive Cooling*, The MITPres, Cambridge, Massachusetts, London, 1996.
Granjean, Etienne: *Vohnpysilogee*, Artemis, Turich, 1972.
Hadrović, dr Ahmet: *Arhitektonska fizika*, Drugo izdanje, Acta Architectonica et Urbanistica, Arhitektonski fakultet u Sarajevu, 2010.
Hadrović, dr Ahmet: *Bioclimatic Architecture, Searching for a Path to Heaven*, Booksurge, LLC, North Charleston, SC, USA, 2008.
Larson, Ronald W.: *Implementation of Solar Thermal Tehnology*, The MITPress, Cambridge, Massachusetts, London, 1996.
Matić, dr. Mirko: *Energija i arhitekura*, Školska knjiga, Zagreb, 1988.
Moritz, Karl: *Pravilno i pogrešno*, Gradjevinska knjiga, Beograd, 1075.
Rudolfski, Bernard: *Arhitektura*, Gradjevinska knjiga, Beograd, 1976.
Časopis: *Texhniques & Architecture* (posebni brojevi 291/73, 315/77)
Časopis: *Domus*, *The Japan Architecture*, DBZ

Nastavne metode:

Predavanja sa ukazivanjem na ovisnost ovoga problematiziranja i cjelokupnog envajormenta putem predložaka i uvida u terenu.

Načini provjere znanja:

Praćenje predavanja 5 %
Samostalna (individualna) seminarska radnja 95 %

Detalji i finalizacija suvremenih arhitektonskih konstrukcija

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta		DETALJI I FINALIZACIJA SUVREMENIH ARHITEKTONSKIH KONSTRUKCIJA				Šifra	01.05.28
Odgovorni nastavnik		Doc.dr Dženana Bijedic, dia					
Ostali učesnici u nastavi							
Godina studija	II	Semestar	III	Status predmeta	IZBORNI	ECTS	3
Nastavni sati (ukupno semestar)	30	Predavanja	15	Vježbe	15		

Preduslovi za pristup predmetu:

Cilj predmeta:

Predmet ima za cilj osposobiti studenta da samostalno rješava zahtjevne probleme rješavanja arhitektonskih detalja u svim fazama nastajanja arhitektonsko definiranog prostora.

Očekivani ishodi učenja:

Osposobljavanje studente za integralan, sveobuhvatan pristup radu na konstrukciji arhitektonskog objekta. Razumijevanje teorije veza koje se uspostavljaju između konstruktivnih elemenata, kao i između konstruktivnih sklopova objekta .

Sadržaj:

Funkcija ovojnih konstrukcija/ prepreka i filter; Detalj i sklop; Teorijska osnova pristupa detalju; Teorijska podloga – teorija veza; Pristup rješavanja detalja pri konstruiranja: nenosive konstrukcije (pregradne stijene, spuštene stropovi, dignuti podovi, istaci, nadstrešnice); fasade (nenosive, obložene, obješene, zaštita od sunca) ;otvori (prozori; vrata, svjetlarnici); Izolacije (toplotne, hidroizolacije, zvučne izolacije i akustične obloge) ; finalizacija vanjskih površina

Literatura:

McLeod, V., Detail in Contemporary Residential Architecture, Laurence King Pub., LTD, 2007.
McLeod, V., Detail in Contemporary Landscape Architecture, Laurence King Pub, LTD, 2008.
McLeod, V., Detail in Contemporary Timber Architecture, Laurence King Pub, LTD, 2010.
McLeod, V., Detail in Contemporary Glass Architecture, Laurence King Pub, LTD, 2011.
Peulić, Đ., Konstruktivni elementi zgrada, Croatiaknjiga, Zagreb, 2002.;
Mittag, M., Građevne konstrukcije, Građevinska knjiga, Beograd, 2003.

Nastavne metode:

Predavanja, vježbe, diskusije i individualne konsultacije.

Način provjere znanja:

Izrada i odbrana seminarskog rada.

Rekonstrukcija zidanih objekata

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta	REKONSTRUKCIJE ZIDANIH OBJEKATA				Šifra	01.06.14
Odgovorni nastavnik	Doc. Dr. Amir Čaušević					
Ostali učesnici u nastavi	Doc. Dr. Nerman Rustempašić; V. Ass. Amira Salihbegović; Ass. Nadira Kuljuh					
Godina studija	II	Semestar	III	Status predmeta	IZBORNI	ECTS 3
Nastavni sati (ukupno semestar)	30	Predavanja	15	Vježbe	15	

Preduslovi za pristup predmetu: Položeni ispiti na predmetima Katedre na prethodnim godinama.

Cilj predmeta:

Ovladati metodologijom i vještinama interveniranja na zidanim objektima visokogradnje.

Očekivani ishodi učenja:

Kroz nastavu i rad na predmetu student će usvojiti principe interveniranja i njihovo primjenjivanje u samostalnim projektima - usvojiti načine izražavanja u graditeljstvu; razvijati interes i odgovornost prema struci; upoznati zgradu u cjelini i sve njene bitne dijelove; pristupati znanstveno rješavanju konstrukcija zgrade; stvarati bazu podataka za samostalan rad na razradi nacrt; razvijati samostalnost u rješavanju zadataka; usvojiti principe rješavanja zidanih arhitektonskih konstrukcija i steći znanje njihove primjene na različitim konkretnim zadacima.

Sadržaj:

Metodologija obnove objekata i klasifikacija, uzroci, posljedice i detekcija povreda; Vrste i osobine materijala koji se koriste za nosive elemente zidanih objekata; Metode ispitivanja materijala i konstrukcija – destruktivne i nedestruktivne metode; Dispozicija i gabariti objekata - Preporuke i zahtjevi propisa; Tipovi konstrukcija, materijali, konstruktivni sklopovi i elementi objekata s kraja 19. i početkom 20. stoljeća; Uzroci propadanja, načini i metode sanacije drvenih međuspratnih konstrukcija i plitkih zidanih svodova – pruski svodovi; Predmjer radova, troškovnik, pripremni radovi, tehnološki procesi, organizacija gradilišta i tehničke mjere zaštite kod izvođenja rekonstrukcija objekata; Intervencije u rekonstrukcijama objekata sa tradicionalnim i savremenim materijalima; Mogućnosti razvijanja postojećih gabarita prilikom rekonstrukcije objekata; Arhitektonska fizika kod rekonstrukcija objekata; Rekonstrukcija instalacija; Protupožarna zaštita objekata; Primjeri rekonstrukcija zidanih objekata iz prakse.

Literatura:

Čaušević, A., Konstruktivni aspekti sanacije i rekonstrukcije zidanih objekata visokogradnje, Arhitektonski fakultet, Sarajevo, 2004
Hrnjić, H., Čaušević, A., Skoko, M.; Otpornost materijala (u pripremi)
Čaušević, A.; Rustempašić, N., Salihbegović, A.: Rekonstrukcija zidanih objekata (u pripremi)
Jure Radic i suradnici, Zidane konstrukcije - priručnik, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb, 2007
M. Hrasnica: Seizmička analiza zgrada, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo, 2005
Zorislav Sorić : Zidane konstrukcije I, Hrvatski savez građevinskih inženjera, Zagreb, 1999.

Nastavne metode:

predavanja: usmeni i demonstracijski; video materijali, metoda razgovora, demonstracije, usmenog izlaganja

način vježbi: demonstracijski i konsultacijski

Načini provjere znanja:

Verifikacija znanja studenata vrši se putem seminarskog rada na zadatu temu. Priprema za ispit vrši se na osnovu predavanja i vježbi, kao i na osnovu popisa literature koju nastavnici i saradnici preporučuje na početku izvođenja nastave.

Opis programa izbornih modula za III semestar II ciklusa studija

Primjena kompleksne geometrijske koncepcije u arh. projektovanju

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta	PRIMJENA KOMPLEKSNE GEOMETRIJSKE KONCEPCIJE U ARHITEKTONSKOM PROJEKTOVANJU-MODUL				Šifra	01.01.10
Odgovorni nastavnik	Prof.dr. Rada Čahtarević					
Ostali učesnici u nastavi						
Godina studija	II	Semestar	III	Status predmeta	IZBORNI MODUL	ECTS 10
Nastavni sati (ukupno semestar)	90	Predavanja	30	Vježbe	30+30	

Preduslovi za pristup predmetu: Nema preduslova

Cilj predmeta:

Cilj nastave na modulu je priprema za izradu master projekta kao završnog diplomskog rada, kroz samostalan rad u kome student povezuje sva prethodno stečena znanja i vještine, uz pomoć mentora i konsultanata. Cilj ovog specifičnog modula je primjena teoretskih aspekata geometrije kompleksnih sistema i istraživanje mogućnosti koje pruža u oblikovanju prostora i arhitektonskom projektovanju.

Očekivani ishodi učenja:

Od kandidata se očekuje da pronađu svoja originalna stanovišta i da svoja opća teoretska i stručna znanja pretoče u prijedloge idejnih rješenja, kroz istraživanje realizacije potencijala novih teorijskih principa i tehnoloških mogućnosti vezanih za kompleksne geometrijske koncepcije, kao tematskog konceptualnog okvira primijenjenog u radu na realnom složenom arhitektonskom projektu.

Sadržaj:

Na osnovu otvorenog prostornog i tematskog okvira zadatog od strane mentora, student odabire aspekt istraživanja i postavlja programsku strukturu projekta. Student treba da definiše projektni zadatak /tezu/, na osnovu kojeg će pristupiti realizaciji projekta. Potenciran je odnos teze prema savremenim tendencijama i kretanjima u arhitekturi, baziranim na novim prostornim koncepcijama, kompleksnoj dinamičkoj morfologiji i kompjutacijskoj paradigmi, kao i kritička svijest kroz analizu specifičnih savremenih tokova u arhitekturi.

Pristup metodologiji arhitektonske projektantske problematike baziran je na dinamičkim odrednicama geometrijskog koncepta, digitalizaciji prostorne forme uz primjenu kompleksne prostorne matrice, dinamičke morfološke geneze ili organske prostorne organizacije bazirane na informacijsko-formalnoj determinaciji i digitaliziranom izrazu kompleksne forme, kao konceptualnog okvira na koje se projekat oslanja.

Rad podrazumijeva istraživanje i definisanje projektnog zadatka /pisanu tezu/, koja će se u daljem radu moći razviti kao diplomski magistarski rad.

Literatura:

Anzalone, Phillip and Clarke, Cory (2003) Architectural Applications of Complex Adaptive Systems, Crossroads of Digital Discourse [Proceedings of the 2003 Annual Conference of the Association for Computer Aided Design In Architecture / Indianapolis (Indiana) 24-27 October 2003, pp. 325-335

Cook Peter, Oosterhuis Kas, Architecture Goes Wild, Uitgeverij 010 Publishers, Rotterdam, 2002.

Dostupno na :[http:// books.google.ba/books](http://books.google.ba/books)

Čahtarević Rada, Geometrija kompleksnosti u arhitekturi, AGDprofi br. 13. 2006. str. 56-63

Čahtarević Rada, Geometrijska determinacija organske forme u arhitekturi 1 i 2, AGDprofi br. 22. 2007. str 64-71.; AGDprofi br.23. str. 54-60. .

Čahtarević Rada, Univerzalnost kompleksnosti, Od geometrijskoga prostornog koncepta modernizma do suvremene arhitektonske forme, Prostor, Zagreb, 1[35] 16[2008] ,64-75 <http://www.arhitekt.hr/prostor/Lists/lanci/DispForm.aspx?ID=405>

Herr Christiane M., Generative Architectural Design and Complexity Theory, International Conference on Generative Art, Politecnico di Milano University, 2002.

Jencks Charles, The architecture of the jumping universe, : How complexity science is changing architecture and culture, Academy Editions, (1997.)

Nastavne metode:

Individualni mentorski rad sa studentima

Načini provjere znanja:

Kandidat brani postavljenu tezu pred mentorom nakon devetog semestra nastave, i tek nakon njenog odobrenja prelazi na realizaciju konkretnog projekta.

Zaštita kulturno-historijskih cjelina i objekata

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta	ZAŠTITA KULTURNO HISTORIJSKIH CJELINA - MODUL				Šifra	01.02.24.
Odgovorni nastavnik	Prof.dr Amir Pašić					
Ostali učesnici u nastavi	Saradnici na katedri i specijalisti vezani za specifične potrebe rada					
Godina studija	II	Semestar	III	Status predmeta	IZBORNI MODUL	ECTS 10
Nastavni sati (ukupno semestar)	90	Predavanja	30	Vježbe	60	

Preduslovi za pristup predmetu: Poznavanje engleskog jezika i kompjuterskih grafičkih programa.

Cilj predmeta:

Doprinos očuvanju i razvoju kulturno-historijskog naslijeđa Bosne i Hercegovine putem rada na urbanim lokalitetima spomeničkog karaktera u Bosni i Hercegovini. Projekti urbanog razvoja i zaštite historijskih gradskih cjelina, te upoznavanje sa aktuelnim svjetskim trendovima na očuvanju svjetske kulturne baštine registrovane na Listi svjetskog naslijeđa UNESCO-a. Lokacije za rad se odnose na historijska jezgra gradova u Bosni i Hercegovini.

Očekivani ishodi učenja:

Osposobljavanje studenata za rad na međunarodnim projektima in oblasti očuvanja i razvoja historijskih cjelina.

Sadržaj:

Pripremna faza: Upoznavanje sa metodologijom rada, doktrinama UNESCO-a, način obrade i pripreme dokumentacije. Uvodna predavanja – Grad Mostar, svjetski primjeri; Analitička faza: individualni odabir lokacija, arhitektonski snimak stanja na terenu sa ID kartonima i kartama; Faza sinteze: Valorizacija i evaluacija prikupljenih podataka, odabiri mikrolokacija i istraživanje i priprema programskog zadatka.

Literatura:

Dokumenti postavljeni od strane predmetnog nastavnika na website: www.infiarch.ba
Tekstovi predavanja pripremljeni od strane predmetnog nastavnika dostavljeni studentima u elektronskoj formi na njihove e-mail adrese.
Dokumenti Komisije za očuvanje kulturnog naslijeđa Bosne i Hercegovine
INTERNET, UNESCO deklaracije
Mostar Nomination File

Nastavne metode:

Individualni rad sa studentima.

Načini provjere znanja:

Analitički dio projekta - grafički rad sa obrazloženjem i prezentacijom 100%.

Intervencije u ambijentalnim cjelinama - metode zaštite grad. naslijeđa

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta		INTERVENCIJE U AMBIJENTALNIM CJELINAMA – METODE ZAŠTITE GRADITELJSKOG NASLIJEĐA				Šifra	01.02.30
Odgovorni nastavnik		Doc dr Lemja Chabbouh Akšamija					
Ostali učesnici u nastavi							
Godina studija	II	Semestar	III	Status predmeta	IZBORNI MODUL	ECTS	10
Nastavni sati (ukupno semestar)	90	Predavanja	30	Vježbe	60		

Preduslovi za pristup predmetu: Nema preduslova.

Cilj predmeta:

Doprinos očuvanju i razvoju kulturno-historijskog naslijeđa Bosne i Hercegovine putem rada na objektima i lokalitetima spomeničkog karaktera u Bosni i Hercegovini, koji zahtijevaju intervencije po metodologiji zaštite graditeljskog naslijeđa. Osposobljavanje studenata za rad na međunarodnim projektima u oblasti očuvanja graditeljskog naslijeđa. Upoznavanje sa aktuelnim svjetskim trendovima na očuvanju svjetske kulturne baštine registrovane na Listi svjetskog naslijeđa UNESCO-a. Upoznavanje sa tradicionalnim vrijednostima nacionalne baštine i provedba istraživačke i dokumentacione faze sa izradom feasibility studije na konkretnim zadacima, baziranim na graditeljskoj baštini BiH.

Očekivani ishodi učenja:

Proces nastave rezultira analitičkom fazom izrade diplomskog zadatka i upoznavanjem studenata sa procesom metodologije zaštite graditeljskog naslijeđa..

Sadržaj:

(3 Sedmice) pripremna faza za izbor individualnih zadataka: analitička faza projekta (evidentiranje, definiranje i valoriziranje šireg prostora); odabir metoda i metodologije rada; (12 Sedmica) rad na idejnom projektu: elaboracija usvojenih informacija sa zadane lokacije; prezentacija usvojenih znanja.

Literatura:

Brock, Guiliani, Moiescu, Il centro antico di Capua, Marsilio Editore, Padova, 1972.
Carbonara, G., Tesi di Restauro (1982-1985), Università degli studi di Roma "La Sapienza", Roma, 1986.
Carbonara, G., Iole Pietrafitta Franca, Dieci Tesi di Restauro (1970-1981), Università degli studi di Roma "La Sapienza", Roma, 1986.
Marasović, T., Aktivni pristup graditeljskom nasljeđu, Sveučilište u Splitu, Split, 1985.
Marasović, T., Zaštita graditeljskog naslijeđa, Društvo konzervatora Hrvatske, Zagreb, 1983.
Pane, R., Citta antiche edilizia nuova, Edizione Scientifiche Italiane, Napoli, 1959.
Protection et animation culturelle des monuments, sites et villes historiques en Europe, Commission allemande pour l'UNESCO, 1980.
Zevi, B., Znati gledati arhitekturu, Zagreb, Naklada Lukom, 2000.

Nastavne metode:

Studenti u grupi od šest osoba individualno razvijaju projekat.

Obzirom na ciljeve predmeta, studenti trebaju posjedovati aktivno znanje engleskog jezika i znanje arhitektonskih kompjuterskih softvera.

Predavanja i interaktivna analiza svih aspekata projekta.

Načini provjere znanja:

Projekat - analitički dio sa prijedlozima i prezentacija - 100%.

Arhitektonske intervencije u historijskom urbanom kontekstu

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta		ARHITEKTONSKE INTERVENCIJE U HISTORIJSKOM URBANOM KONTEKSTU - MODUL				Šifra	01.02.37
Odgovorni nastavnik		Doc.dr.Aida Idrizbegović Zgonić					
Ostali učesnici u nastavi		Saradnici sa Katedre					
Godina studija	II	Semestar	III	Status predmeta	IZBORNI MODUL	ECTS	10
Nastavni sati (ukupno semestar)	90	Predavanja	30	Vježbe	60		

Preduslovi za pristup predmetu: Nema preduslova

Cilj predmeta:

Osposobljavanje studenata za samostalan rad na arhitektonskim intervencijama unutar historijskog konteksta od restauracije i rekonstrukcije objekata pa do interpolacije novih struktura.

Očekivani ishodi učenja:

Studenti će biti osposobljeni za analizu i valorizaciju konteksta i projektovanje u kompleksnim uslovima urbanog historijskog tkiva.

Sadržaj:

Pripremna faza: Uvodna predavanja, metodologija zaštite objekata i ambijentalnih cjelina; Analitička faza: individualni odabir lokacija, arhitektonski snimak stanja na terenu sa Identifikacionim kartonima i kartama postojećeg stanja; Faza sinteze: Valorizacija i evaluacija prikupljenih podataka, odabiri mikrolokacija; Istraživanje i priprema programskog zadatka; Izrada elaborata kao pripreme za projektantsku fazu diplomskog rada.

Literatura:

Brent, B, C, Arhitektura u Kontekstu, IRO Gradjevinska knjiga, Beograd (Belgrade), 1985
Ballard Bell, V, Materials for Architectural Design, Laurence King Publishing Ltd, UK, London, 2006
Feilden, M.B, Conservation of Historic Buildings, Reed Publishing, Frampton, NY, 1994
Kenneth, E, Towards a Critical Regionalism, Six Points for an Architecture of Resistance, In The Anti-Aesthetic: Essays on
Marasović, T, Aktivni pristup graditeljskom nasljeđu, Sveučilište u Splitu, Split, 1985
Marasović, T, Zaštita graditeljskog nasljeđa, Društvo konzervatora Hrvatske, Zagreb, 1983
Norberg-Schulz, C, Genius Loci: Towards a Phenomenology of Architecture, 1980
Pearce, D, Conservation Today, Butler and Tanner, London, 1989
Stan, A, Points and Lines; Diagrams and Projects for the City; Princeton Architectural Press, 1999
Dokumentacija UNESCO-a, ICOMOS-a,

Nastavne metode:

Individualni rad sa studentima.

Načini provjere znanja:

Analitička faza grafički prilozi – 100%

Arhitektura posebne namjene i stanovanje

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta		ARHITEKTURA POSEBNE NAMJENE:				Šifra	01.03.33
Odgovorni nastavnik		Doc. Sead Gološ, dipl. ing. arh.					
Ostali učesnici u nastavi							
Godina studija	II	Semestar	III	Status predmeta	IZBORNI MODUL	ECTS	10
Nastavni sati (ukupno semestar)	90	Predavanja	30	Vježbe	60		

Preduslovi za pristup predmetu: Nema

Cilj predmeta:

Omogućiti svakom kandidatu da izabere projektantski ili teoretski zadatak u okviru najšire problematike stanovanja

- višestambene zgrade različite tipologije + integralni sadržaji (prostori socijalizacije; rekreacije; servisi; poslovno-komercijalni sadržaji, garaže...)
- individualne i rezidencijalne zgrade
- objekti socijalnog standarda (dječije ustanove, đlački i studentski domovi, objekti za stare osobe, sigurne kuće, samostani, domovi za maloljetne delikventne, zatvori...)
- objekti privremenog stanovanja i ugostiteljstva (hoteli, moteli, hosteli, turistička naselja, kampovi....
- objekti različitog sadržaja – po prijedlogu studenta

Očekivani ishodi učenja:

Ovladavanje metodologijom programiranja i projektovanja određenih vrsta objekata.

Sadržaj:

Programski aspekti definisanja zadatka koji je kandidat odabrao:

Identifikacija postojećeg stanja: prostorno-fizički kontekst: (prirodni i artificijelni), klimatske karakteristike (insolacija, ruža vjetrova, padavine), prirodna morfologija (teren-nagib-nosivost-vegetacija...), urbana morfologija (sistem izgradnje- gustine-matrica....., saobraćaj: pješački, kolski -u kretanju, u mirovanju, opremljenost kom.infrastrukturuom, kulturološki (društveni, ekonomski) kontekst, socio-kulturni uslovi (potrebe, interesi, vrijednosti), socijalni kontakti, arhitektonsko projektantski dio definisanja programa, konstruktivni dio, fizikalni dio

Literatura:

Ovisna o odabranom zadatku

Nastavne metode:

Svaki kandidat predlaže temu iz oblasti koju odobrava mentor i rad se odvija individualno kroz predavanja, diskusije, korekcije, uključivanje drugog nastavnog osoblja, terenski rad, rad u workshopu itd.

Načini provjere znanja:

Ocjenjivanje ukupnih aktivnosti kandidata, analitičkog dijela rada i stepena dovršenosti arhitektonskog koncepta uz zaključak da li on može prerasti u diplomski rad ili ne.

Ukoliko koncept arhitektonskog rješenja bude prihvaćen, predstavljaće uvod u diplomsku radnju.

Alternativno: studentu se omogućava izbor nove teme za diplomski rad.

Arhitektura posebne namjene i stanovanje

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta		ARHITEKTURA POSEBNE NAMJENE I STANOVANJE - MODUL			Šifra	01.03.34
Odgovorni nastavnik/ci		Prof. Ognjenka Finci				
Ostali učesnici u nastavi		Po potrebi se uključuju konsultanti - specijalisti graničnih oblasti iz prakse, sa Arhitektonskog fakulteta i drugih fakulteta Univerziteta. iz prakse prema specifičnosti teme kojom se kandidat bavi				
Godina studija	II	Semestar	III	Status predmeta	IZBORNI MODUL	ECTS
Nastavni sati (ukupno semestar)	90	Predavanja	30	Vježbe	60	

Preduslovi za pristup predmetu:

Obzirom na ograničeni broj studenata po jednom mentoru u Modulu / prema Odluci NNV - maksimalno pet (5) studenata /, kriteriji za selektiranje studenata za Modul: Arhitektura posebne namjene i stanovanje, vrši se na osnovu postignutog uspjeha na predmetima Katedre za projektovanje, / posebno na predmetima Projektovanje 2., 3. i 4. i izbornim predmetima : Prostori specifičnog stanovanja i Objekti za djecu predškolskog uzrasta/.

Cilj predmeta:

Uvođenje studenta u metodologiju izrade kompleksnih projektantskih zadataka unutar oblasti koje se izučavaju unutar Modula: ARHITEKTURA POSEBNE NAMJENE I STANOVANJE. Teorijsko i praktično uvođenje studenta u analitički i sveobuhvatni istraživački rad koji je neophodan uvod u praktični dio diplomskog-magistarskog rada u IV semestru.

Očekivani ishodi učenja:

Uspješna aplikacija teorijskih znanja i stručnih kompetencija stečenih u predhodnom ciklusu studija iz odabrane oblasti, uz korištenje neophodnog instrumentarija metodologije istraživačkog rada, kako bi se stvorile pretpostavke koje bi u fazi razrade rada bile relevantna teorijska osnova na kojoj će se bazirati i razvijati arhitektonski projekat – praktični dio diplomskog / magistarskog rada, u narednom semestru.

Sadržaj:

ARHITEKTURA POSEBNE NAMJENE : / integrirani sadržaji - kompleksni i hibridni objekti / TURIZAM – UGOSTITELJSTVO - ZABAVA – KULTURA – EDUKACIJA: Objekti privremenog stanovanja i ugostiteljstva različite kategorije i tipologije: *hoteli, moteli, hosteli; specifične turističko ugostiteljske formacije: „mega“ hoteli, turistička i hotelska naselja, banjsko-klimatska odmarališta, wellness i spa centri, marine, kampovi; objekti podrške eko turizmu; objekti podrške ekstremnom turizmu; objekti podrške religijskom turizmu; koncept hoteli...* Integrirani i individualni objekti ugostiteljstva, zabave i rekreacije različite tipologije: *gastronomski cetri, restorani, kavane, pivnice, barovi, klubovi, kockarnice, diskoteke...* PROSTORI SPECIFIČNOG STANOVANJA : *Domovi penzionera i drugi oblici smještaja starih osoba; Prihvatališta za zbrinjavanje starih i iznemoglih lica; Hospisi; Azili za beskućnike; Studentsko i đačko stanovanje; Samostani i sjemeništa - Medrese i tekije - Manastiri; Objekti za djecu i omladinu bez roditeljske skrbi i „kuća na pola puta“ ; Domovi za osobe sa specijalnim potrebama – stanovanje uz podršku; Sigurne kuće – smještaj za osobe izložene nasilju u obitelji; „Komune“ za rehabilitaciju i resocijalizaciju ovisnika; Domovi za resocijalizaciju maloljetnih delinkvenata; Penitencijarni objekti: Kazneno – popravne ustanove za punoljetne osobe – zatvori; STANOVANJE: Stambene zgrade različite tipologije: individualne i rezidencijalne zgrade; tipologije tzv. prelaznih formi stanovanja / od individualnog do višestambenog /; višestambene zgrade različite tipologije + *integrirani sadržaji : prostori socijalizacije – edukacije, rekreacije – servisi - poslovno komercijalni sadržaji....**

Literatura:

Sva literatura navedena za predmete: PROJEKTOVANJE 2., 3. i 4., PROSTORI SPECIFIČNOG STANOVANJA, OBJEKTI ZA DJECU PREDŠKOLSKOG UZRASTA, kao i literatura iz graničnih oblasti, prema preporuci mentora– voditelja Modula i specijalista konsultanata , relevantna za rad na temi koju student istražuje.

Nastavne metode: Nastava se realizira kroz predavanja, debate, seminare, praktični rad i individualne konsultacije mentor – student. Predavanja i seminari organiziraju se prema odabranim temama. Nastava u trajanju od 6 školskih sati koncentriranih u sedmici, odvija se kroz samostalni rad studenta na odabranoj temi koju sukcesivno prezentira pred mentorom i ostalim studentima u Modulu. Kroz interaktivnost, diskusiju i date sugestije , propitaju se predložena rješenja i stiču nova znanja.

Načini provjere znanja: Ocjena istraživačkog dijela rada i prijedlog idejnog koncepta rješenja, kao i vrednovanje učešća u svim oblicima rada koji se u toku semestra realiziraju u Modulu.

Javne zgrade

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta		JAVNE ZGRADE			Šifra	01.03.34
Odgovorni nastavnik/ci		Doc.dr.sc. Adnan Pašić, Doc.mr.sc. Mevludin Zečević				
Ostali učesnici u nastavi		asistent Senaida Halilović				
Godina studija	II	Semestar	III	Status predmeta	IZBORNI MODUL	ECTS
Nastavni sati (ukupno semestar)	90	Predavanja	30	Vježbe	60	

Preduslovi za pristup predmetu: Ispunjavanje obaveza iz prethodnog semestra.

Cilj predmeta:

Upoznavanje sa teorijskim osnovama i sticanje znanja i vještina za učešće u planiranju, programiranju i arhitektonskom projektovanju javnih zgrada.

Očekivani ishodi učenja:

Razumijevanje teoretskih osnova i osposobljenost za učešće u planiranju, programiranju, arhitektonskom projektovanju i kontroli projekata javnih zgrada.

Sadržaj:

Geneza i razvoj arhitekture javnih zgrada; Planiranje javnih zgrada; Urbanističko-arhitektonski i ambijentalni aspekti planiranja javnih zgrada; Prostorno-funkcionalne grupe i prostorne konfiguracije javnih zgrada; Arhitektonsko programiranje zgrada javnih zgrada; Analiza arhitektonskih tipova i funkcionalno-prostornih sklopova javnih zgrada; Elementi opreme i ambijentalni aspekti enterijerskog uređenja javnih zgrada; Servisni i instalacijski sistemi javnih zgrada; Savremeni arhitektonski koncepti javnih zgrada; Rad u arhitektonskom projektnom studiju sa prezentacijom i diskusijom razvoja arhitektonskih idejnih rješenja.

Literatura:

Sva literatura navedena u syllabusima svih predmeta kabineta Javne zgrade (Projektiranje 5-administracija, Projektiranje 6-obrazovanje, Projektiranje 7-sport, Zgrade za kulturu 1 i 2, Objekti zdravstvene zaštite, Arhitektonska konceptualizacija i arhitektonsko obrazovanje)

Nastavne metode:

1 PREDAVANJA – EX CATEDRA / MULTIMEDIJA
2 RAD U STUDIJU – INDIVIDUALNI ZADACI / RAD POD NADZOROM
3 SAMOSTALNI RAD

Načini provjere znanja:

Znanje studenata se ocjenjuje preko uspješno izrađenih praktičnih zadataka (70% od ukupne ocjene); Projektni zadaci, seminari, terenski rad, prezentacije, obrane projekta (30% od ukupne ocjene).

Enterijeri i dizajn

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta		ENTERIJERI I DIZAJN				Šifra	01.03.35
Odgovorni nastavnik		Doc.dr.Erdin Salihović					
Ostali učesnici u nastavi							
Godina studija	II	Semestar	III	Status predmeta	IZBORNI MODUL	ECTS	10
Nastavni sati (ukupno semestar)	90	Predavanja	30	Vježbe	60		

Preduslovi za pristup predmetu:

U slučaju prijavljivanja većeg broja kandidata, prednost imaju studenti sa višim prosjekom ocjena iz predmeta Enterijeri i dizajn 1, 2 i 3, te izbornih predmeta Katedre.

Cilj predmeta:

Teoretsko i praktično upoznavanje studenta sa kompleksnom tematikom izbornog modula koji obuhvata analitički i sveobuhvatni istraživački rad. Ovakvo konceptualno istraživanje postaje organskim dijelom aplikativnog diplomskog rada u nastupajućem semestru.

Očekivani ishodi učenja:

U okviru izbornog modula-Enterijeri i dizajn, odabrana tematika istraživanja, ciljevi rada i korištene naučne metode vode ka očekivanim rezultatima, seminarskom radu-projektu, u kojem će se jasno naglasiti značaj i doprinos kandidata u istraživanoj oblasti izbornog modula.

Sadržaj:

Projekat rekonstrukcije i adaptacije enterijera postojećeg objekta javnog ili stambenog karaktera za novu ili postojeću namjenu; Enterijer novoprojektovanog objekta javnog ili stambenog karaktera; Projekat izložbenih štandova određene namjene na domaćim ili međunarodnim sajmovima; Projekat scenografije u zatvorenom ili otvorenom prostoru za određenu manifestaciju kulturnog karaktera; Projekat enterijera sadrži i segment dizajna odabrane unutrašnje opreme i elemenata namještaja.

Literatura:

Uz nabrojenu okvirnu literaturu na predmetima katedre za Enterijer i dizajn, koristi se aktuelna literatura vezana za odabranu užu tematiku izbornog modula.

Nastavne metode:

Rad u seminaru i prezentacija seminarskog rada - projekta kandidata uz aktivno učešće i diskusiju.

Načini provjere znanja:

Ocjena finalnog seminarskog rada-projekta i angažman kandidata

Enterijeri i dizajn

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta	ENTERIJERI I DIZAJN - MODUL				Šifra	01.03.35
Odgovorni nastavnik	Prof. mr. Hajrudin Zagora, dipl. ing. arh.					
Ostali učesnici u nastavi						
Godina studija	II	Semestar	III	Status predmeta	IZBORNI MODUL	ECTS
Nastavni sati (ukupno semestar)	90	Predavanja	30	Vježbe	60	

Preduslovi za pristup predmetu: Nema

Cilj predmeta:

Analitička procedura i idejno enterijersko rješenje

Očekivani ishodi učenja:

Savladavanje problematike na sinteznom radu iz oblasti enterijera i dizajna arhitektonske opreme..

Sadržaj:

Enterijeri i dizajn; enterijersko rješenje novoprojektovanih arhitektonskih sadržaja; enterijersko rješenje u slučaju nove namjene arhitektonskog prostora; intervencije enterijerske adaptacije i rekonstrukcije vrijednih objekata iz stilskih razdoblja; scenografije; dizajn arhitektonske opreme

Literatura:

U ovisnosti o tematici zadatka

Nastavne metode:

Izvođenje modula podrazumjeva rad na zadatku u formi vježbi u sali 302 u trajanju od 6h u jednom danu sedmično (srijedom).

Načini provjere znanja:

Provjera znanja se vrši kroz dijalog s kandidatom i konsultacije na zadatku. Ukoliko idejni projekat arhitektonskog rješenja bude prihvaćen, predstavljaće uvod u diplomsku radnju. Alternativno studentu se omogućava izbor nove teme za diplomski rad.

Privredne zgrade

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta		PRIVREDNE ZGRADE - MODUL				Šifra	01.03.36
Odgovorni nastavnik		prof. dr. Emir Fejzić, dipl. ing. arh.; doc. mr. Sabrija Bilalić, dipl. ing. arh.					
Ostali učesnici u nastavi							
Godina studija	II	Semestar	III	Status predmeta	IZBORNI MODUL	ECTS	10
Nastavni sati (ukupno semestar)	90	Predavanja	30	Vježbe	60		

Cilj predmeta:

Omogućiti svakom kandidatu ponaosob, da izabere projektantski ili teoretski zadatak iz oblasti koje pokriva Kabinet za Privredne zgrade. To su uglavnom objekti koji se bave problematikom javnog garažiranja putničkih automobila, zatim sve vrste industrijskih objekata, sve vrste poljoprivrednih objekata, objekata namijenjenih za trgovinu, zatim saobraćajni objekti kao što su aerodromi, marine, železničke stanice, autobuske stanice, terminali za autobuski željeznički i druge vidove saobraćaja, interchange moduli, zatim objekti namijenjeni za sajmišta, autoservisni pogoni, servisi i saloni auomobila, hibridni objekti itd. Svaki kandidat predlaže temu svog rada, koju odobrava mentor. Mentor predlaže i druge članove nastavnog osoblja, koji kandidatu mogu pružiti pomoć prilikom izrade odobrene teme.

Očekivani ishodi učenja:

Savladavanje metodologije i individualna izrada programsko-analičkog dijela odabranog arhitektonskog projekta, sa naučno-istraživačkim i aplikativnim dijelom (idejno rješenje) ili izrada odabranog programsko-analičkog odgovarajućeg teoretskog rada, u suradnji sa mentorom i konsultantima po oblastima relevantnim za područje rada i istraživanja, te prerastanje odabrane teme u završni Diplomski rad.

Sadržaj:

Predmet je koncipiran kao sinteza istraživačkog i praktičnog rada u arhitektonskom projektnom studiju sa diskusijama i završnom prezentacijom idejnog rješenja. Unutar rada na naučno-istraživačkom dijelu, studenti se upoznaju sa metodologijom ovakve vrste rada, koja se konkretno odnosi na odabranu temu iz oblasti Privrednih zgrada. Aplikativni dio podrazumijeva istraživanje vezano za konkretnu lokaciju i zadatak, te izradu programsko-idejnih arhitektonskih rješenja, sa svim elementima potrebnim za adekvatno prezentiranje rada.

Literatura:

Relevantna za odobranu temu i po preporuci mentora.

Nastavne metode:

Rad sa svakim kandidatom ponaosob, ne temu koju predlaže kandidat a odobrava mentor, kroz predavanja, diskusije, korekcije, uključivanje drugog nastavnog osoblja koji su relevantni za specifičnu oblast, rad pod nadzorom, samostalan rad, terenski rad, rad u workshopu itd.

Načini provjere znanja:

Ocjena mentora koja može biti: Nisu ispunjene obaveze; Ispunjene obaveze, ali rad ne može prerasti i završni Diplomski rad; Ispunjene obaveze i rad može prerasti i završni Diplomski rad.

Stambeni objekti unutar arhitektonski specifičnog urbanog okružja

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM

Ciklus studija: II

Naziv predmeta	STAMBENI OBJEKTI UNUTAR ARHITEKTONSKI SPECIFIČNOG URBANOG OKRUŽJA				Šifra	01.03.39	
Odgovorni nastavnik	Doc. dr Nina Ugljen Ademović, dipl.ing.arh.						
Ostali učesnici u nastavi	Viši ass. MSc Elša Turkušić, dipl.ing.arh., Ass. MSc Senka Ibrišimbegović, dipl.ing.arh.						
Godina studija	II	Semestar	III	Status predmeta	IZBORNI MODUL	ECTS	10
Nastavni sati (ukupno semestar)	90	Predavanja	30	Vježbe	30+30		

Preduslovi za pristup predmetu: Ispunjeni uvjeti za upis u III semestar II ciklusa studija.

Cilj predmeta:

Educiranje studenata za uspješno rješavanje kompleksnih projektantskih zadataka - projektiranja stambenih zgrada unutar arhitektonski specifičnih urbanih cjelina, kroz proces istraživanja, analize i valorizacije postojećih arhitektonskih struktura (u funkcionalnom i estetskom smislu), koji će kao rezultat dati suvremenu arhitektonsku strukturu koja doprinosi usklađivanju prostornih odnosa. Usmjeravanje studenata ka teoretskom pristupu i znanstvenom sagledavanju problema.

Očekivani ishodi učenja:

Savladavanje metodologije izrade naučno-istraživačkog rada, te njena pravilna primjena na konkretnom slučaju, kroz sintezu teoretskog i grafičkog dijela rada (idejni projekt).

Sadržaj:

Predmet je koncipiran kao sinteza istraživačkog i praktičnog rada. Unutar rada na istraživačkom dijelu, studenti se upoznaju sa metodologijom ovakve vrste rada, koja ispituje diskurs arhitekture od same definicije do uže problematike - interpolacije novih arhitektonskih struktura u postojeće okružje. Praktični dio rada rezultanta je prvog dijela prezentirana kroz idejni projekt i adekvatno je prezentirana.

Literatura:

Brolin, C. B., Arhitektura u kontekstu (Naslov originala: Architecture in Context. Prevod: D. Jauković). Iro Građevinska knjiga, Beograd, 1985
 Colquhoun, A., Collected Essays in Architectural Criticism. Black Dog Publishing, London, UK, 2009
 Forty, A., Words and Buildings, A Vocabulary of Modern Architecture. Thames & Hudson, New York, 2000
 Frampton, K., Moderna arhitektura - kritička povijest (Naslov originala: Modern Architecture: Critical History. Prevod: T. Tot). Globus zakladni zavod, Zagreb, 1992
 Giedion, S., Prostor, vrijeme, arhitektura (Naslov originala: Raum, Zeit, Architektur). Građevinska knjiga, Beograd, 1969
 Ghirardo, D., Architecture After Modernism. Thames and Hudson Ltd, 1996
 Ivančević, R., "Staro" i "novo" u arhitekturi i urbanizmu. Život umjetnosti br. 5, Zagreb, maj 1967
 Ivančević, R., Interpolacija: Međuvrijednost među vrojednostima ili krivotvorina. Arhitektura br. 184-185, Zagreb, maj 1983
 Ivančević, R., Radijus ozračja spomenika, znanstveni rad, 1996
 Jencks, C., Architecture 2000 and Beyond. Wiley- Academy, West Sussex, 2000
 Radović, R., Savremena arhitektura – između stalnosti i promena ideja i oblika. "Stylos", Novi Sad, 1998
 Silobrčić, V., Kako sastaviti, objaviti i ocijeniti znanstveno djelo. Medicinska naklada, Zagreb, 1998
 Ugljen-Ademović, N., Vrednovanje starog i novog - sistematično proučavanje starog da bi se moglo izraditi kreativno novo - magistarski rad. Ljubljana, 2002
 Ugljen-Ademović, N., Dvojnost pristupa problemu integriranja novog u postojeće u arhitektonskom oblikovanju - doktorski rad, 2007
 Ugljen-Ademović, N., Kritika - stimulans arhitektonskoj ideji, Dobra knjiga d.o.o, Sarajevo, 2012.
 Zelenika, R., Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela. Ekonomski fakultet u Rijeci, Rijeka, 1998
 stručni arhitektonski časopisi

Nastavne metode:

Nastava se odvija kroz predavanja i konsultacije (grupne ili individualne), koje podrazumijevaju stjecanje saznanja o teoretskom pristupu radu i rad na grafičkim priložima.

Načini provjere znanja:

Provjera znanja vrši se na osnovu kontinuiranog rada na priložima, uz ispunjavanje danih rokova za pojedine faze rada.

Urbanističko planiranje i projektiranje

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta	URBANISTIČKO PLANIRANJE I PROJEKTOVANJE - MODUL				Šifra	01.04.26
Odgovorni nastavnik	Doc. dr Nihad H. Čengić					
Ostali učesnici u nastavi	V. ass. dr Jasenka Čakarić, ass. Nasiha Pozder, ass. mr Pavle Krstić					
Godina studija	II	Semestar	III	Status predmeta	IZBORNI MODUL	ECTS 10
Nastavni sati (ukupno semestar)	90	Predavanja	30	Vježbe	30+30	

Preduslovi za pristup predmetu: u skladu sa Pravilima AFS.

Cilj predmeta:

Sticanje znanja i vještina naučno-istraživačkog rada i urbanističko-projektantskog planiranja i programiranja, te primjena na izabranom slučaju iz oblasti turizma.

Očekivani ishodi učenja:

Odgovornost za vlastiti rad i sposobnost samokritičnosti u vezi s tim; Sposobnost primanja raznih izvora informacija (tekstualnih, numeričkih, verbalnih i grafičkih) i reagiranja na njih; Razumijevanje metoda istraživanja i pripreme rezimea za projekat dizajna; Sposobnost kreiranja urbanističkog dizajna/projekata koji ispunjavaju i estetske i tehničke uslove; Razumijevanje odnosa između ljudi i objekata i između objekata i njihove okoline i potrebe da se objekti i prostori između njih povezuju sa ljudskim potrebama i mjerilom; Sposobnost rada sa visokim stepenom autonomije; Sposobnost odgovarajućeg komuniciranja pismeno, usmeno i grafički; Sposobnost ocjenjivanja dokaza i izvlačenja odgovarajućih zaključaka

Sadržaj:

Programom modula su predviđene teme iz oblasti: (M1) urbanističko planiranje i projektovanje i (M2) urbanističko planiranje (naučno istraživački rad).

MODUL 1 – Urbanističko planiranje i projektovanje. Međunarodni akademski projekat „Međugorje 2060“ u saradnji AFS i NTNU Trondhajn, uz učešće studenata i nastavnika sa oba fakulteta.

MODUL 1.2 – Urbanističko planiranje i projektovanje. Turizam i rekreacija – turističko naselje Neum – Klek.

MODUL 1.3 – Urbanističko planiranje i projektovanje. Slobodan izbor teme.

MODUL 2 – Urbanističko planiranje (naučno istraživački rad). Međunarodni projekat PROPOCON – bespravna gradnja.

MODUL 2.1 – Urbanističko planiranje (naučno istraživački rad). Slobodan izbor teme.

Literatura:

U ovisnosti o izabranoj temi rada na Modulu, nastavnik će dati upute o izboru literature. Dodatno, od studenta se očekuje da izgradi kapacitete da samostalno istražuje izvore literature.

Nastavne metode:

Predavanja i diskusija, samo-učenje, rad u seminaru, radionica, rad na terenu.

Načini provjere znanja:

(1) Izrada teoretsko-programskog urbanističko-projektnog zadatka za izabranu oblast-lokaciju, u skladu sa generalnim konceptom Modula na AFS. (2) Izrada naučno-istraživačkog rada.

Održivi urbanizam: izazovi, transformacije, simboli

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM

Ciklus studija: II

Naziv predmeta	ODRŽIVI URBANIZAM: IZAZOVI, TRANSFORMACIJE, SIMBOLI - MODUL				Šifra	01.04.30	
Odgovorni nastavnik/ci	Vanr. Prof. Vesna Hercegovac-Pašić, dipl. ing. arh.; Doc. Dr. Denis Zvizdić, dipl. ing. arh.						
Ostali učesnici u nastavi	Po potrebi						
Godina studija	II	Semestar	III	Status predmeta	IZBORNI MODUL	ECTS	10
Nastavni sati (ukupno semestar)	90	Predavanja	30	Vježbe	60		

Preduslovi za pristup predmetu:

Uspješnost u toku studija, sa fokusom na predmete Katedre; Sklonost ka istraživanju; Spremnost na rad u timu; Vannastavne aktivnosti / CV - radionice, izložbe, saradnja na projektima etc.); Poznavanje stranog jezika; Elokventnost, komunikativnost

Cilj predmeta:

Sticanje znanja i vještina naučno-istraživačkog rada sa fokusom na izgrađeni prostor, a u smislu promišljanja različitih nivoa i vidova urbane regeneracije. Uvođenje studenta – kandidata u metodologiju urbanističkog projektovanja, sa namjerom senzibilizacije na problematiku izgrađenog prostora, te potebe i kontrole njegovih mutacija. Kroz procese urbane konceptualizacije će stiči znanja o definiranju: programskih odrednica, kontekstualne uslovljenosti, urbane morfologije i prostorno-funkcionalne strukture odabranog „uzorka“- dijela, arhitektonske i urbane forme / tipološke odrednice u kontekstu „arhitekture grada“, arhitektonsko-urbanističke izražajnosti /prostorna simbolika etc.

Očekivani ishodi učenja:

Od Kandidata se očekuje da na osnovu širokog prostornog i tematskoga okvira odabere ASPEKTE ISTRAŽIVANJA (1); postavi PROGRAMSKU STRUKTURU (2); jasno i precizno definiše PROJEKTNII ZADATAK – TEZA (3), te nakon Provjere - ODBRANA TEZE pristupi pripremi rada na APLIKATIVNOM DIJELU – Konceptualizacija (IV sem II Ciklusa). Prvenstveno se očekuje da postavljena Teza ima : utemeljenost u savremenim tendencijama u oblasti Urbanizma i Arhitekture, te kritički diskurs prema praksi i iskustvima prošlosti. Dakle, izradom DIPLOMSKOG-MASTER rada student se posebno osposobljava za: Odgovarajuću komunikaciju sa različitim sastavom auditorija u usmenoj, pisanoj i grafičkoj formi - Sposobnost uspostave dijaloga; Praćenje i primjenu savremenih urbanih teorija, principa, te praksi na relacijama održivosti, socijalne inkluzije, kulturnog kontinuiteta, te prostorne kohezije; Visok nivo samostalnosti u radu ; Razumijevanje metoda istraživanja i sintetiziranja, te izvlačenja zaključaka relevantnih za uspostavu liste akcija

Sadržaj:

Programom Urbanog Modula se predviđa široka lepeza tema iz oblasti urbanističkog planiranja i projektovanja, koje se mogu razvijati u Teoretsko-praktičnom (1) i Naučno-istraživačkom (2) pravcu.

Literatura:

U ovisnosti o izabranoj temi rada na Modulu, nastavnik - Mentor će dati upute o izboru literature. Dodatno, od studenta se očekuje da izgradi kapacitete za samostalno istraživanje izvora literature.

Nastavne metode:

Predavanja i diskusija, samo-učenje, rad u seminaru, radionica, rad na terenu.

Načini provjere znanja:

(1) Izrada teoretsko-programskog urbanističko-projektnog zadatka za odabranu oblast-temu-lokaciju, u skladu sa generalnim konceptom Modula na AFS. (2) Izrada naučno-istraživačkog rada. Praćenje izrade / Mentorstvo ima za svrhu:

Provjeru izvora, osnova i koncepata

Blago usmjeravanje / korigovanje pravca u istraživanju, zaključivanju i kreiranju Projektnog zadatka

Projektovanje po principima bioklimatske arhitekture

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM

Ciklus studija: II

Naziv predmeta	PROJEKTOVANJE PO PRINCIPIMA BIOKLIMATSKE ARHITEKTURE (MODUL)				Šifra	01.05.25	
Odgovorni nastavnik	Prof. dr. Ahmet Hadrović, dipl. ing. arh.						
Ostali učesnici u nastavi	Svi asistenti sa Katedre za arhitektonske konstrukcije i tehnologiju građenja						
Godina studija	II	Semestar	III	Status predmeta	IZBORNI MODUL	ECTS	10
Nastavni sati (ukupno semestar)	90	Predavanja	30	Vježbe	60		

Preduslovi za pristup predmetu:

Cilj predmeta (Modula):

Predstaviti arhitekturu (urbani ansambl, arhitektonski objekat) kao energetski sistem te razumijevanje značaja relacija između vanjskih utjecaja (inputa) i ljudskih rješenja (outputa) arhitektonskih zadataka. Razumijevanje sintagme energetski učinkovitost u arhitekturi.

Očekivani ishodi učenja:

Student bi trebao biti osposobljen da arhitekturu vidi kao jedinstvo njene umjetničke i egzotno-empirijske komponente. Idejno rješenje koje se javno brani pred Komisijom katedre. Uvod u diplomsku radnju.

Sadržaj:

Razvoj ideje bioklimatske arhitekture. Istine i zablude (energija, resursi). Samoodrživost u arhitekturi. Razlike i sličnosti pojmova "samoodrživa" i "bioklimatska arhitektura". Kontekst.

Literatura:

Balcomb, J. Dluglas: *Passive Solar Buildings*, The MIT Press, Cambridge, Massachusetts, London, 1992.

Cook, Jeffrey: *Passive Cooling*, The MIT Press, Cambridge, Massachusetts, London, 1996.

Hadrović, dr Ahmet: *Arhitektonska fizika*, Drugo izdanje, Acta Architectonica et Urbanistica, Arhitektonski fakultet u Sarajevu, 2010.

Hadrović, dr Ahmet: *Bioclimatic Architecture, Searching for a Path to Heaven*, Booksurge, LLC, North Charleston, SC, USA, 2008.

Hadrović, dr Ahmet: *Hadre, The Evolution of Bioclimatic Architecture*, Booksurge, LLC, North Charleston, SC, USA, 2009.

Hadrović, dr Ahmet: *Studije o arhitekturi i ogled o arhitekti*, (i verzija na engleskom jeziku: *Research study on Architecture and Overview of the Architect's Experience*), Sarajevo, Acta Architectonica et Urbanistica, Arhitektonski fakultet u Sarajevu, 2010.

Ronald W. Larson, Ronald E. West: *Implementation of Solar Thermal Tehnology*, The MIT Press, Cambridge, Massachusetts, London, 1996.

Rudolfski, Bernard: *Arhitektura*, Građevinska knjiga, Beograd, 1976.

Časopis: *Techniques & Architecture* (posebni brojevi 291/73, 315/77)

Časopis: *Domus*, *The Japan Architecture*, DBZ

Nastavne metode:

Predavanja sa ukazivanjem na ovisnost ovoga problematiziranja i cjelokupnog envajormenta putem predložaka i uvida u terenu.

Načini provjere znanja:

Praćenje nastave 5 %

Samostalna (individualna) radnja 95 %

Okolišno usuglašeno arh. projektiranje i konstruiranje u dato okruženje

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM

Ciklus studija: II

Naziv predmeta	OKOLIŠNO USUGLAŠENO ARHITEKTONSKO PROJEKTIRANJE I KONSTRUIRANJE U DATO OKRUŽENJE				Šifra	01.05.29	
Odgovorni nastavnik	Doc.dr Dženana Bijedić, dia						
Ostali učesnici u nastavi							
Godina studija	II	Semestar	III	Status predmeta	IZBORNI MODUL	ECTS	10
Nastavni sati (ukupno semestar)	90	Predavanja	30	Vježbe	60		

Preduslovi za pristup predmetu:

Cilj predmeta:

Uvođenje studenta u integrirani pristup stvaranju okolišno nenasilnog arhitektonski definiranog prostora. Razumijevanje i primjena principa holizma pri donošenju kompleksnih projektantskih odluka koje su u višeslojnom, međusobno ovisnom odnosu.

Očekivani ishodi učenja:

Ovladavanje metodologijom integriranog pristupa stvaranju građenog okoliša. Sposobnost uključivanja svih prethodno stečenih znanja iz domena arhitektonske struke kroz prepoznavanje i poštivanje međuovisnosti različitih dijelova koji čine cjelinu novog arhitektonskog prostora u interakciji sa datim okolišem.

Sadržaj:

Principi integriranog pristupa preciziranjem odnosa osnovnih stadija kreiranja ADP-a: Arhitektonskog programiranja – definiranja problema; Arhitektonskog projektiranja – definiranja rješenja; Gradnje ADP-a; Održavanja i korištenja ADP-a. Sistematizacija zahtijeva koje novoprojektirani građeni okoliš mora zadovoljiti, počev od urbanističko-prostornog konteksta (šireg obuhvata i uže lokacije), konstruktivnih i mogućnosti materijalizacije, funkcionalnih, estetskih, bioklimatskih, geomorfoloških, ekoloških i drugih relevantnih aspekata. Individualni zadaci; Prijedlog problema koji se planira istražiti i riješiti; Prikupljanje podataka potrebnih za analitičku fazu rada; Izvlačenje i analiziranje relevantnih činjenica; Zaključivanje metodom sinteze

Literatura:

Bovil, C., Architectural Design – Integration of Structural and Environmental Systems, Van Nostrand Reinhold, New York, 1991.
 Brand, S., How Buildings learn: What happens After They're Built, Penguin, 1994.
 Hinkle, L. E. & Loring, W. C., The Effect of the Man-made Environment on Health and Behavior, Center for Disease Control, Public health Service, US Department for health, Education, and Welfare, Atlanta, GA, 1977.
 Holgate, A., Aesthetics of Built Form, Oxford University Press, 1992.
 Kurokawa, K., Intercultural Architecture, The Philosophy of Symbiosis, Academy Editions, London, 1991.
 Papanek, V., The Green Imperative -Ecology and Ethics in Design and Architecture, Thames and Hudson, 1995.
 Bijedić, Dž., ARHITEKTURA: Holizam umjesto optimalizacije - Integralni pristup u arhitektonskom stvaralaštvu, Acta architectonica et urbanistica, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo, 2012.
 Ostala stručna literatura ovisna o individualnom zadatku

Nastavne metode:

Predavanja i diskusije, mentorski rad na individualnom nivou

Načini provjere znanja:

Ocjenjivanje ukupnih aktivnosti kandidata, analitičkog dijela rada i stepena dovršenosti arhitektonskog koncepta uz zaključak da li je kandidat spreman za samostalan rad na završnom, diplomskom zadatku

Opis programa izbornih predmeta za IV semestar II ciklusa studija

Definiranje ambijentalnih cjelina AU perioda u Sarajevu

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta	DEFINIRANJE AMBIJENTALNIH CJELINA - AUSTRO-UGARSKI PERIOD U SARAJEVU				Šifra	01.02.23	
Odgovorni nastavnik	Doc dr Lemja Chabbouh Akšamija						
Ostali učesnici u nastavi	Asistenti na oblasti						
Godina studija	II	Semestar	IV	Status predmeta	IZBORNI	ECTS	6
Nastavni sati (ukupno semestar)	60	Predavanja	15	Vježbe	45		

Preduslovi za pristup predmetu: Završena obaveze na predmetu Definiranje ambijentalnih cjelina - Opština Stari Grad.

Cilj predmeta:

U formi radionice/workshopa obaviti upoznavanje studenata sa metodologijom izrade istraživačko-dokumentacionog materijala, koji se koristi u praksi kao osnova za izradu planova, projekata, i kao smjernice za davanje urbanističkih saglasnosti i građevinskih dozvola. Cilj je da se omogući realna spoznaja o prostoru u kojem postoje arhitektonske vrijednosti, pravilno valorizira i kroz daljnju izgradnju očuva, a ne degradira.

Očekivani ishodi učenja:

Usvajanje metodologije i metodološki pristup istraživanju ambijentalnih vrijednosti, pri čemu bi ovim zadatkom studentima bilo omogućeno da ranije usvojena znanja primjene u praksi, kao i da provjere ispravnost donesenih odluka.

Sadržaj:

Metodološki pristup - istraživanje, analiza, valorizacija područja opštine Centar; Utvrđivanje uzroka degradacije; Definiranje nivoa intervencije i određivanje smjernica za očuvanje i optimalnu prezentaciju i revitalizaciju područja Centar, Sarajevo, a sve na osnovu metodologije naučene u prethodnim godinama studija; Digitalizacija finalizirane dokumentacije.

Literatura:

Brock, Guiliani, Moiescu, Il centro antico di Capua, Marsilio Editore, Padova, 1972.
Carbonarra, G., Iole Pietrafitta Franca, Dieci Tesi di Restauro (1970-1981), Università degli studi di Roma "La Sapienza", Roma, 1986.
Hrasnica, M., Arhitekt: Josip Pospišil - život i djelo, Sarajevo, Arhitektonski fakultet, 2003.
Husedžinović, S., Valorizacija islamske sakralne arhitekture Banja Luke s analizom njenog rušenja kroz povijest (neobjavljena doktorska disertacija), Zagreb, 1997.
Krzović, I., Arhitektura BiH 1878-1918, Sarajevo, Umjetnička galerija BiH, 1987.
Kurto, N., Arhitektura BiH, razvoj bosanskog sloga, Sarajevo, Međunarodni centar za mir, 1998.
Marasović, T., Aktivni pristup graditeljskom nasljeđu, Sveučilište u Splitu, Split, 1985.
Marasović, T., Zaštita graditeljskog nasljeđa, Društvo konzervatora Hrvatske, Zagreb, 1983.
Redžić, H., Islamska umjetnost (Umjetnost na tlu Jugoslavije), Beograd, Zagreb, Mostar, IZJ, 1975.
Redžić, H., Studije o islamskoj arhitektonskoj baštini, Sarajevo, Svjetlost, 1983.
Sanković Simičić V., Revitalizacija graditeljske baštine, NNP naša riječ d.o.o., Sarajevo, 2000.
Schuller, M., Building Archaeology, München, ICOMOS, 2002.
Zevi, B., Znati gledati arhitekturu, Zagreb, Naklada Lukom, 2000.
Zevi, L., Il Manuale del Resauro Architettonico, Mancosu editore, Roma, 2002.

Nastavne metode:

Rad na terenu.
Individualni rad sa studentima na pojedinim segmentima projekta.
Kolektivni rad na izradi kompletirane dokumentacije.

Načini provjere znanja:

Individualna provjera znanja kroz usmene prezentacije rezultata rada na segmentima projekta.

Očuvanje i razvoj historijskih gradskih cjelina

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta	OČUVANJE I RAZVOJ HISTORIJSKIH GRADSKIH CJELINA 2			Šifra	01.02.35		
Odgovorni nastavnik	Prof.dr. Amir Pašić						
Ostali učesnici u nastavi	Saradnici sa Katedre						
Godina studija	II	Semestar	IV	Status predmeta	IZBORNI	ECTS	8
Nastavni sati (ukupno semestar)	60	Predavanja	15	Vježbe	45		

Preduslovi za pristup predmetu: Nema preduslova

Cilj predmeta:

Osposobljavanje studenata za samostalni rad na rješavanju arhitektonskih i urbanističkih problema unutar zaštićenih historijskih jezgri. Nakon IX semestra koji je orijentiran na analizu i valorizaciju, studenti u toku X semestra se osposobljavaju za arhitektonsko i urbanističko projektovanje odnosno metode zaštite i razvoja historijskih cjelina.

Očekivani ishodi učenja:

Savladavanje različitih pristupa u zaštiti graditeljskog nasljeđa u historijskom urbanom kontekstu.

Sadržaj:

Analiza i valorizacija historijskog konteksta; Savremene metode zaštite graditeljskog nasljeđa; Elementi Plana upravljanja (razvoja i zaštite) graditeljske cjeline; Urbanistički koncepti; Arhitektonsko detaljno snimanje i prikazivanje postojećeg stanja objekata; Arhitektonski koncepti i rješenja

Literatura:

Dokumenti postavljeni od strane predmetnog nastavnika na website: www.infiarch.ba

Tekstovi predavanja pripremljeni od strane predmetnog nastavnika dostavljeni studentima u elektronskoj formi na njihove e-mail adrese.

UNESCO deklaracije

Dosije i nominacije gradova na WHL sa sličnim karakteristikama

Nastavne metode:

Individualni rad sa studentima.

Načini provjere znanja:

Analitički dio projekta + grafički rad sa obrazloženjem 100%.

Vizualna kultura

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta	VIZUALNA KULTURA				Šifra	01.02.36	
Odgovorni nastavnik	Doc dr Lemja Chabbouh Akšamija						
Ostali učesnici u nastavi	Asistenti na oblasti						
Godina studija	II	Semestar	IV	Status predmeta	IZBORNI	ECTS	2
Nastavni sati (ukupno semestar)	15	Predavanja	15	Vježbe	-		

Preduslovi za pristup predmetu: Nema preduslova

Cilj predmeta:

Sticanje znanja o aspektima kulture koji se oslanjaju na vizualne slike. Unutar suvremene kulture, vizualna slika se ne vežu više isključivo za historiju umjetnosti kao akademsku disciplinu koja proučava povijest likovne umjetnosti, nego se često preklapaju i mogu uključivati: film, televiziju, video igre, stripove, oglašavanje, internet, i bilo koji drugi medij kod kog je presudna vizualna komponenta. Fokus je usmjeren na ono što je tek znanost u začeću – a to je znanost „performansa“.

Očekivani ishodi učenja:

Nadogradnja gradiva izučavanog ne predmetima Historija umjetnosti 1 i 2, koja uključuje recentne pojave i one koje su tek u začeću, a koje kao zajednički imenitelj imaju pojam vizualno.

Sadržaj:

Pojam vizualna kultura; Vizualna percepcija;

Literatura:

Berger, J., Ways of Seeing, British Broadcasting Corporation and Penguin Books, London, 1972.
Mulvey, L., Visual Pleasure and Narrative Cinema, 1975.
Hall, S., The Hippies: An American Moment, Centre for Contemporary Cultural Studies, Birmingham, 1968.
Hall, S., Encoding and Decoding in the Television Discourse, Centre for Contemporary Cultural Studies, Birmingham, 1973.
Hall, S., Deviancy, Politics and the Media, Centre for Contemporary Cultural Studies, Birmingham.
Lyotard, J.-F., TRANS/formers, Lapis Press, California, 1990.
Lyotard, J.-F., The Assassination of Experience by Painting – Monory, Black Dog, London, 1998.
Krauss, R., The Originality of the Avant-Garde and Other Modernist Myths., MIT Press, Cambridge, Massachusetts, 1985.
Cartwright, L., Practices of Looking: An Introduction to Visual Cultur, Oxford University Press, 2001.

Nastavne metode:

Predavanja sa projekcijama i usporedba sa različitim metodama i tehnikama.
Rad pod nadzorom – seminarski rad.

Načini provjere znanja:

Aktivnost na nastavi - 30%.
Seminarski rad - 70%.

Arhitektonska konceptualizacija i arhitektonsko oblikovanje

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta		ARHITEKTONSKA KONCEPTUALIZACIJA I ARHITEKTONSKO OBLIKOVANJE				Šifra	01.03.24
Odgovorni nastavnik/ci		Doc.dr.sc. Adnan Pašić, Doc.mr.sc. Mevludin Zečević					
Ostali učesnici u nastavi		asistent Senaida Halilović					
Godina studija	II	Semestar	IV	Status predmeta	IZBORNI	ECTS	6
Nastavni sati (ukupno semestar)	45	Predavanja	15	Vježbe	30		

Preduslovi za pristup predmetu:

Ispunjavanje obaveza iz prethodog semestra.

Cilj predmeta:

Priprema integralnog projekta (MODUL) ili rad na realizaciji arhitektonskog projekta putem istraživanja i eksperimentiranja u procesu arhitektonskog projektovanja.

Očekivani ishodi učenja:

Razumijevanje pretpostavki i vidova savremene arhitektonske konceptualizacije i arhitektonskog oblikovanja, te upoznavanje sa analitičkim metodama teorijske i praktične elaboracije i primjene u područjima arhitektonskog projektovanja i arhitektonske teorije

Sadržaj:

Arhitektonska konceptualizacija / Arhitektonski koncept; Proces arhitektonske konceptualizacije; Programske odrednice; Kontekstualne uslovljenosti; Struktura i morfologija arhitektonskog djela; Fizički aspekti arhitektonskog djela; Arhitektonska forma / Arhitektonska tipologija; Arhitektonska izražajnost; Individualna interpretacija u procesu arhitektonskog projektiranja; Rad u arhitektonskom projektnom studiju sa prezentacijom i diskusijom razvoja arhitektonskih idejnih rješenja.

Literatura:

Hearn, Fil, *Ideas That Shaped Building*, Miliard F. Hearn, MIT press, 2003;
Jenks, Charles, *The New Paradigm in Architecture*, Yale University Press, 2002;
Jodidio, Philip, *New Forms – Architecture in the 1990s*, Taschen Gmbh, 2001;
Von Meiss, Piere, *Elements of Architecture – From Form To Place*, Champan&Hall;
Mitchell, William J., *Logic of Architecture*, MIT Press, 1991;
Rowe, Peter G., *Design Thinking*, 1987 by MIT, sixth printing 1995;
Baker, Geoffrey H., *Design strategies in Architecture, an Aproach to the Analysis of Form*, Van Nostrand Reihold Co. Ltd, 1996;
Hays, Michael K., *Architecture theory since 1968*, 1998 the Trustees of Columbia University in the New York and Massachusetts Institute of Tehnology, third print, 2002;
Moneo, J.R.V., *Theoretical Anxiety and Design Strategies*, Actar, 2004;
Nesbitt, Kate, *Theorizing a New Agenda for Architecture – An antology of Architectural Theory 1965-1995*, Kate Nesbitt, Princeton;

Nastavne metode:

1 PREDAVANJA – EX CATEDRA / MULTIMEDIJA
2 RAD U STUDIJU – INDIVIDUALNI ZADACI / RAD POD NADZOROM
3 SAMOSTALNI RAD

Načini provjere znanja:

Znanje studenata se ocjenjuje preko uspješno izrađenih praktičnih zadataka (70% od ukupne ocjene); Projektni zadaci, seminari, terenski rad, prezentacije, obrane projekta (30% od ukupne ocjene).

Forma kuće i kultura

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta		FORMA KUĆE I KULTURA				Šifra	01.03.25
Odgovorni nastavnik		Doc. Sead Gološ, dipl. ing. arh.					
Ostali učesnici u nastavi							
Godina studija	II	Semestar	IV	Status predmeta	IZBORNI	ECTS	2
Nastavni sati (ukupno semestar)	15	Predavanja	15	Vježbe			

Preduslovi za pristup predmetu: Nema

Cilj predmeta:

Usmjeriti interes studenata ka gradu kao izrazu kulture i načina života i stambenoj kući kao tipičnoj građevini čija forma predstavlja svojevrsnu materijalizaciju kulture u kojoj je nastala. Ako se kuća posmatra izolovano nije moguće procjeniti njenu složenost i suptilne relacije s izvornom matricom s kojom formira totalni prostorni i hijerarhijski sistem. Zbog toga je potrebno studente upoznati s činjenicama koje upućuju na to kako promjene u kulturi, izražene kroz ponašanje imaju uticaj na formu kuće. U današnjem vremenu globalizacije kada gradovi gube identitet, a kuće u cijelom svijetu postaju identične cilj je pokušati objasniti kako se do forme dolazi i šta je to što je uticalo na formu kuće bilo primarno, a šta sekundarno i modifikujuće, zbog čega neke forme opstaju tokom dugog vremenskog perioda i šta je u načinu korištenja prostora poželjno uzeti kao kulturološki kontekst u očuvanju identiteta.

Očekivani ishodi učenja:

Uspješnim savladavanjem ove materije studenti stiču potrebne opće i stručne kompetencije vezane za formu kuće i kulturu. Opće kompetencije (instrumentalne, interpersonalne, systemske) podrazumjevaju: sposobnost analize i sinteze, sposobnost da se dobije i analizira informacija iz različitih izvora, razumjevanje raznolikosti i multikulturalnosti, sposobnost kritičkog mišljenja, razumjevanje kultura i običaja drugih zemelja, kreativnog i nezavisnog djelovanja, shvatanje društvene odgovornost u svom djelovanju. Stručne kompetencije pak podrazumjevaju: samostalno rješavanje praktičnih i teoretskih problema u oblasti stanovanja vodeći računa o kulturološkom kontekstu u cilju prevazilaženja prakse koja je rezultat negativnog poimanja procesa globalizacije.

Sadržaj:

U okviru izborne nastave u XI semestru kao rad u seminar s ograničenim brojem studenata (15-20) kroz predavanja i prezentaciju seminarskih radova, koji se sastoje od teoretskog/istraživačkog dijela i manjeg projektantskog/praktičnog zadatka studenti se upoznaju s formama kuća koje su direktan izraz promjenjivosti vrijednosnih sistema, slika, percepcije i načina života. Da bi se razumjela kultura i njene relacije s formom kuće primjenjuje se međukulturno poređenje, koje omogućava da se uoče konstante i promjenjivi činioci i prosudi značaj uticaja kulturnih faktora kao determinanti forme. Kroz istoriju i različite kulture proučava se uticaj koji imaju različite varijable na kreiranje forme i kroz adekvatne primjere daje kritički osvrt na savremeni pristup.

Literatura:

Rapaport,A.: Culture, Architecture and Design, Copyright 2005 by Locke Science Publishing Company, Inc.
Rapaport,A.: House Form and Culture, Copyright 1969 by Prentice-Hall, Inc.
Rapaport,A.: Human aspects Urban Form, Pergamon Press
Schoenauer,N.:6.000 Years of Housung, W.W.W. Norton & Company, New York, 2000.
Grabrian,D.; Neidhardt,J. " Arhitektura Bosne i put u savremeno, ČZP,Ljudska pravica , Ljubljana,1957.
Norberg-Schulz,C.: Stanovanje,urbani prostor, kuća, Građevinska knjiga, Beograd 1990.

Nastavne metode:

Pradavanja su obavezna i biće organizovana kao kombinacija informativne i praktične nastave sa radom na seminaru koji se sastoji od teoretskog i projektantskog dijela, za koji se studenti trebaju pripremiti (procjena potrebnog vremena rada u toku nedelje je 2 sata). Studenti su obavezni da aktivno prisustvuju nastavi koja se sastoj od interaktivnih predavanja sa praktičnim projektantskim radom (min. 80 % od ukupnog fonda časova). Obim seminarskog rada s projektantskim dijelom dimenzioniran je u odnosu na predviđeni fond sati koji student treba da koristi za pripremu tog rada.

Načini provjere znanja:

Kroz pomenute vidove nastave tokom semestra vrši se permanentna evaluacija studenata, a konačne ocjene studenti dobivaju završekom semestra, uz prethodnu predaju seminara koji se sastoji od teoreskog i praktičnog arhitektonskog dijela.

Ekološke konsekvence urbane organizacije i održivi razvoj

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta		EKOLOŠKE KONSEKVENCE URBANE ORGANIZACIJE I ODRŽIVI URBANI RAZVOJ			Šifra	01.04.19
Odgovorni nastavnik/ci		Doc.dr. Denis Zvizdić, d.i.a.				
Ostali učesnici u nastavi		po potrebi				
Godina studija	II	Semestar	IV	Status predmeta	IZBORNI MODUL	ECTS
Nastavni sati (ukupno semestar)	15	Predavanja	15	Vježbe	-	
						2

Preduslovi za pristup predmetu: ne postoje

Cilj predmeta:

Sveobuhvatno i strukturano razumijevanje i osposobljavanje za praktičnu primjenu osnovnih elemenata bioklimatskog urbanizma kao multidisciplinarnih djelatnosti koja kao svoj primarni cilj ima oblikovanje prostora kao mjesta harmonije između arhitektonskih volumena i prostornog konteksta u kojem oni nastaju.

Očekivani ishodi učenja:

Od studenta se očekuje da usvoji određena znanja koja će mu pomoći u ispravnom razumijevanju i inventivnoj primjeni principa, normativa i standarda bioklimatskog urbanizma s ciljem postizanja harmonije između prirodnog i izgrađenog okoliša.

Sadržaj:

Referentni dokumenti; Principi harmonizacije prirodnog i izgrađenog okoliša; Komponente održivosti; Koncept održive urbane organizacije; Elementi bioklimatskog urbanizma u procesu nastanka i razvoja gradova; Intra-urbani i extra-urbani kapacitet "održivog" grada; Grad kao ekosistem; Kompaktni ili disperzivni grad; Urbani ekosistemi I; Urbani ekosistemi II; Eko principi restrukturiranja gradova; Osnovni faktori održivog-bioklimatskog urbanizma I; Osnovni faktori održivog-bioklimatskog urbanizma II; Strategije održivog-bioklimatskog urbanog razvoja; Principi i metode praktične primjene.

Literatura:

CEMAT: "Vodeći principi za održivi prostorni razvoj evropskog kontinenta", Hanover, 2000.
European Commission, "Europe 2000+. Co-operation for European Territorial Development," Brussels-Luxembourg, 1994.
European Commission, "Green Paper on the Urban Environment," Brussels-Luxembourg, 1990.
European Commission, "Social and Economic Inclusion Through Regional Development". Brussels, 1996.
European Commission, "Urbanisation and the Functions of Cities in the European Community," Brussels-Luxembourg, 1992.
Hall, P. « Cities of Tomorrow», (Berlin, Germany, 2002.)
Jenks, M., „The Compact City, a Sustainable Urban Form?“, (E&FN Spon Press, London-NY 2000.)
Keles R. "Bios and the Urban Planning Dimensions for the Future" in Biopolitics Athens, Greece, 1989.
Le Corbusier, „Način razmišljanja o urbanizmu“ (Građevinska knjiga, Beograd, 1974.)
Living Together in Harmony with Nature- Architecture for a New Age, www.stratosphere.org
Lynch, K. «City Sense and City Design», (the MIT Press, Cambridge, Massachusetts, London, England, 1991.)
Matić, M. "Energija i arhitektura", (ITRO «Naprijed», Zagreb, 1988.)
McHenry P., Jr. "Adobe: A Present from the Past," ICBO Code Central 1998.
Neidhardt, V.: „Čovjek u prostoru“, (Školska knjiga, Zagreb, 1997.)
Rapoport, A., „ Human Aspects of Urban Form“, (Oxford, Pergamon Press, 1977.)
Rehnicer, R., „Osnovi antropoekologije“, (Mas/Art, Sarajevo, 1991.)
Simonis U. and Hahn E. "Ecological Urban Restructuring" in Biopolitics , Athens, Greece, 1991.
"Sustainable an climate smart cities", WB: Sustainable Development Department, 2008.
„Urban Identities and Regional Development“, (Ministry of the Environment EU, UI&RD, Danska, 2002.)
«World Commission on Environment and Development - Our Common Future», (pp.4, OUP, New York, 1997.)
The Sustainable city approach: "Urban development in developing countries", SIDA, 2009.
Vresk, M., „Grad i urbanizacija“, (Školska knjiga, Zagreb, 2002.)
Wolf, P., „The Future of the City“, (Whitney Library of Design, N.Y., 1974.)
Yeang, K. «Desinging With Nature», (New York, USA, 1995.)

Nastavne metode:

Induktivnom i deduktivnom metodom izložiti osnovne principe i načela održivog-bioklimatskog urbanizma u cilju postizanja održivog i ekološki odgovornog urbanog razvoja.

Načini provjere znanja:

Prisustvo predavanjima 20%

Test (ispit se polaže integralno) 80%

Upravljanje prostorom

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta		UPRAVLJANJE PROSTOROM				Šifra	01.04.28
Odgovorni nastavnik		V. prof. Vesna Hercegovac-Pašić, d.i.a.					
Ostali učesnici u nastavi		Gordana Memišević, urbo-ekonomist / gost-predavač					
Godina studija	II	Semestar	IV	Status predmeta	IZBORNI MODUL	ECTS	2
Nastavni sati (ukupno semestar)	30	Predavanja	30	Vježbe	0		

Preduslovi za pristup predmetu: nema

Cilj predmeta:

Upoznavanje studenta sa osnovnim elementima ekonimike prostora, kako bi, u uvjetima tržišnog gospodarstva, konkurencije i rapidnog gubitka resursa –prostora mogli što racionalnije projektirati i graditi.

Očekivani ishodi učenja:

Imajući u vidu do koje je mjere planiranje interdiscilinaro, a koliko u tom procesu imaju važnosti saznanja iz oblasti urbo-ekonomije, od studentua se očekuje da ista poveže i koristi u radu na određenim projektima i zadacima, a posebno u procesu rada u okviru urbanog modula- Master

Sadržaj:

Uvod u urbanu ekonomiju; Pojam lokacije i njeni „tipovi“; Pojam rente i njeni elementi; Konvencije, Direktive i Strategije koje se odnose na Zemljišnu politiku i Strategiju planiranja i upravljanja prostorim; Aktuelna zakonska regulativa; Vrste i kategorije graskog zemljišta u urbanim sredinama prema značaju i funkciji; Osnovni pojmovi rente i međudnosi u funkciji stvaranja optimalnih preduslova za gradnju na dobrobit cjelokupne društvene zajednice / izgradnja i racionalna Eksploatacija, kao i Reupotreba prostora i fizičkih struktura / Urb.reciklaža (gradska renta,renta na prirodne resurse i dr.); Ekonomski aspekti formiranja i održavanja svega izgrađenog; Refleksije procesa na globalnome planu: Globalizacija, Regionalizacija, Metropolizacija, Decentralizacija; Lokalno-Globalno-Integralno.

Literatura:

„ESDP-European Spatial Development Perspective-Potsdam, May 1999
UN Economic Commission for EU„SELF-MADE CITIES“, (NY-Geneva, 2009.)
Bašić, A.: „Budućnost gradova – grad za život“; („Okoliš“, No.99, 2000.)
Vresk, M.: „Grad i urbanizacija“, (Školska knjiga, Zagreb, 2002.)
„Berlin Declaration on the Urban Future“ ,(BDUF – Svjetska konferencija o budućnosti gradova, Berlin, 2000.)
Istanbul + 5, „Declaration on Cities and other Settlements in the New Milenium“, Habitat Agenda, NY, 2001
Douglass, M. & Friedmann, J.: „Cities for Citizens - Planning and the Rise of Civil Society in a Global Age“
Šoe, F.: „Urbanizam utopija i stvarnost“, (BIGZ, Beograd, 1972.)
Urbana pravila- okviri metropole, (Zagreb-seminari, 1996.)
Mihaljević,G.: “ Ekonomija i grad”, (CEP, Beograd)
Krešić, I.: “Prostorna ekonomija” -osnovi teorije lokacije (Školska knjiga, Zagreb)
Vresk, M.: “Razvoj urbanih sistema u svijetu” (Školska knjiga, Zagreb, 2002.)
Stupar, A.: “Grad globalizacije-izazovi, transformacije, simboli, (A.F,Beograd, ORION.ART, 2009.)
Namjenski formiran separate-sažetak predavanja

Nastavne metode:

Izlaganje materije – interaktivni Kurs, animacija auditorija kroz kritički manevar na relaciji planiranje- programiranje - implementacija

Načini provjere znanja:

Procjena nivoa participacije u okviru procesa Interakcije, Pismeni ispit

Oblikovanje prostora

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta		OBLIKOVANJE PROSTORA				Šifra	01.04.29
Odgovorni nastavnik		V. prof. Vesna Hercegovac-Pašić, d.i.a.					
Ostali učesnici u nastavi		Mr. Branka Vukičević, arh.-pejsažist / gost-predavač / ; V.ass. Mr. Pavle Krstić, d.i.a. Gost- prof. dr. Ana Kučan-BF/ Ljubljana; Mirna Krpo, PhD istraživač iz Ljubljane					
Godina studija	II	Semestar	IV	Status predmeta	IZBORNIM MODUL	ECTS	4
Nastavni sati (ukupno semestar)	30	Predavanja	15	Vježbe	15		

Preduslovi za pristup predmetu:

Rezultati postignuti u radu na predmetima Katedre, spremnost na dodatni angažman, takmičarski duh itd.

Cilj predmeta:

Upoznavanje studenta sa osnovnim elementima oblikovanja prostora preko elemenata VRTNE i PEJSAŽNE arhitekture.

Očekivani ishodi učenja:

Imajući u vidu do koje je mjere planiranje interdisciplinarno, a koliko u tom procesu imaju važnosti saznanja iz oblasti Oblikovanja pejzaža, od studenta se očekuje da ista poveže i koristi u radu na određenim projektima i zadacima, a posebno u procesu rada u okviru URBANOG MODULA – Master. Od studenta se očekuje da usvoji određena znanja koja će mu pomoći u razumijevanju preduslova za planiranje i izgradnju kulturnog pejzaža u dinamici RAZVOJA I ZAŠTITE. Da izgradi sposobnost zaključivanja o mogućim pogodnostima i potrebama za upotrebu zelenila prvenstveno radi njegovih: ekoloških, mikroklimatskih, sanitarno-higijenskih, psiholoških, likovno-oblikovnih performansi, koje pored svoje osnovne funkcije imaju niz pratećih, a koje su svojevrsni katalizatori i korespondenti sa urbanim pejzažom. Student treba da prepozna neophodnost ostvarenja SINERGIJE na liniji prirodno-artificijelno, pa je „gradnja“ biljnim materijalom višestruko važna upravo u gustim gradskim zonama. Svijest o značajnom disbalansu unutar pomenute relacije, na jednoj strani i snažne akcije koju provodi zapadni svijet, na drugoj, ne može ove prostore zaobići. Stoga će osnovna znanja u ovoj domeni potpomoći i razvoju svijesti o održivom razvoju, novim Green tehnologijama, slijedeći principe antropoekologije.

Sadržaj:

Pojam i vrste pejzaža –urbani /artificijelni, prirodni; Pregled historijskog razvoja vrtne i pejzažne arhitekture; Konvencije, Direktive i Strategije koje se odnose na zaštitu prirodnih resursa i kulturnog pejzaža ; Aktuelna zakonska regulativa; Vrste i kategorije gradskog zelenila u urbanim sredinama prema značaju i funkciji; Aleje, trgovci, skverovi, krovni vrtovi, zelene fasade-vertikalni parkovi i sl.; Regeneracija- Sanacija postojećih gradskih „zelenih“ cjelina; Provedbena lanska dokumentacija i propisani sadržaj – Vanjsko uređenje kao zaseban projekat; Osnovni pojmovi i pregled dendroloških vrsta; Ekonomski aspekti formiranja i održavanja zelenih površina

Literatura:

„ESDP-European Spatial Development Perspective-Potsdam, May 1999
UN Economic Commission for EU„SELF-MADE CITIES“, (NY-Geneva, 2009.)
Bašić, A.: „Budućnost gradova – grad za život“; („Okoliš“, No.99, 2000.)
Giedion, S. : „Prostor, vrijeme, arhitektura“, (Građevinska knjiga, Beograd, 1969.)
Lynch, K.: „Slika jednog grada“, (Građevinska knjiga, Beograd, 1974.)
Marinović – Uzelac, A.: „Naselja, Gradovi, prostori“, (Tehnička knjiga, Zagreb, 1986.)
Mc Harg I.L.: „Design with Nature“,
Wildermuth H.: „Priroda kao zadaća“,
Mutch, J.L.: „Introduction to Landscape Design“, (John Wiley& Sons, Inc. – Bal IState Univ.)
Uhlig, K.: „Pedestrian Areas“,
Moughtin, C.& Shirley, P.: „Urban Design- Green Dimensions“,
Ogrin, D.: „Krajinska arhitektura“, (Biotehnički fakultet - Univerza v Ljubljani)
Šilić,Č.: „Atlas drveća i grmlja“, „Ukrasno drveće i grmlje“
Dizdarević, M.: „Riječnik ekologije“
Aktuelni dokumenti prostornog uređenja: Planovi zaštite posebnih područja; Svjetski primjeri; autorski projekti: B.Vukičević ; A.Kučan; VH-Pašić;
Namjenski formiran separat / sažetak predavanja; Program za Workshop - studija slučaja / Komplex AFS

Nastavne metode:

Izlaganje materije – interaktivni Kurs, ANIMACIJA AUDITORIJA kroz kritički manevar na relaciji planiranje- programiranje - implementacija

Načini provjere znanja:

Rad u Seminaru/Workshopu, Procjena nivoa participacije u okviru procesa Interakcije- test, Radionca, Pismeni ispit

Konceptualizacija i materijalizacija granica arh. definiranog prostora

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta	KONCEPTUALIZACIJA I MATERIJALIZACIJA ARHITEKTONSKI DEFINIRANOG PROSTORA				Šifra	01.05.24	
Odgovorni nastavnik	Prof.dr Ahmet Hadrović, dipl.inž.arh., redovni profesor						
Ostali učesnici u nastavi							
Godina studija	II	Semestar	IV	Status predmeta	IZBORNI MODUL	ECTS	4
Nastavni sati (ukupno semestar)	45	Predavanja	15	Vježbe	30		

Preduoslovi za pristup predmetu: Nema preduoslova

Cilj predmeta:

Upoznavanje studenata sa novim tendencijama (pristupom) konceptualizaciji i materijalizaciji arhitektonski definiranog prostora.

Očekivani ishodi učenja:

Student bi trebao biti osposobljen da arhitekturu vidi kao jedinstvo njene umjetničke i egzatno-empirijske komponente.

Sadržaj:

Temeljni društveni imputi: "Agenda 21, the Rio Declaration on Environment and Development", „Kyoto-protokol“, „Energy policy of the European Unio“, "EPBD Buildings Platform: your information resource on the Energy Performance of Buildings Directive", „The Convention on acces to information, public participation in decision-making and acces to justice in environmental matters, Aarhus, Denmark“. Novi materijali-odgovor na nove arhitektonsko-fizikalne i estetske zahtjeve. Tradicionalni materijali u novim sklopovima. Primjeri arhitektonskih ideja i realizacija u svjetskoj praksi (u zadnjem desetljeću). Svjetske izložbe. Izložbeni paviljoni koji su svojom koncepcijom i materijalizacijom nagovijestili nove mogućnosti arhitekture.

Literatura:

Balcomb, J. D., Passive Solar Buildings, Cambridge, Massachusetts, London, The MIT Press, 1992.
Behling, S.& S., Solar Power, The Evolution of Sustainable Architecture, Munich-London-New York, Prestel, 1996.
Czalapaj, P., Contemporary Architecture and the Digital Design Process, Amsterdam-Boston-...Sydney-Tokyo, Architectural Press, 2005.
Gustafson, H., Building Materials Identified as Major Sources for Indoor Air Pollutants – A critical review of case studies, Stockholm, Byggnadsforskingsradet, Swedish Council for Building Research, 1992.
Hadrović, dr Ahmet: "Defining Architecrural Space on the model of the oriental style city house in Bosnia and Herzegovini, Serbia, Montenegro, Kosovo and Macedonia", Booksurge, LLC, North Charleston, SC, USA, 2007
Hadrović, dr Ahmet: Arhitektonska fizika, Drugo izdanje, Acta Architectonica et Urbanistica, Arhitektonski fakultet u Sarajevu, 2010.
Hadrović, dr Ahmet: Bioclimatic Architecture, Searching for a Path to Heaven, Booksurge, LLC, North Charleston, SC, USA, 2008.
Hadrović, dr Ahmet: Hadre, The Evolution of Bioclimatic Architecture, Booksurge, LLC, North Charleston, SC, USA, 2009.
Hadrović, dr Ahmet: Studije o arhitekturi i ogled o arhitekti, (i verzija na engleskom jeziku: Research study on Architecture and Overview of the Architect's Experience), Sarajevo, Acta Architectonica et Urbanistica, Arhitektonski fakultet u Sarajevu, 2010.
Hulstrom, r. L., Solar Resources, Cambridge, Massachusetts, London, The MIT Press, 1989
Larson, R., West, r.E., Implementation of Solar Termal Technology, Cambridge, Massachusetts, London, The MIT Press, 1996.
Löf, G., Active Solar Systems, Cambridge, Massachusetts, London, The MIT Press, 1992.
The Phaidon Atlas of Conteporary World Architecture, ISBN 0-7148-4312-1, www.phaidon.com
Vale, B.&R., The New Autonomus House, Design and Planing for Sustainability, London, Thames & Hudson, 2002.
Vilson, A., Green Development. Integrating Ecology and Real Estate, New York-Toronto, Rocky Mountain Institute, John Wiley & Sons, Inc. 1998.
Wines, J., Green Architecture, Köln-London-Madrid-New York-Paris-Tokyo, Taschen, 2000. www.taschen.com
Winter, F., Solar Collectors, Energy Storage, and Materials, Cambridge, Massachusetts, London, The MIT Press, 1992.
Yeang, K., The Green Skyskraper, The Basis for Designing Sustainable Intesive Buildings, Munich-London-New York, Prestel, 1999.

Nastavne metode:

Predavanja sa video-prezentacijom. Interaktivna nastava.

Načini provjere znanja:

Studenti rade seminarske radnje na zadatu temu; radnja se javno brani u vidu video-prezentacije, a hard-copy predaje nastavniku.

Otpornost konstrukcija na požar

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta	OTPORNOST KONSTRUKCIJA NA POŽAR				Šifra	01.06.13
Odgovorni nastavnik/ci	Prof. dr. Muhamed Zlatar, dipl.ing.građ.					
Ostali učesnici u nastavi	Mr. sci. Sanin Džidić, dipl.ing.građ, Viši asistent					
Godina studija	II	Semestar	IV	Status predmeta	IZBBORNI MODUL	ECTS 3
Nastavni sati (ukupno semestar)	30	Predavanja	15	Vježbe	15	

Preduslovi za pristup predmetu: Redovno upisan IV semestar

Cilj predmeta:

Sticanje znanja o ponašanju građevinskih materijala, elemenata i konstrukcija u požarnim okolnostima kao i o mjerama aktivne i pasivne zaštite arhitektonskih konstrukcija od požara i relevantne regulative iz ove oblasti u BiH, EU i svijetu.

Očekivani ishodi učenja:

Savladavanjem gradiva iz oblasti ovog predmeta, polaznici će razumjeti problematiku, nastajanja i širenja požara u arhitektonskim objektima i ponašanju različitih vrsta konstrukcija i materijala u požarnim okolnostima, ali i steći znanja o aktivnim i pasivnim mjerama zaštite od požara kod arhitektonskih objekata koje će moći primijeniti kako u projektovanju i građenju, tako i u eksploataciji arhitektonskih objekata.

Sadržaj:

Požar kao fenomen; Pojam vatre. Definicija požara. Istorija požara. Statistike pri požaru. Uzroci i načini nastajanja požara. Vrste požara. Gorenje. Toplotna provodljivost. Zapaljivost. Plamen. Tinjanje. **Teorijske osnove požara;** Fizički i hemijski opis modela nastanka vatre. Požarno opterećenje i specifično požarno opterećenje. Kalorična moć. Gorivost. Temperatura pri požaru. Teorija razvoja požara. Standardni požari: ISO 834. ASTM E 119. JIS A 1304, Parametarske krive požara. Prostiranje toplotne energije pri požaru. Širenje plamena pri požaru. Brzina širenja požara. **Ponašanje građevinskih materijala pod uticajem visokih temperatura;** Čelik. Beton. Betonski čelik. Armirani beton. Drvo. Aluminij. Cement. Kreč. Gips. Tekstil. Plastični materijali. Akriili. Fluoroplastike. Najlon. Polietilen. Polikarbonati. Polistiren. Polivinilhloridi. Mineralna vuna. Poliuretani. Silikoni. Prirodna i vještačka guma. **Otpornost na požar;** Pojam otpornosti na požar. Otpornost na požar elemenata građevinskih konstrukcija. BAS TC 37 – “Sigurnost građevina od požara” ; CEN/TC 127 – “Fire Safety in Buildings”. **Mjere protivpožarne zaštite kod arhitektonskih objekata;** Aktivne i pasivne mjere zaštite od požara. Požarni sektor. Protivpožarna vrata. Protivpožarni zidovi. Ventilacioni kanali i otvori. Vatrootporni sistemi i njihova primjena. Evakuacioni putevi. Požarna stepeništa. Požarni put. Gašenje požara. Hidrantska mreža. Protivpožarni aparati. Sprinklerski sistemi. Sistemi vatrodajave. Panik rasvjeta. Mjere zaštite od požara. Zakonska regulativa u BiH. Zakonska regulativa EU.

Literatura:

Prof. Dr. Muhamed Zlatar i V. ass. Mr. sci. Sanin Džidić, Predavanja i vježbe na predmetu “Otpornost arhitektonskih konstrukcija na požar”;
Dr. E. Hadžiselimović, N. Kleut, Požarna karakterizacija materijala i elemenata građevinskih konstrukcija, NIRO Institut zaštite od požara i eksplozije, Sarajevo 1991. godine;
M. David Egan, Građevinske konstrukcije i požar, Građevinska knjiga, Beograd 1990 godine;
L. T. Phan, Fire Performance of High-Strength Concrete, A Report of the State-of-the-Art, National Institute of Standards and Technology, Gaithersburg, Maryland 20899, December 1996.

Nastavne metode:

Auditorna predavanja i vježbe. Tokom pohađanja vježbi, svaki kandidat treba uraditi dva seminarska rada, jedan iz oblasti ponašanja građevinskih materijala pod uticajem visokih temperatura, a drugi iz oblasti pasivnih i aktivnih mjera zaštite od požara. Seminarski radovi se prezentiraju, a na osnovu prezentacije se vodi diskusija između kandidata uz moderaciju saradnika na predmetu iz oblasti seminarskih radova.

Načini provjere znanja:

Verifikacija znanja studenata vrši se putem testa koji se održava na kraju semestra po prezentaciji svih seminarskih radova. U konačnoj ocjeni učestvuju ravnopravno ocjene seminarskih radova i testa.

Visoki objekti u arhitekturi

Studijski program: ARHITEKTURA I URBANIZAM
Ciklus studija: II

Naziv predmeta	VISOKI OBJEKTI U ARHITEKTURI				Šifra	01.06.15
Odgovorni nastavnik	Doc. Dr. Amir Čaušević					
Ostali učesnici u nastavi	Doc. Dr. Nerman Rustempašić; V. Ass. Amira Salihbegović; Ass. Nadira Kuljuh					
Godina studija	II	Semestar	IV	Status predmeta	IZBORNI MODUL	ECTS 5
Nastavni sati (ukupno semestar)	60	Predavanja	30	Vježbe	30	

Preduslovi za pristup predmetu: Položeni ispiti na predmetima Katedre na prethodnim godinama.

Cilj predmeta:

Razumijevanje problematike građenja visokih objekata u arhitekturi vodeći računa o kritičnim uticajima izazavnim dejstvima horizontalnih sila potresa i vjetra. Upoznavanje visokih objekata kroz sve faze projektovanja i planiranja.

Očekivani ishodi učenja:

Kroz nastavu i rad na predmetu student će usvojiti principe projektovanja i planiranja gradnje visokih objekata i njihovo primjenjivanje u samostalnim projektima - usvojiti načine izražavanja u graditeljstvu; razvijati interes i odgovornost prema struci; upoznati visoki objekat u cjelini i sve njegove bitne dijelove; pristupati znanstveno rješavanju visokih objekata u arhitekturi; stvarati bazu podataka za samostalan rad na razradi nacрта; razvijati samostalnost u rješavanju zadataka; usvojiti principe rješavanja visokih objekata kao arhitektonskih konstrukcija i steći uvid u njihovu kompleksnost na različitim konkretnim zadacima

Sadržaj:

Razvoj visokih objekata kroz historiju; hronologija strukturnog rasta; djelovanje opterećenja na visoke objekte; načela seizmologije; seizmička opterećenja; mjere strukturne efikasnosti; strukturni oblici visokih zgrada; strukturni koncepti; strukturne forme; dizajn visokih objekata u arhitekturi; koncepti i tipologija; materijalizacija, tehnologije izvođenja visokih objekata; inventivne tehnologije oplatanja i betoniranja – puzajuće oplata; primjeri izvedenih konstrukcija visokih objekata; udobnost i sigurnost korištenja objekta sa aspekta ugrađenih materijala; principi organizacije gradilišta kod izvođenja visokih objekata; fasade visokih objekata; materijalizacija fasada; instalacioni sistemi visokih objekata; energetska efikasnost kod visokih objekata; prednosti armiranog betona; zaštita visokih objekata od požara; temeljenje; temeljenje - interakcija tla i konstrukcije.

Literatura:

Coull, A. and Smith, Stafford, B., Tall Buildings, Pergamon Press; London, 1997.
LinT.Y. and Burry D.Stotes, Structural Concepts and Systems for Architects and Engineers, John Wiley, 1994.
Lynn S.Beedle, Advances in Tall Buildings, CBS Publishers and Distributors, Delhi, 1996.
Taranath.B.S., Structural Analysis and Design of Tall Buildings, Mc Graw Hill, 1998.
Hrnjić, H., Čaušević, A.; Skoko, M.: Otpornost materijala (u pripremi)

Nastavne metode:

predavanja: usmeni i demonstracijski; video materijali, metoda razgovora, demonstracije, usmenog izlaganja

način vježbi: demonstracijski i konsultacijski

Načini provjere znanja:

Verifikacija znanja studenata vrši se putem seminarskog rada na zadatu temu. Priprema za ispit vrši se na osnovu predavanja i vježbi, kao i na osnovu popisa literature koju nastavnici i saradnici preporučue na početku izvođenja nastave.